

Sumar.

Partea literară.

Istorie.		Pag.			Pag.
Arhivele bisericilor româneseci, de Iosif St. Şuluţu	78		Prelegerile economice, în despărţe-minte la Asociaţiunii, de S.		311
Cartea de aur, de T. V. Păcăţian	130		Repertoriu bibliografic al producţiunii literare române din ţeară pe a. 1900		190
Cum s'a născut limba românească în Dacia, de Dr. At. Marienescu	305		Vuia, Dr. G. †		1
Material istoric privitor la alungarea Românilor din satele săsesci, comunicări de Nic. Togan	81		<i>Bibliografie.</i>		
Metropolia Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania, de Dr. Ilarion Puşcariu	126		Anuarul IV societăţii pentru crearea unui fond de teatru român, pe a. 1900—1		313
Moartea Huniadescilor, de Iosif St. Şuluţu	105		Borgovan V. Gr., Ionel. <i>Educaţiunea unui bun copil</i>		314
Num roman dela Teodosie cel mare 379—395 d. Cr., At. de Marienescu	58		Circa Ioan de Gambutz, de I. Puşcariu		102
O legendă care se stinge, sau: Genealogia completă a Huniadescilor, de Iosif St. Şuluţu	49		Cronica de Eisenstadt despre res-coala lui Horia		131
Originea Românilor, de Iosif Sterca Şuluţu	213		Dariu Ión, Carte de cântece diverse		314
Românii la gimnasiul latino-cat. din Bistriţa. 1729—1779, de V. Şotropa	3		Date privitoare la interpretarea cu-vântului „Vlach“		131
Schiţe istorice din anul 1860, de At. Marienescu	17		Diplome maramurêşene din secolul XIV şi XV, de Ioan Mihályi de Apşa		101
Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750, făcută de vicariul episcopesc Petru Aron, şi publicată de Dr. Augustin Bunea	237		Drepturile şi datorinţele învăţăto-rilor confesionali rom., de P. Conda	34, 316 ✓	
Supplex Libellus Valachorum, traducere de Dr. E. Dăianu	133		Epistola enciclică a S. S. Papa Leon XIII		34
Tricolorul românesc, de Ios. St. Şuluţu	295		Exerciţii pentru învăţarea limbei ma-ghiare, de I. F. Negruţiu şi P. Un-gurean		34
Literatură şi sciinţă.			Higienea sau cartea sănătăţii, de Dr. Stefan Erdélyi		102
Biblioteca populară a Asociaţiunii, modalitatea continuării ei, propunere făcută în secţiuni de Andr. Bârseanu	181		Întroducere în contabilitate şi con-tabilitatea în partidă simplă		66
Din estetica tragicului, (Discuţiune) de pe terenul dramaturgiei, de Dr. Ios. Blaga	151		Ioan Botezătorul, trad. de Il. Chendi şi C. Sandu		34
Jancsó Benedek în „Századok“ din 1901 fasc. 2, asupra publicaţiunilor lui Xenopol şi Darvai, de (nt)	58		Mama sfint. Augustin, trad. de Salba Bogdan		314
Literatura noastră bisericească şi şcolară în anul 1900, de Dr. Ioan Stroia	229		Manual de limbă maghiară, de N. Bogdan	34, 316	
Literatura noastră ştiinţifică în 1900, de Arseniu Vlaicu	231		Manual de stilistică, de I. F. Negruţiu		234
Numele „latin“. (Studiu filologic) de At. Marienescu	73		Moldovan Silvestru, <i>In Panteon</i>		315
			Novele, de I. P. Reteganul		234
			Olariu, Dr. Iuliu, <i>Explicarea Psalmilor din Orologiu (Ceaslov)</i>		314
			Povestiri (II) din viaţa ţeranilor ro-mâni, de I. P. Reteganul		234
			Poveţe despre hrana ţeranilor, de Dr. I. Felix		233
			Protocolul congresului naţional-bi-sericesc ordinar al Metropoliei Ro-mânilor gr.-or. din Ungaria şi Tran-silvania, 1900		102

IV

	Pag.		Pag.
Raportul anual al soc. „Petru Maior“ pe 1899—1900	102	Mocsonyi Alexandru, discursul prin care deschide prima ședință, ce a presidat, a comitet. central	234
Răspuns la „Observările critice“ ale d. Dr. P. Ionescu la opul „Metropo- lia Românilor etc.“ de Dr. Ilarion Pușcariu	234	Mocsonyi Dr. Eugeniu, decedat	125
Șematismul vener. cler al archid. metr. gr. cat. rom. de Alba-Iulia și Făgăraș pe an. Domn. 1900	315	<i>Din despărțeminte.</i>	
Siebenter Jahresbericht des Insti- tuts für romänische Sprache (Ru- mänisches Seminar) zu Leipzig, von prof. Dr. Gustav Weigand	67	Abrud-Câmpeni	40
Sorcova, Clupe de repaus	314	Bistrița	40
Stilistica practică, de I. F. Negruțiu	316	Bistrița	71
Supplex Libellus Valachorum. trad. de Dr. Elie Dăianu	315	Bocșa	67
Ugrinus—1291, de Ioan Pușcariu	102	Brașov	68
<i>Reviste.</i>		Cluj (partea oficială)	187
„Convorbiri literare“	35	Comloș—Sân-Miclăuș (partea of.)	187
„Familia“	37	Dej (partea of.)	48
„Foaia Școlastică“	38	Dobra (partea of.)	31
„Literatura și Arta Română“	35	Hațeg	42
„Noua Revistă Română“	36	Lipova	72
„Noua Revistă Română“	131	Ludoș	42
„Revista Economică“	38	Mercurea	42
„Revista Ilustrată“	38	Mociu (partea of.)	187
Din sinul Asociațiunii.		Nășud (partea of.)	47
Adunarea generală a Asociațiunii	205	Orăștie (partea of.)	48
Cătră cetitori	293	Oravița (partea of.)	188
Chestiunea raportului literar	238	Oșorheiu	43
Discurs presidial rostit la inaugura- rea adunării gen. din Sibiu	208	Sătmar	44
Maior, Gregoriu (1859—1901) activi- tatea sa	103	Seliște	45
		Sibiu	47
		Timișoara	48
		Zernești (partea of.)	32
		Cronică	
		Pușcariu Ioan cav., membru al Ate- neului Român	40
		Reuniunea femeilor rom. din Brașov, iubileu	39

Partea oficială.

	Pag.		Pag.
Abrud-Câmpeni, șed. com. cerc. din 21 Ianuarie	6	proxima adunare generală (1902) este invitată la Oravița	166
dir. desp. raport anual	7	disertație despre poeziile „Patriar- hale“ de St. O Iosif	167
șed. comitet. cerc. din 24 Iunie	138	șed. I. din 22 Septembrie	167
șed. comitet. cerc. din 4 August	158	deschiderea adunării	167
șed. comitet. cerc. din 7 Oct.	194	delegații prezenți	168
Administrațiunea Domeniilor Coroa- nei din România, ofert de schimb al publicațiilor	2	alegerea comisiunilor	168
Adunarea generală, designarea locului (Sibiu) și autorisarea biroului de a cere bilete cu preț redus	37	propuneri intrate	168
convocare	49	telegrame de felicitare	168
raport general pentru anul 1900	50, 151	șed. II. din 22 Septembrie	170
programul adunării	152	desbaterea raportului general	170
propuneri pentru adunarea generală	165	Nichita, Dr. Ioan, chestia lăsamânt.	170
		aprobarea rațiociniului	172
		propunerea dlui Dr. D. P. Barcianu	172
		regulamentul secțiunilor sciinț. lit.	173
		membrii nou inscriși	173

	Pag.
șed. III. din 22 Septembrie	174
alegerea presidentului, etc.	173, 174
ținerea proximei adunări gen. (1902)	174
venitul festivităților dela adun. gen.	183
achitarea unei diferențe de taxă pentru excursiunea cu tren special	195
Agnita , ședința comit. cerc. din 15 Decembrie 1900	3
proiectul de budget pe 1901—2	138
șed. comitet. cerc. din 15 Iunie	155
adunarea cercuală din 7 Iulie	155
Alba-Iulia , Dl. Dr. Vasile Hossu este incredințat cu organizarea acestui despărțământ	182
Albani , Nicolau, donează 200 esempl. din „Prăsirea rațională a gălițelor“	134
„Albina“ din Sibiiu, donat. școalei	27
Albini , Tit. L. decislul curiei în cauza colectei Iancu	33
Alexici , Dr. George, trimite cărți și manuscripte vechi pentru bibl. Asoc.	25
Barcianu , Constantin, se înscrie membru ordinar	184
scrierea: „ <i>Nomenclatura plantelor...</i> “ se va preda sect. sciinț. spre cens.	200
Baritiu , George, în chestia unei cruci la mormânt	27, 38
Baritiu , Octavian, membru pe viață Năsăud, decedat	7
Beiuș , șed. com. cerc. din 31 Dec. 1900	5
șed. comitet. cerc. din 5 și 20 Iun.	135
șed. comitet. cerc. din 27 Iun.	155
șed. comitet. cerc. din 12 Sept.	185
șed. comitet. cerc. din 12 și 18 Sept.	194
Biblioteca Asociațiunii , conspect public. intrate în sem. II. 1900	10, 19
cumpărare de cărți și reviste	10, 11
cărți intrate în sem. I. 1901	194
bibliotec. propune a se procura cărți cont dela compactorul Neuzil	195
procurare de cărți	195
compactare de cărți	202
Biblioteca populară a Asociaț. , tipărirea broșurii II.	41
restituirea manuscriptului d-lui Dr. V. Onișor	41
Bistrița , dir. desp. raport anual	7
șed. comitet. cerc. din 12 Febr.	13
șed. comitet. cerc. din 30 Aprile	42
șed. comitet. cerc. din 31 Maiu	135
adunarea cerc. din 3 Iunie	135
șed. comitet. cerc. din 10 Iunie	136
Blaj , șed. com. cerc. din 18 Ian. și 28 Febr. adunarea cercuală din 4 Aug.	27 164
Bocșa , șed. com. cerc. din 24 Nov. 1900	2
raportul anual pe 1900	12
șed. comitet. cerc. din 11 Maiu	43
adunarea cerc. din 30 Iunie	156
șed. comitet. cerc. din 25 Oct.	203
Boieriu , George, fost I locot. i. p., Vad, membru fondator al Asoc. a decedat	29

	Pag.
Boiu , Zacharia, transpune pentru muzeu o hartă dela dl. D. R. Cordescu	139
Brad , adunarea cerc. din 28 Iulie	158
Bran , adunarea cerc. din 11 Aug.	164
Brașov , șed. com. cerc. din 14 Nov. 1900	3
șed. comit. cerc. din 13 Dec. 1900	3
șed. comit. cerc. din 17 Ian.	13
raportul anual pe 1900	13
șed. comit. cerc. din 20 Martie	28
șed. comit. cerc. din 22 Maiu	136
șed. comit. cerc. din 25 Maiu	136
adunarea cerc. din 26 Iunie	136
petițiunea dl. T. Frates, pentru un ajutor pe sama școalei din Bacifalu	137
șed. comit. cerc. din 20 Iunie	138
șed. comit. cerc. din 16 Oct.	203
Brumboiu , Moise, raport despre activitatea Agenturei din Tohanul vechiu în 1900—1	36
Bunea , Dr. Aug., ofere pentru bibl. „Fragments din istoria Românilor“ de Hurmuzachi	194
Câmpian , Stefan, membru pe viață, a decedat	132
Cărțile în limba rom. tipărite în tipografia universității din Buda-pesta , cerute dela d. ministru de culte	9
Cassa Asociațiunii , scontrarea rațiociniile pro 1900	4 11
raport cătră adun. generală	102
rațiociniul pentru anul 1900	108
proiect de budget pe 1902	114
aprobarea rațiociniului și inventarului Asociațiunii	149
aprobarea budgetului pe 1902	151
conspectul intratelor și eșitelor la cassa Asociațiunii până la 30 Septembrie 1901	189
avis în cauza încasării taxelor restante, a raportului pe 1900 și cu privire la starea bibliotecii populare	196
Casa națională , taxele fondatorilor 3, 26, 34, 38, 139, 191,	204
sumele intrate din resc. felicitărilor	7
obiecte dăruite pentru muzeu	34
raport cătră adunarea generală	64
rațiociniul biroului asupra loteriei Casei naționale	130
donățiune dela d. E. Gr. Varnav	139
raport despre lucrările referitoare la ea	152
Bârseanu, Andreiu, donează K 50.	154
Sofia Condemin, donează K 20.	179
Apel în cauza rescumpărării felicitărilor de Anul nou	195
Cluj , reorganizarea despărțământului parastas pentru fericitul fundat. I. Petran	1 6
șed. de constituire a comit. cerc. din 3 Februarie	13
șed. comitet. cerc. din 28 Iunie și raportul anual pe 1900	138
adunarea cerc. din 5 Sept.	215

	Pag.		Pag.
adun. cerc. din 12 Iulie	186	Groza, Mărian , cere cărți pentru biblioteca populară din Zgribesci	12
șed. comitet. cerc. din 25 Iulie	42	Hațeg , dir. desp. raport anual	7
Cohalm , șed. comit. cerc. din 15 Mart.	135	șed. comit. cerc. din 21 Iul.	157
șed. comit. cerc. din 7 Iunie	155	adunarea cerc. din 11 Aug.	163
șed. comit. cerc. din 12 Iulie	156	Hida-Huedin , șed. com. cerc. din 16 Febr.	36
adunarea cerc. din 4 August	180	șed. com. cerc. din 14 Maiu și 18 Iun.	138
șed. comit. cerc. din 30 August	209	adunarea cercuală din 7 Iulie	163
șed. comit. cerc. din 29 Nov.		Iancu Avram , sume încassate din realitățile vândute	11, 203
Comitetul central , proc. verb. al șed. din 10 Ianuarie	1	colecta monumentului, sentința curiei	14
proc. verb. al șed. din 7 Februarie	4	decisul curiei în cauza colectei pentru monument	33
proc. verb. al șed. din 7 Martie	9	inactivarea „Fondului Avram Iancu“	151
proc. verb. al șed. din 4 Aprile	25	procesul contra M. Nicola	200
proc. verb. al șed. din 2 Maiu	33	Iancu , Ioan vânzarea realităților rămase dela dânsul	37
proc. verb. al șed. din 22 Maiu	36	contractul relativ la vânzarea realităților remase	42
proc. verb. al șed. din 6 Iunie	41	Industria de artă , prevederea în buget pe 1902 a unui stipendiu	41
proc. verb. al șed. din 11 Iulie	130	Inspectorul școl. reg. , Sibiu, cere să se numească 2 membri în comisiunea de pensionare a învățătorilor	133
proc. verb. al șed. din 25 Iulie	149	Inventariul Asociațiunii	105
proc. verb. al șed. din 8 August	151	Ioanette , Ana n. Gomboș a decedat, dispoziții pentru vânzarea realităților remase dela Ioan Iancu	25
proc. verb. al șed. din 20 August	152	eredele seu va solvi suma de K 242.—	37
proc. verb. al șed. din 31 August	161	Krafft W. , librăria, cont despre cărțile avute în comisiune	34
proc. verbal al șed. din 19 Sept.	165	Kurescu , Ilie, Caransebeș, achită taxa de membru pe viață	7
proc. verb. al șed. din 10 Octobree	175	Lipova , adunarea constituantă a desp. șed. comit. cerc. din 2 Maiu	23
proc. verbale ale adunării generale	175	Loteria Casei naționale , v. sub Casa națională	130
proc. verb. al șed. din 27 Octobree	182	Ludoș , dir. desp. înaintează raportul anual pe 1900	13
proc. verbal al șed. comitet. central din 5 Decembre	199	șed. comit. cerc. din 17 Maiu	45
proc. verb. al șed. comitet. central din 12 Decembre	201	șed. comitet. cerc. din 21 Nov.	204
Comloș-Sân-Miclăuș , adunarea cerc. din 12 Maiu	137	Lumina electrică , unele îndreptări în biroul Asociaț.	11
Concurs literar istoric , nu a intrat nici o lucrare	152	Macicașul ung. , cererea popor. gr. cat. pentru un ajutor pe-sama școalei	203
Consistorul metropolitan din Blaj, a primit cuota din „Lăs. I. Oltean“ pentru școala din Cojocna	25	Maior , Gregoriu, membru comitet. cerc. Brașov, decedat	14
Cristea , Nicolau, achită taxa de membru pe viață	167	Medias , adunarea cerc. din 2 Sept.	35
Curs de desemn și pictură , Sibiu, votarea unui ajutor	200	șed. comitet. cerc. din 20 Decembre	35
Dăianu , Dr. Elie, cere să se procure cărți ed. de DȘa pentru bibl. popor.	190	șed. com. cerc. din 1 Sept.	192
Dej , dir. desp. în chestia de controversă cu fostul cassar, dl Fl. Hatos adunarea cerc. din 29 Aug.	44	Membrii Asociațiunii , consemnarea lor	66
Deva , adunarea cercuală din 8 Sept.	192	Membrii decedați , consemnarea lor	101
Dicio-S. Mărtin , în chestia arond. desp.	131	Membrii nou înscriși , 7, 14, 29, 139, 165, 173, 204	165, 173, 204
Dobra , adunarea de organizare a desp. șed. comitet. cerc. din 18 Aug.	35	Mercurea , organizarea despărț. șed. comitet. cerc. din 6 Iulie	157
Făgăraș , adunarea cerc. din 2 Sept. 1900	12	Milea , Stefan, Tilișca, decedat	4
șed. comit. cerc. din 29 Dec. 1900	13	Miulescu , Paul, cere să fie dispensat dela constituirea desp. Torac	138
adunarea cercuală din 28 Aug.	184		
șed. comit. cerc. din 7 Sept.	185		
„Fond. G. Barițiu“ funcționarii instit. „Albina“ donează K 54.24	3		
donățiune de N. Racotă	6		
Gall , Dr. Iosif, se înscrie membru fund.	167		
Gomboș , Iosif, cere ca moșia remasă după Ioan Iancu să se vândă bisericii	34		
Görög , George, Orșova, donează obiecte pentru muzeu	4		

	Pag.		Pag.
Moldovan, Dr. Valeriu , prezintă scrierea: „ <i>Despre cărțile funduare și intabulări</i> “	202	Pop, Ioan , membru pe v., Domnin, dec.	7
Moldovan, Ioan M. , pres. Asoc., a fost numit <i>prelat domestic</i> demisionează din postul de president al Asociațiunei	33	Fușcaru, Dr. Ilarion , donează pentru bibl. Asoc. „Tel. Rom.“ în 40 vol. cere să fie substituit pe timpul absențării din Sibiu	38
Mocean, Emanuil , cere cărți pentru biblioteca școlii din Almașu-mare	36	Reifenkugel, Dr. K. , reclamă „Trans.“ pentru biblioteca univ. din Cernăuți	45
Mociu , șed. comitet. cerc. din 3 Ian. șed. comitet. cerc. din 23 Iunie raportul anual pe 1900	190	Rescump. feliicitărilor de anul nou	5
adunarea cercuală din 21 Iulie șed. comitet. cerc. din 2 August	154	Roman, Zinca , nu mai solvesce suma pentru 2 stipendii „I. Roman“	199
Mocsonyi, Alexandru , mulțămesc pentru condolență prezidează șed. comit. centr. din 27 Octobree	162	Rusu, Alexandru , stipendiat, își legitimează progresul în studii	139
Mocsonyi, Dr. Eugeniu , a decedat	182	Sătmăr, agentura Seini cere ajutor dir. desp. raport anual	2
Năsăud, dir. despărț. trimite raportul anual pe 1900	41	șed. comitet. cerc. din 16 Mai	7
Nemoian, Mina , achită taxa de membru pe viață	45	oprirea adunării cerc.	44
Nichita Ioan , pertractarea lăsămēt.	29	adunarea cerc. din 11 August	37, 153
Onișor, Dr. Victor , cere să se aboneze ex. din „Legiuirea țării noastre“ reasumarea concl. refer. la procurarea cărții „Legiuirea țării noastre“	131	Schroff, M. W. , procurarea unui ex. din scrierea sa „Bilder aus Rumänien“	191
șed. comitet. cerc. din 100 ex. „Legiuirea țării noastre“	134	Scoala civ. de fete , conf. corp. did. din 1 Ian.	201
Onișor, Teodor , se înscrie membru pe viață	152	planul de învăț. aprobat de minister	5
Orade, Artemiu Sarkady , achită taxa de m. fund.	181	testimoniul de calific. al d-șoarei Laura Vlad, instructoară	5
șed. comitet. cerc. din 2 Mai	3	în chestia rest. de didactru conferența din 28 Febr.	12
adunarea cercuală din 8 Sept.	44	revisiunile de clasă	12
Orăștie , adunarea cerc. din 8 Nov.	191	Ioan Popovici , inv. cere concediu pe 8 săptămāni	27
Oraviciana , soc. pe acții K 500 - taxă de fund. a Casei naționale	43	confer. din 30 Mart., cereri pentru dispensare de didactru	27
Oravița , raportul anual pe 1900	136	conf. corp. did. din 6 Apr.	33
șed. comitet. cerc. din 5 Sept.	167	conf. corp. did. din 17 Mai	42
adunarea cercuală din 15 Sept.	192	raport despre examene	132
șed. comitet. cerc. din 19 Oct.	204	raționiu și budget	132
Oșorheiu , dir. desp. trimite raportul pe 1900	157	conf. corp. did. din 21 Iun.	133
adunarea cerc. din 4 Aug.	179	conf. corp. did. din 28 Iunie	133
Panciova , șed. com. cerc. din 26 Mai și 14 Iulie	157	aprobarea rațioc. și budgetului	153
adunarea cerc. din 28 Aug. și șed. comit. cerc. din 8 Sept.	157	Popovici Ioan , demisionează din post. de inv.	152, 179
„Panteonul Asociațiunii“ propunere pentru editarea lui	154	restanțele de didactru și taxa de întreținere	153
Petran Ioan lăsămētul , raport despre starea lui	4	examele	160
parastas	6	d-șoarele Mărioara Pop și Maria Muciu-Urechia se angajază ca instructoare	161
pertractarea lăsămētului	9	Victor Păcală se alege inv. prov. d-șoara Elena Cuțan își imbie conlucrarea în serviciul școlii	161
eredii sei legali se îndrumă de judecătorie la proces	34	instituirea noilor puteri did. conf. din 9 Sept. și planul oarelor	162
Popescu, Ioan , membru fondator al Asoc., a decedat	152	Timoteiu Popovici , cere un concediu consp. restanțelor de did. și taxe de întreținere	179
		d-șoara Elena Cuțan primesce angajamentul la școala civ.	179
		Comis. exmisă p. a examina chestiunile atinse în scris. (Nr. 886) a dlui L. Simonescu	182
		conf. corp. did. din 31 Oct. înmulțirea oarelor de relig. planul oarelor p. an școl. 1901—2	189
		introducerea d-șoarei Cuțan cererile p. dispens. de didactru	190

	Pag.		Pag.
consp. speselor partic. ale elevelor în 1900—1	203	„vocațiunea femeii rom.“, lucrare intrată la concurs	
Școale, distrib. ajutorului de K 2000.—	183	cererile pentru ajutorarea școalelor, propunerea d. Iuliu Vuia în chestia creării de fonduri	197
Sebeș, șed. comit. cerc. din 15 Aug. și 5 Sept.		chestia regul. intern pentru sect. școl., redactarea pe viitor a „Trans.“, bugetul secției școl.	
adun. cerc. din 15 Sept.		întregirea locurilor vac. în sect. școl., raportul sect. școl. despre producțiunea școl.	198
șed. comit. cerc. din 16 Sept.	193	Săliște, dir. desp. raport anual	7
Secțiunile științifice liter. ale Asoc.		șed. comit. cerc. din 24 Apr.	43
șed. sect. lit. din 17/30 Ian.	14	șed. com. cerc. din 7 Iul. și 1 Iul.	134
chestia întrunirii sect. la șed. de iarna proiect pentru stabilirea modalităților editării viitoare a „Transilvaniei“	10	adunarea cerc. din 14 Iul. șed. com. cerc. din 12 Aug.	159
regulament intern și program de acțiune pentru secțiunea literară	15	Sibiiu, dir. desp. raport anual	7
stabilirea bugetului secțiunii lit.	16	Sighișoara, dir. desp. înaintează raportul an. pe 1900	137
alegerea de sujețe pentru biblioteca poporală a Asoc.	18	adunarea cerc. din 29 Iul.	194
șed. sect. istorice din 16 Apr.	19	Șimleu, adunarea cerc. din 1 Iul.	180
Sect. istorică, chestia edit. „Trans“.	29	Simonescu, Leontin, cere un concediu de 6 săptămâni	36
chestia bugetului, a programei de acțiune, și a membrilor coresp.	29	Stanciu, Basiliu, decisiul de predare jud. în cauza lăsămîntului	12
Conscripția din 1750	30	Stipendiatii Asoc., lista lor	64
Lexicon toponomastic românesc	30	iși legitimează progresul în studii	154
șed. sect. istorice din 16 Apr. și expensarul refer. acestei secțiuni	31	Stipendii vacante, publ. concursului	183
presentarea proces. verb. al șed. sect. lit. și a celei științifice în șed. com. centr.	33	Stipendii, conferirea lor	199
chestia speselor de călătorie și a diurnelor membrilor din secțiuni	37	Taxe restante pe 1900, încassarea lor	132
șed. secțiunii lit. din 26 Febr.	37	Teologilor români din B. Pesta, li se va trimite gratuit „Transilvania“	201
chestia membrilor corespondenți	38	Timișoara, dir. despărț. raport anual pe 1900	3
secția lit. cere ca întrunirea secțiunii să se facă în Octobrie	38	Costa Mihailoviciu achită taxa de membru pe viață	3
remuner. lucrărilor orig. ce se vor publica în „Transilvania“	39	Nicola, Dr. Enea, se înscrie membru pe viață	3
consemnarea sugetelor pentru biblioteca poporală	39	„Fondul cultural al despărț.“	6
șed. sect. științifice din 5 Maiu 1901	39	șed. com. cerc. din 30 Aprilie	
sect. sciinț. hotărâri în chestia Regulamentului intern,		adunarea cercuală	134
stabilirea bugetului,		Togan, Nicolau, anunță că se retrage din comitetul central	190
diurnele și remunerațiunea refer., editarea „Transilvaniei“,	40	Torac, adunarea de organizare a desp.	157
întregirea locurilor vacante,		Turda, adunarea cercuală din 28 Iulie	163
manuscriptul „Introducere în știința botanică“ de Fl. Porcius și		Unirea, soc. Românilor din Draos, se înscrie membru ordinar.	45
întrunirea secțiunilor		Urechia V. A., donează cărți	2
șed. sect. liter. din 5/18 Iun. în chestia aprecierii critice asupra lucrărilor din 1900	45	Vasilie, Aurel, stipendiat, își legitimează progresul în studii	139
șed. secțiunii liter. din 3 Iul.		Vecerdea, Dr. Nicolau, raport în chestia recursurilor contra măsurării ecivalentului	26
subiectele potrivite a fi prelucrate pentru biblioteca popor. a Asoc.	46	Vârșeț, șed. com. cerc. din 14 Decembre 1900	2
modalitatea de a nu se face prea multe spese de călătorie din prilejul șed. sect.		șed. comitet. cerc. din 1 August	157
regulamentul secțiunilor	120	adunarea cerc. din 29 August	180
șed. plenară din 14 și 15 Iulie	140	Vlad, Laura, cere restul de salariu	133
regulamentul dezbaterilor pentru ședințele plen.	145	Vuia, Dr. G. Arad, decedat	4
com. centr. aprobă decisiunile șed. plen. a sect.	149		
șed. sect. școl. din 13 Iul.	197		

TRANSILVANIA

ORGANUL

ASOCIAȚIUNII PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI CULTURA
POPORULUI ROMÂN.

Nr. I.

Sibiu, Ianuarie—Februarie 1906.

Anul XXXII.

Dr. GEORGE VUIA †.

Asociațiunea a îndurat o gravă pierdere.

Unul dintre cei mai adicți și zeloși lucrători ai ei, *Dr. George Vuia*, membru corespondent al Asociațiunii în secțiunea științifică, a încetat din viață la 21 Decembre 1900 în orașul Arad.

După splendida adunare generală din Băile Herculane, al cărei succes în primul rând este a se mulțămii stăruințelor neobosite ale Doctorului Vuia, toți câți l-am văzut atunci în deplină putere și am ascultat frumoasa conferență ce ni-a cetit-o cu voce sonoră și cu avânt juvenil, — numai la această pierdere nu ne-am putut aștepta.

În anul 1899 se lăți-se scirea, că Drul Vuia suferă de o grea boală de nervi. Ne-am bucurat deci cu toții când l-am revăzut la Băile Herculane pe deplin restaurat și revenit la vigoarea lui activitate de mai nainte. Însă bucuria noastră a fost de scurtă durată. Grava lui boală l-a atacat din nou și cu o vehemență atât de mare, încât Drul Vuia, știindu-se incurabil, cu propria-i mână a pus capăt suferințelor sale.

Dr. Vuia s'a născut la anul 1850 și a studiat medicina la universitatea din Budapesta. S'a stabilit apoi ca medic practic în Arad, unde a fost și profesor de igienă la seminarul teologic și pedagogic, iar timpul de vară îl petrecea ca medic curant la Băile Herculane.

Prin călătorii mai mari și prin serioase studii științifice, Dr. Vuia și-a însușit vaste cunoștințe, și a publicat numeroase lucrări literare de valoare superioară. Dînsul a fost unul dintre cei mai vechi colaboratori ai revistei noastre, în care a debutat încă la anul 1874 cu un interesant studiu asupra diferitelor datini pentru așezarea morților și în deosebi asupra arderii cadavrelor (Cf. „Transilvania“, an. VII. p. 258). În numărul festiv al „Transilvaniei“, publicat la 1894, Dr. Vuia a militat pentru crearea instituției realizate apoi la Băile Herculane prin înființarea secțiunilor științifice-literare ale Asociațiunii, al căror membru a fost ales și dînsul. Deosebite servicii a făcut Asociațiunii prin recensearea scrierilor de medicină și igienă, întrate la concursurile publicate de această societate. (Cf. între altele critica publicată în „Transilvania“, an. XXVII, p. 105). Tot în „Transilvania“ a publicat în timpul mai nou o interesantă lucrare din istoria băilor (an. XXVIII, p. 79) și frumoasa conferință, cetită în 10 Septembre 1900 la adunarea generală a Asociațiunii. („Trans.“ a. XXXI, Nr. 10.) De mare valoare sunt și articolele de balneologie din „Enciclopedia Română“, lucrate aproape toate de Dr. Vuia.

Afară de aceste Dr. Vuia a mai editat un prețios Manual de igienă, și un studiu asupra boalelor sifilitice.

Cu ocasiunea constituirii secțiunilor științifice-literare ale Asociațiunii, în Octobrie 1900, Dr. Vuia a fost ales vicepreședinte al secțiunii științifice. Dînsul a fost acela care a legat mai multe speranțe de viitorul acestor instituțiuni, și a fost decis a pune în serviciul lor toate forțele sale și întreaga sa activitate literară.

Soartea însă a voit altcum. Răpindu-l din mijlocul nostru în floarea vieții, a nimicit așteptările mari ce le-am legat de conlucrarea viitoare a acestui valoros bărbat la realizarea scopurilor Asociațiunii. Numele lui va rămâne însă neșters în sinul Asociațiunii noastre, care va păstra cu pietate memoriei Drului Vuia adâncă recunoștință ce i-o datoresce.

ROMÂNI LA GIMNASIUL LATINO-CATOLIC DIN BISTRIȚA.

1729—1779.

Prin mijlocirea unui prieten mi-s'a făcut posibil să public numele tuturor școlarilor români, cari între anii 1729—1779 au cercetat gimnasiul latino-catolic din Bistrița. Gimnasiul acela astăzi nu mai există, au rămas însă matriculele școlarilor săi, începând din 1729. Conspectul, ce urmează mai jos, este decopiat din matriculele originale, se înțelege estrase fiind numai numele școlarilor români, și nu și ale celor de alte națiuni.

În fruntea matriculelor originale, cari, cum se vede din conspectul de mai jos, pentru noi Români sunt de mare interes și însemnătate, stă următoarea inscripțiune: „*Liber Studiosorum Scholas Pias Bistricienses Ab Anno 1729 frequentantium Sed primo Anno — 1744 quemadmodum exquiri poterant inscriptorum Die 10 Novembris Praefecto Scholarum pro hoc Anno P. Emerico a. So. Ir. Bapt.*“. Iar în fruntea matriculelor din 1773, în care an a învățat la școlăle din Bistrița istoricul *George Șincai*, stă inscripțiunea: „*Anno 1773 Sub Praefecto R. Patre Stephano Tusleitner a So Emerico Sequens Iuventus Ad Scholas nostras conflavit Bistricienses.*“

În conspectul școlarilor, la rubrica „*Clasa*“, se poate vedea, că diferitele clase nu sunt indicate cu numeri, cum se face astăzi, ci cu nume, și și acele scurtate. După-ce între cetitori vor fi de sigur și de aceia, cari nu știu ce înseamnă acele nume, îmi iau voia a le spune, că în secolii trecuți era datină să numească pe școlarii diferitelor clase cu numele studiului principal, ce ei învățau în respectiva clasă. Așa d. e. pe școlarii clasei I, în care aceștia învățau a ceti, îi numiau „*Legentes*“; pe cei din cl. IV, unde învățau sintaxa, „*Syntaxistae*“, etc.

E drept, că nu era într'o formă la toate gimnasiile numărul claselor, și așa și numirile diferiau; apoi e de observat și aceea, că în decursul timpului peste tot organismul gimnasiilor a suferit multe schimbări.

La gimnasiul catolic din Bistrița încă s'au botezat clasele cu numirile usitate pe atunci, numai cât acele numiri în decursul anilor s'au mai și schimbat, și, mai ales la clasele infe-

rioare — cari corespund școalelor noastre elementare și normale de astăzi, — s'au și înmulțit prin aceea, că în câte o clasă erau diferite grupe sau secțiuni.

Spre orientare voiu enumera aci toate numirile de clase, cari ocură dela 1729—1779, și încă în șirul, în care se află însemnați școlarii în conspect, începând cu clasa așa numiților „Rhetores“, care corespunde astăzi clasei VI gimnasiale: *Rhetores, Poetae, Syntaxistae (Arithmetistae), Grammatistae, Principistae (Majores, Minores, Parvi, Parvistae), Conjugistae, Comparatistae, Declinistae și Legentes (Minimistae).*

Anul școl.	Numele școlarului	Clasa	Națiunea și Caracterul	Locul nașterii
1729	Iacobus Atitiany	Princ.	Ignobilis	Burgoiensis
1730	Petrus Tohati	Princ.	Libertinus	Tohatiensis
1731	Michael Simonii	Princ.	Nobilis	Burgoiensis
„	Petrus Tohati	Maj.	Nobilis	Tohatiensis
„	Stephanus Rácz	Min.	Nobilis	Kozárváriensis
„	Samuel Suira	„	Ignobilis	Burgoensis
„	Ladislaus Mezzei	„	„	„
„	Ioannes Balizu	„	„	Haronquensis
„	Thomas Vinnya	„	„	Burgoensis
1732	Michael Simoniy	Synt.	Nobilis	„
„	Petrus Tohádi	Princ.	Ignobilis	Tohatiensis
„	Stephanus Vaida	Maj.	Nobilis	Kaczkiensis
„	Ladislaus Mezei	Min.	Ignobilis	Haronquensis
„	Adamus Kobila	„	„	Burgoiensis
„	Franciscus Pazenoaj	„	„	„
1733	Petrus Tohati	Gram.	Nobilis	Tohatiensis
„	Stephanus Vaida	Maj.	Nobilis	Szaxhiensis
„	Ladislaus Mezei	Min.	Ignobilis	Haronquensis
„	Adamus Kobila	„	„	Burgoiensis
„	Ladislaus Nemes	„	„	„
„	Daniel Marchenemi	„	„	„
1734	Mathias Simion	Poet.	Nobilis	„
„	Petrus Tohádi	Synt.	„	Tohatiensis
„	Stephanus Vaida	Princ.	„	Kaczkiensis
1735	Stephanus Dragos	Poet.	„	Vanczfalvensis
1736	Stephanus Draguss	Rhet.	„	„
„	Alexander Dobra	Poet.	Praenobilis	Balasuensis
1737	Alexander Dobra	Rhet.	„	Zalatnensis
„	Stephanus Draguss	„	Nobilis	Vanczfalvensis
„	Stephanus Vajda	Poet.	„	Köczkoensis
„	Ioannes Pap	Synt.	„	Burgoviensis
„	Georgius Dobra	Princ.	?	Szaladiensis
„	Alexius Duka	„	?	Szamosujváriensis.
„	Michael Duka	„	?	„
„	Emanuel Rabatin	„	Valachus	Burgoensis
1738	Adalb. Michalovich	Rhet.	Nobilis	Érsekujváriensis
„	Stephanus Vajda	„	„	Kaczköensis

Anul școl.	Numele școlarului	Clasa	Națiunea și Caracterul	Locul nașterii
1738	Ioannes Pap	Poet.	Praenobilis	?
1739	Ioannes Marsinay	Arith.	?	?
"	Demetrius Papp	Gram.	Nobilis	Dobociensis
"	Petrus Pap	"	"	?
"	Ioannes Papp	Min.	Valachus	?
"	Theodor Dumboski	"	"	?
1739	Ladislaus Papp	Conj.	?	?
"	Theodorus Papp	Comp.	?	?
"	Auxenzus Naszodi	"	?	?
"	Andris Tomi	"	?	?
1740	Demetrius Papp	Synt.	Ignobilis	Kapacsensis
"	Georgius Dobra	"	Nobilis	Zalathiensis
"	Ioannes Feti	"	"	Craioviensis
"	Markus Streza	"	"	Fogarasiensis
"	Iohannes Pap	Princ.	?	?
"	Iosephus Dobra	Maj.	Spectabilis	Szolondriensis
"	Athanasius Naszodi	"	Libertinus	?
"	Ladislaus Nemes	Comp.	Nobilis	Mihalfalvensis
"	Ladislaus Pop	"	?	Radnensis
"	? Pap	"	?	Borgoensis
"	Daniel Dragos	Minim.	Graecus	?
1741	Mathias Streza	Synt.	Siculus	Fogarasiensis
1742	Athanasius Naszodi	Princ.	Valachus	Naszodiensis
"	Gregorius Lup	Maj.	?	Borgoensis
1743	Athanasius Naszodi	Gram.	Libertinus	Naszodiensis
"	Demetrius Racz	"	Civis	Tordensis
"	Ioannes Fiskuti	"	Libertinus	Fiskutiensis
"	Iosephus Vaida	"	Nobilis	Kaczkoienis
"	Ladislaus Nemes	Maj.	"	Mihalfalvensis
"	Simeon Budatelki	"	Libertinus	Budatelkensis
"	Georgius Pap	Conj.	"	Borgoensis
"	Philippus Vlasza	"	"	Simontekiensis
"	Daniel Moldovai	Comp.	"	Galaciensis
"	Demetrius Sandor	"	"	Nagynaviensis
"	Ioannes Simon	"	"	"
"	Theodor Moldovai	Decl.	"	Galaciensis
1744	Moyses Dragossy	Rhet.	Nobilis Valachus	Tordensis
"	Nicolaus Dragossy	"	"	"
"	Athanasius Naszodi	Synt.	Libertinus	Naszodiensis
"	Demetrius Racz	"	Civis	Tordensis
"	Iosephus Vajda	"	Nobilis	Kaczkoienis
"	Alexander Vajda	Princ.	?	?
"	Daniel Papp	"	?	?
1745	Demetrius Racz	Poet.	Nobilis Valachus	Tordensis
"	Demetrius Kasaensis	Princ.	E.	Kasa
"	Theodorus Moldovai	"	Libertinus Valachus	Galacz
"	Michael Moldovai	"	"	?
1746	Demetrius Racz	Rhet.	Nobilis Valachus	Tordensis
"	Demetrius Cothensio	Gram.	"	?
"	Ioannes Fejér	"	Valachus	Borgoviensis
1747	Marcus Fejér	Princ.	Valachus	Burgov

Anul școl	Numele școlarului	Clasa	Națiunea și caracterul	Locul nașterii
1747	Martinus Tohati	Decl.	Valachus	Tohatensis
"	Adalbertus Kolosvari	"	"	Sajokeresztur
1748	Demetrius Kassay	Poet	Nobilis Valachus	Kassiensis
"	Daniel Butyán	Synt.	" "	Somkuta
"	Markus Fejér	Princ.	" "	Burgoviensis
"	Ioannes Hatos	"	" "	Sz. Benedek
"	Wolfgangus Naszodi	Min.	Valachus	Naszodiensis
"	Martinus Tohati	"	"	Mogyorosi
"	Josephus Demeter	Decl.	"	Besenyő
1749	Ioannes Hátos	Gram.	Nobilis Valachus	Sz. Benedek
"	Marcus Fejér	"	" "	Burgov
"	Theodor. Purumbáky	"	Libertinus Valachus	Porumbach
"	Martinus Toháti	Maj.	" "	Mogyoros
"	Wolfgangus Naszodi	"	" "	Naszod
"	Josephus Demeter	Comp.	Militaris Valachus	Besenyő
"	Wolfgangus Olah	Minim.	Nobilis Valachus	"
1750	Nicolaus Preda	Poet.	" "	Nagy-Banya
"	Theodor. Porumbaki	Synt.	Libertinus Valachus	Porumbak
"	Ioannes Vaida	Gram.	Nobilis Valachus	Kaczkó
"	Ioannes Hátos	"	Ignobilis Valachus	?
"	Wolfgangus Naszodi	Princ.	Libertinus Valachus	Naszod
"	Josephus Demeter	Maj.	Ignobilis Valachus	Bessenyő
"	Georgius Borbély	Min.	Nobilis Valachus	Szamosujvár
1751	Georgius Kapitány	Rhet.	" "	Boncz-Nyiresensis
"	Constantinus Nyikora	Synt.	" "	Sosmezőensis
"	Ioannes Hatos	"	Ignobilis Valachus	Tordensis
"	Arsenius Toháti	Gram.	" "	Tohatensis
"	Wolfgangus Naszodi	"	Libertinus Valachus	Naszodiensis
1752	Wolfgangus Naszodi	Synt.	" "	?
"	Josephus Demeter	Princ.	Ignobilis Valachus	?
"	Stephanus Urszuj	Min.	" "	?
1753	Wolfgangus Naszodi	Poet.	Valachus	Naszod
"	Franciscus Rác	Princ.	Nobilis Valachus	Kozárvár
"	Gabriel Rác	"	" "	"
"	Johannes Kereszturi	"	Ignobilis Valachus	Keresztur
1754	Arthemius Tóhati	Rhet	Nobilis Valachus	Dobokiensis
"	Wolff. Naszodi	"	" "	Naszodiensis.
"	Wolffg. Kalyani	Synt.	" "	Kalanensis
"	Abraham Kalyáni	Gram.	" "	Kolozs-Kaljauensis
"	Georgius Papp	Princ.	Libertinus Valachus	Sz. Benedek
"	Ionas Kalyani	Maj.	" "	Sz. Martino.
"	Petrus Vajda	Conj.	Nobilis Valachus	Kacsko
"	Anto. Vazill	"	Ignobilis Valachus	Szász-Nyiresensis
"	Ladis. Hatos	Decl.	Nobilis Valachus	Fellakiensis
"	Thomas Vaida	Leg.	?	?
1755	Arthemius Tohati	Rhet	Nobilis Valachus	Mogyorosiensis
"	Zaharias Pap	"	" "	Udvarhelyensis
"	Abrahamus Kajan	Synt.	" "	Kolos Sz. Márton
"	Wolfgangus Kajan	"	" "	Kolos Sz. Márton
"	Franciscus Rác	Gram.	" "	Kozárvár
"	Georgius Pap	"	Subditus Valachus	Szent Benedek

Anul școl.	Numele școlarului	Clasa	Națiunea și Caracterul	Locul nașterii
1755	Georgius Rác	"	Nobilis Valachus	Kozárvár
"	Alexius Vaida	Princ.	"	Orbaiensis
"	Ignat Kalyani	"	Libertinus Valachus	S. Martino
"	Ioannes Rác	Maj.	Nobilis Valachus	Kozárváriensis
"	Ladislauș Boczel	"	Libertinus Valachus	Kereszthelyensis
"	Ladislauș Vassil	"	Subditus Valachus	Szásznyiŕesensis
"	Nicolaus Rác	"	Ignobilis Valachus	Erkediensis
"	Petrus Papp	"	Nobilis Valachus	Szásznyiŕesensis
"	Ladislauș Hatos	Conj.	Ignobilis Valachus	Fellakiensis
"	Theodorus Naszodi	"	Nobilis Valachus	Naszodiensis
"	Antonius Vaida	"	"	Köfcensis
"	Georgius Toháti	"	Ignobilis Valachus	Magiarosiensis
"	Theodorus Papp	"	Nobilis Valachus	Szásznyiŕesensis
"	Philippus Papp	Leg.	?	?
"	Gabriel Papp	"	?	?
1756	Ioannes Korpérđi	Poet.	Ignobilis Valachus	Transilvanus
"	Franciscus Rác	Synt.	Nobilis Valachus	Kozárváriensis
"	Gabriel Rác	"	"	"
"	Ioannes Lupsai	Princ.	"	Kletesiensis
"	Ioannes Rác	"	"	Kozárváriensis
"	Ladislauș Boczel	"	"	Kereszthelyensis
"	Ladislauș Vassil	"	Subditus Valachus	Szásznyiŕesensis
"	Michael Rác	"	Libertinus Valachus	Erkediensis
"	Petrus Papp	"	Nobilis Valachus	Szásznyiŕesensis
"	Petrus Vajda	"	"	Kokaiensis
"	Theodorus Naszodi	Maj.	Libertinus Valachus	Naszodiensis
"	Ladislauș Hatos	"	Nobilis Valachus	Felkiensis
"	Antonius Vajda	"	"	Kaczkoiensis
"	Georgius Toháti	"	"	Magyarosiensis
"	Gabriel Barta	Com.	"	Nagy-Ujlakiensis
"	Ioannes Papp	"	Libertinus Valachus	Zagraiensis
"	Daniel Papp	"	"	"
"	Martinus Papp	Decl.	"	Balásfalvensis
1757	Demetrius Boerfalvi	Rhet.	Ignobilis Valachus	Ebésfalvensis
"	Franciscus Rác	Poet.	Nobilis Valachus	Kozárváriensis
"	Gabriel Rác	Poet.	"	"
"	Georgius Rác	"	"	"
"	Ioannes Rác	Gram.	"	"
"	Ladislauș Boczel	"	Libertinus Valachus	Szamosújváriensis
"	Petrus Pap	"	"	Szásznyiŕiensis
"	Ioannes Lupesaj	"	"	Kliteliensis
"	Ladislauș Hora	"	"	Szászmiriensis
"	Michael Rác	"	"	"
"	Wolfgangus Simon	"	Nobilis Valachus	Transilvanus
"	Ladislauș Hatos	Princ.	"	Bilakiensis
"	Georgius Magyarossi	"	Libertinus Valachus	Magyarosiensis
"	Theodorus Naszodi	"	"	Naszodiensis
"	Antonius Vajda	"	Nobilis Valachus	Kaczkoensis
"	Wolfgangus Lupesaj	"	Libertinus Valachus	Kliteliensis
"	Theodorus Pap	Min.	"	Szászmiriensis
"	Gabriel Borsaj	"	Nobilis Valachus	Nagynyulásiensis

Anul școl.	Numele școlarului	Clasa	Națiunea și Caracterul	Locul nașterii
1757	Gabriel Vajda	Min.	Nobilis Valachus	Kaczkoensis
"	Demetrius Galben	"	Libertinus Valachus	Transilvanus
"	Martinus Pap	Conj.	"	"
"	Ioannes Pap	"	Nobilis Valachus	"
"	Theodorus Lupe	"	Libertinus Valachus	Nagynyulasiensis
"	Ioannes Hajduk	Comp.	Plebeus Valachus	Bistriciensis
"	Ioannes Pap	"	Libertinus Valachus	"
"	Ioannes Pastor	"	Plebeus Valachus	"
"	Theodorus Hajduk	"	"	"
"	Simeon Pap	"	Libertinus Valachus	"
"	Ioannes Nemes	"	"	Transilvanus
1758	Franciscus Rác	Rhet.	Nobilis Valachus	Kozarvariensis
"	Gabriel Rác	"	"	"
"	Georgius Rác	"	"	"
"	Ioannes Rác	Synt.	"	"
"	Ioannes Lupsai	"	Libertinus Valachus	Késahensis
"	Ladislauș Boczel	"	Nobilis Valachus	Tordensis
"	Simion Puskas	"	"	Sancto-Georgiensis
"	Cyrillus Toháti	Gram.	Libertinus Valachus	Magyarosiensis
"	Ladislauș Hátos	"	"	Bilakiensis
"	Ladislauș Hosu	"	Subditus Valachus	Szolnokiensis
"	Wolfgangus Lupsai	"	Libertinus Valachus	Keteliensis
"	Gabriel Vajda	Princ.	Nobilis graeci ritus	Kaczkoensis
"	Gabriel Borsa	"	"	Nagynyulasiensis
"	Mathaeus Grád	"	"	Szacsalensis
"	Ioannes Grama	Maj.	"	Nagynyulasiensis
"	Theodorus Lupe	"	Subditus graeci ritus	"
"	Ioannes Hajduk	Min.	Libertinus graeci ritus	Bilak
"	Ioannes Pastor	Comp.	"	Bistriciensis
"	Theodorus Hajduk	"	"	Bilak
"	Matheus Flore	Leg.	?	?
1759	Petrus Ioodi	Rhet.	Nobilis Valachus	Maramarosiensis
"	Georgius Tohati	Synt.	Libertinus Valachus	Agriensis
"	Ioannes Rac	"	Nobilis Valachus	Magyarosi
"	Ladislauș Hátos	"	"	Kozarvar
"	Ladislauș Hora	"	"	Fellak
"	Ladislauș Bocel	"	Ignobilis Valachus	Szasznyires
"	Ladislauș Bocel	"	Nobilis Valachus	Szeretfalva
"	Wolfgangus Lupsai	"	Libertinus Valachus	Késely
"	Georgius Rác	Gram.	Nobilis Valachus	Balasvalvensis
"	Gabriel Vajda	"	"	Kaczkoensis
"	Gabriel Borsa	"	"	Nagynyulasi
"	Matheus Grád	"	"	ex Marmatia Szaczkal
"	Ioannes Gramma	Princ.	"	Nagynyulasi
"	Theodorus Lupe	"	Subditus Valachus	"
"	Ioannes Hajduk	Min.	Libertinus Valachus	Bilak
"	Ioannes Pastor	"	"	Bistriciensis
"	Ladislauș Horhondar	"	"	Com. Dob.
"	Nicolaus Rádi	"	Nobilis Valachus	ex St. Georgio
"	Simion Papp	"	Libertinus Valachus	Fogarasiensis
"		"		Szt. Martino

Anul școl.	Numele școlarului	Clasa	Națiunea și Caracterul	Locul nasterii
1759	Theodorus Hajduk	Min.	Libertinus Valachus	Bilak
1760	Ladislaus Hora	Poet.	Ignobilis Valachus	Szaszmiriensis
"	Ladislaus Boczel	"	Nobilis Valachus	Szeretfalva
"	Wolfgangus Lupsai	"	Libertinus Valachus	Késely
"	Gabriel Borsa	Synt.	Nobilis Valachus	Nagynyulas
"	Gabriel Vajda	"	" "	Kaczko
"	Georgius Rác	"	Libertinus Valachus	Balásfalva
"	Georgius Toháti	"	" "	Mogyoros
"	Stephanus Szaplonecsai	Gram.	Nobilis Valachus	Maramosiensis
"	Ioannes Zagrai	Maj.	Ignobilis Valachus	Konyha
"	Ioannes Pastor	"	Libertinus Valachus	Zagraiensis
"	Ioannes Bisticzai	"	Ignobilis Valachus	Bisticriensis
"	Nicetas Papp	"	Nobilis Valachus	" "
"	Ioannes Hajduk	Min.	Ignobilis Valachus	Marm. Iod
"	Ladislaus Horhondár	"	" "	Bisticriensis
"	Nicolaus Sorban	"	Nobilis Valachus	Szt. Georgio
"	Georgius Molnár	Conj.	Ignobilis Valachus	Fogarasiensis
"	Demetrius Ursully	"	" "	Uzonyiensis
"	Simion Papp	"	Libertinus Valachus	Kapjaniensis
"	Theodorus Hajduk	"	Ignobilis Valachus	Szt. Martino
"	Demetrius Papp	Leg.	?	Bisticriensis
"	Ioannes Horhondar	"	?	?
1761	Wolfgangus Lupsai	Rhet.	Nobilis Valachus	Keseliensis
"	Georgius Tohati	Poet.	" "	Magyaros
"	Georgius Rác	"	Ignobilis Valachus	Balásfalviensis
"	Ladislaus Papp	"	Liber Valachus	Marm. Rosaliensis
"	Matheus Grád	"	" "	Marm. Szacsaliensis
"	Stephanus Szaploneczaj	Synt.	Nobilis Valachus	Marm. Konyhensis
"	Ioannes Zagrai	Princ.	Ignobilis Valachus	Zagrai
"	Nicetas Ballya	"	Nobilis Valachus	Marm. Iod
"	Nicetas Pap	"	" "	" Uzon "
"	Georgius Molnar	Maj.	Ignobilis Valachus	" Uzon "
"	Wolfgangus Kassay	"	Nobilis Valachus	Kassai
"	Procopius Vlad	Conj.	" "	Marm. Szelestjensis
"	Ioannes But	Comp.	Ignobilis Valachus	Bodnensis
"	Ioannes Molnar	"	" "	Uzon
"	Ladislaus Horhondar	"	" "	Bisticriensis
"	Georgius Toháti	Dec.	Nobilis Valachus	Tohat
"	Ioannes Toháti	"	" "	" "
"	Simeon Pap	"	Ignobilis Valachus	Bisticriensis
"	Paulus Tohati	Leg.	Nobilis Valachus	Tohat
1762	Georgius Tohati	Rhet.	" "	Magyaros
"	Georgius Rác	"	Libertinus Valachus	Hunyad
"	Matheus Grad	"	Nobilis Valachus	Balásfalviensis
"	Stephanus Szaploneczai	Synt.	" "	Marm. Szácsál
"	Ioannes Zagrai	"	Libertinus Valachus	Marm. Konyhensis
"	Georgius Molnár	Princ.	" "	Zagrensis
"	Ioannes Papp	"	" "	Sepsi-Uzoniensis
"	Procopius Vlád	"	Nobilis Valachus	Somkerék
"	Ioannes Bud	Maj.	" "	Marm. Szelesze
"			" "	Magyar Laposiensis

Anul școl.	Numele școlarului	Clasa	Națiunea și Caracterul	Locul nașterii
1762	Ioannes Molnár	Maj.	Libertinus Valachus	Uzoniensis
"	Nicolaus Sorbány	"	Nobilis graecus	Fogarasiensis
"	Wolfgangus Kassai	"	Nobilis Valachus	Kassaiensis
"	Alexander Papp	Conj.	" "	Budateleak
"	Georgius Toháti	"	" "	Tohatiensis
"	Ioannes Tohati	"	" "	" "
"	Georgius Papp	"	Libertinus Valachus	Bilakiensis
"	Nicolaus Papp	"	" "	" "
"	Paullus Tohati	Decl.	Nobilis Valachus	Tohatiensis
"	Ioannes Zinvele	"	Libertinus Valachus	Zagriensis
"	Georgius Tohati	Rhet.	Nobilis Valachus	Mogyorosiensis
"	Ioannes Papp	Gram.	Libertinus Valachus	Somkerék
1763	Nicolaus Sorbány	"	" "	Fogarasiensis
"	Michael Timandi	Princ.	" "	Zsukensis
"	Procopius Vlád	"	" "	Marm. Szelistye
"	Wolfgangus Kassai	"	Nobilis Valachus	Kassaiensis
"	Georgius Papp	Maj.	Libertinus Valachus	Bilakiensis
"	Ioannes Bud	"	" "	Magyar Lapos
"	Demetrius Urszuly	"	Ignobilis Valachus	Albafájensis
"	Alexander Papp	Conj.	Libertinus Valachus	Budateleak
"	Ioannes Toháti	"	Nobilis Valachus	Tohatiensis
"	Iosephus Gorzó	"	" "	Marm. Iodensis
"	Ioannes Zinvele	Comp.	Libertinus Valachus	Szalvensis
"	Alexander Ujdeák	Decl.	" "	Fiskutiensis
"	Georgius Toháti	"	Nobilis Valachus	Tohatiensis
"	Georgius Papp	"	Libertinus Valachus	Naszodiensis
"	Ioannes Hangoss	"	Valachus Libertinus	Fogaras
"	Ioannes Papp	"	" "	Füzkutiensis
"	Ladislauș Papp	"	" "	Dob. Gobrensis
"	" Ezerghombos	"	Ignobilis Valachus	Szarmasiensis
"	Nicolaus Papp	"	Valachus Libertinus	Gobrensis
1764	Ioannes Petrovai	Poet.	Valachus Nobilis	Marm. Petrova
"	Wolfg. Kalyáni	"	Valachus Libertinus	Kalyán
"	Nicolaus Sorbán	Synt.	" "	Fogarasiensis
"	Michail Timandi	Gram.	Valachus Nobilis	Zsukensis
"	Wolfg. Kassai	"	" "	Kassaiensis
"	Gregorius Papp	Princ.	Libertinus Valachus	Bilakiensis
"	Ioannes Bud	"	" "	M. Lapos
"	Alexander Papp	Maj.	" "	Budatelke
"	Andrei Moldovan	"	" "	Désaknensis
"	Iosephus Gorzo	"	Nobilis Valachus	Marm. Iodensis
"	Alexander Papp	Conj.	Libertinus Valachus	Fiskutiensis
"	Nicolaus Papp	Comp.	" "	Dob. Gobrensis
"	Ladislauș Papp	"	" "	Gobrensis
"	Laurentius Koman	Decl.	" "	Largensis
"	Mattheus Koman	"	" "	Oláh Lapos
"	Petrus Kurtan	"	Ignobilis Valachus	Dob. Borsensis
1765	Wolfgang. Kalyany	Rhet.	Nobilis Valachus	Kalyan
"	Michael Thimandi	Synt.	" "	Al. Zsuk
"	Wolfg. Kassay	"	" "	Kassai
"	Iohannes Budai	Gram.	" "	Rhothnensis

Anul școl.	Numele școlarului	Clasa	Națiunea și Caracterul	Locul nașterii
1765	Georgius Papp	Gram.	Valachus Popponis filius	Bilach
"	Iosephus Gorzó	Princ.	Ignobilis Valachus	Marmaros
"	Alexander Papp	"	" "	Budatelkensis
"	Andrey Moldován	"	Nobilis Valachus	Deesensis
"	Alexander Papp	Parv.	Ignobilis Valachus	Füzkutiensis
"	Nicolaus Papp	Conj.	" "	Kappori
"	Ladislauș Papp	"	" "	"
"	Laurentius Koman	"	" "	?
"	Ioannes Rácș	Comp.	Nobilis Valachus	Mateiensis
"	Ladislauș Papp	Leg.	Valachus Popponis filius	Keszöensis
1766	Wolfgangus Kaliani	Rhet.	Valachus Nobilis	Kalian
"	Wolfgangus Kassai	Poet.	" "	Kassai
"	David Kalliani	Synt.	" "	Mező-Szt.-Márton
"	Gregorius Pap	"	Valachus Libertinus	Bilak
"	Ioannes Budai	"	Valachus Nobilis	Rodnensis
"	Michael Timandi	"	" "	Al.-Suk
"	Andreas Moldovan	Gram.	Valachus Libertinus	Budatelek
"	Alexander Pap	Princ.	" "	Fizkutiensis
"	Nicolaus Pap	"	" "	Kapjon
"	Ioannes Rácș	Maj.	Valachus Nobilis	Mateiensis
"	Ladislauș Pap	"	Valachus Libertinus	Dob. Kappaiensis
"	Alexander Racș	Decl.	Valachus Nobilis	Kozárvár
1767	David Kaliani	Poet.	" "	Mező-Szt.-Márton
"	Gregor Papp	"	" "	Bilakiensis
"	Michael Timandi	"	" "	Al.-Suk
"	Ioannes Budaj	Synt.	" "	Rodnensis
"	Ioannes Racș	Princ.	" "	Mateiensis
"	Simion Lupsai	Decl.	Valachus Ignobilis	?
1768	David Kaliani	Rhet.	Nobilis Valachus	Szt.-Marton
"	Georgius Papp	"	Libertinus Valachus	Bilakiensis
"	Iosephus Papp	"	" "	Öriensis
"	Ioannes Budaj	Poet.	Nobilis Valachus	Bistriciensis
"	Alexander Papp	Synt.	Liber Valachus	Budatelkensis
"	Alexander Fiszkuti	Gram.	Nobilis Valachus	Fisekutiensis
"	Ioanes Rácș	"	Ignobilis Valachus	Matheiensis
"	Alexander Rácș	Parv.	Nobilis Valachus	Kozárváriensis
"	Alexander Papp	Comp.	Ignobilis Valachus	Bikisensis
"	Ioannes Papp	"	" "	"
"	Bazilius Geyza	"	" "	"
"	Nicolaus Papp	"	Militaris Valachus	Naszodiensis
"	Petrus Balto	"	Ignobilis Valachus	Telcsiensis
"	Petrus Udvari	"	Nobilis Valachus	Kecsiensis
1769	Athanasius Moldovan	Rhet.	Libertinus Valachus	Szelistiensis
"	Gregorius Papp	"	" "	Bilakiensis
"	Ioannes Budaj	"	Nobilis Valachus	Bistriciensis
"	Ioannes Rácș	Synt.	" "	Kaczkoviensis
"	Petrus Rácș	Gram.	" "	"
"	Alexander Rácș	Princ.	" "	Kozárvár
"	Alexander Papp	Maj.	Ignobilis Valachus	Bikiensis
"	Ioannes Papp	"	" "	"
"	Basilius Geyza	Min.	Libertinus Valachus	"

Anul școl.	Numele școlarului	Clasa	Națiunea și Caracterul	Locul nașterii
1769	Petrus Bertayn	Min.	Ignobilis Valachus	Ujfalusiensis
"	Theodorus Brassai	"	" "	Saboniensis
"	Ioannes Papp	Conj.	" "	Ujfalusiensis
"	Ioannes Lupe	Comp.	" "	Galacz
"	Iosephus Kozma	"	Nobilis Valachus	Buzaiensis
"	Petrus Udvari	"	Ignobilis Valachus	Kételly
"	Pintya Popitzan	Decl.	" "	Vararea
"	Theodor. Nemes	"	" "	Al. Budak
1770	Ioannes Racz	Synt.	Nobilis Valachus	Sajó-Keresztur
"	Cyrus Papp	Gram.	Ignobilis Valachus	Bilakiensis
"	Ioannes Brintsek	"	" "	?
"	Alexander Papp	Princ.	" "	Bikis
"	Ioannes Papp	"	" "	"
"	Ioannes Máthé	"	" "	?
"	Basilius Geyza	Maj.	" "	Bikis
"	Ioannes Lupe	"	Nobilis Valachus	Galacz
"	Ioannes Kozma	"	" "	Buza
"	Theodorus Nemes	"	Ignobilis Valachus	Al. Budak
"	Ioannes Papp	Comp.	" "	Budatelkensis
"	Ioannes Zégrán	Decl.	" "	Galacz
"	Athanasius Papp	"	" "	Bistriciensis
"	Pintya Popiczán	"	" "	Vararea
1771	Gabriel Simony	Rhet.	Nobilis Valachus	Colos
"	Ioannes Rác	Poet.	" "	St. Georgiensis
"	Cyrus Papp	Synt.	Ignobilis Valachus	Sajo-Keresztur
"	Petrus Rác	"	Nobilis Valachus	Dob. Ujfaluensis
"	Ioannes Papp	Gram.	Militaris Valachus	Kozárvár
"	Ioannes Mathe	"	Ignobilis Valachus	Bikisiensis
"	Georgius Prohány	"	" "	?
"	Alexander Papp	"	" "	Füzes
"	Alexander Rác	Princ.	Militaris Valachus	Bikisiensis
"	Ioan. Kozma	"	Nobilis Valachus	Kozarvar
"	Ioan. Papp	Conj.	Libertinus Valachus	Buza
"	Ioan. Papp	"	Ignobilis Valachus	Nagy-Falu
"	Ioan. Bégrány	"	" "	Sto. Andreo
"	Paulus Toháti	"	" "	Bilakiensis
"	Athana. Papp	"	" "	Mogyorosiensis
1772	Alexander Papp	Synt.	Libertinus Valachus	Bistriciensis
"	Ioannes Maté	"	Ignobilis Valachus	Bikisiensis
"	Georgius Kupsa	Gram.	Nobilis Valachus	Örményes
"	Ioannes Kozma	Maj.	" "	Nicola
"	Ioannes Papp	"	Libertinus Valachus	Buza
"	Ioannes Zegran	"	Milis Limitaneus Valachus	Nagy-Falu
"	Paulus Tohati	Gram.	Inquillinus Valachus	Bilag
"	Athanasius Papp	"	Ignobilis Valachus	Tohát
"	Athanasius Papp	Conj.	Inquillinus Valachus	Bistricz
1773	Elias Bratan	Rhet.	Nobilis Valachus unitus	Kovass
"	Constantinus Budai	"	" "	Nagy-Sonkoly
"	Georgius Sinkai	"	" "	Mező-Samon
"	Ioannes Medan	"	" "	Mogora
"	Petrus Rác	"	" "	Kozarvariensis
"	Simeon Butyán	"	" "	Nagy-Sonkoly

Anul școl.	Numele școlarului	Clasa	Națiunea și Caracterul	Locul nasterii
1773	Stephanus Getzi	Rhet.	Nobilis Valachus unitus	Gothard
"	Ioannes Máté	Poet.	Nobilis Valachus	Örményes
"	Franciscus Katona	Synt.	Ignobilis Valachus	Felső-Bánya
"	Georgius Kupsa	"	Nobilis Valachus	Nyikola
"	Ioannes Kozma	Gram.	Ignobilis Valachus	Buza
"	Ioannes Zegran	"	Ignobilis Valachus schismatic.	Bilak
"	Iosephus Pap	Maj. Parv.	Ignobilis Valachus	Ujlak
"	Paulus Toháti	"	" "	Mogyoros
"	Ioannes Pap	Conj.	" "	Sz. Andras
"	Stephanus Veres	"	" "	Kajla
"	Ioannes Toháti	Decl.	" "	Mogyoros
1774	Ioannes Máthé	Rhet.	Valachus unitus	Örményes
"	Salamon Nagy	"	" "	Krako (Sed. Sicul.)
"	Gabriel Madán	Synt.	" "	Szekulaj
"	Ioannes Fogarasi	"	" "	Szent Ivan
"	Demetrius Antal	Gram.	Valachus ignobilis unitus	?
"	Ioannes Kozma	"	" "	Buza
"	Ioannes Zegran	"	Valachus ignobilis schismaticus	Bilak
"	Athanasius Pap	Princ.	Valachus ignobilis unitus	Bistriciensis
"	Iosephus Pap	"	" "	Ujlak
"	Paulus Toháti	"	" "	Magyaros
"	Ioannes Pap	Maj. Parv.	Valachus ignobilis catholicus	Sz. András
"	Iacobus Madan	"	Valachus ignobilis unitus	?
"	Ioannes Toháti	Conj.	" "	Magyaros
"	Basilius Rátz	Decl.	Valachus Ignobilis	Szilvas
"	Ioannes Fiszkuti	"	" "	Fiszkut
"	Ioanes Oltyán	"	" "	Distr. Bistriciensis
"	Ioannes Rátz	"	" "	Szilvás
"	Teodorus Buttyán	"	Valachus Nobilis	Ientsiensis
"	Teodorus Ormenyesan	"	Valachus Ignobilis	Örményes
1775	Ioannes Fogarassy	Poet.	Valachus Nobilis	Szt. Ivány
"	Alexander Lábos	Synt.	Valachus Ignobilis	Palatka-Kolos
"	Demeter Nagy	"	Valachus Militaris	Örményes
"	Georg. Prodány	"	Valachus Ignobilis	Füzes
"	Ioann. Kozma	"	" "	Buza
"	Ioann. Zegran	"	Valachus ignobilis schism.	Bilak
"	Iosephus Papp	Gram.	Valachus Ignobilis	Katona-Kolos
"	Paulus Toháti	"	" "	Tohat
"	Athanasius Papp	Princ.	" "	Distr. Bistriciensis
"	Ioannes Papp	"	" "	Szt. András
"	Georgius Papp	Maj. Parv.	" "	Oláh-Lápos
"	Ioannes Fiszkuti	Conj.	" "	Fiszkut
"	Ioannes Toháti	"	" "	Magyaros
"	Ioannes Oltyan	"	" "	Distr. Bistriciensis
"	Teodorus Butyán	"	" "	?
"	Thomas Moldovan	"	" "	?
"	Alexander Papp	Comp.	" "	Katona-Kolos
"	Simon Farkas	"	" "	Gallatz
1776	Georgius Prodány	Rhet.	" "	Füzesiensis
"	Georgius Paska	"	Valachus Nobilis	Kozmasiensis
"	Ioannes Kozma	Poet.	Valachus Ignobilis	Buza

Anul școl.	Numele școlarului	Clasa	Națiunea și Caracterul	Locul nașterii
1776	Simion Pap	Poet.	Valachus Nobilis	Illyésfalvensis
	Theodorus Orosz		Valachus Ignobilis	Némethiensis
	Iosephus Brintsan	Synt.	" "	Alb. Balásfalvensis
	Matheus Papp	"	" "	Némethiensis
	Athanasius Papp	Gram.	" "	Distr. Bistriciensis
	Iacobus Madán	"	Valachus Nobilis graeci ritus	Bálványos
	Ioannes Papp	"	Valachus Ignobilis	St. Andrasiensis
	Paulus Toháti	"	" "	Tohatiensis
	Tomas Molduvan	Princ.	" "	Distr. Bistriciensis
	Ioannes Oltyan	Maj. P.	" "	" "
	Theodorus Madan	"	Valachus Nobilis	Bálvánfalú (Szoln.)
	Theodorus Butyan	"	Valachus Ignobilis	Distr. Bistric.
	Alexander Papp	Conj.	" "	Katona-Colos
	Isaacus Constantinffy	"	Valachus Nobilis	Szamosujvár
	Simon Farkas	"	Valachus Ignobilis	Gallatiensis
	Stephanus Rátz	"	Valachus Nobilis	?
	Basilius Papp	"	Valachus Ignobilis	Fekete Cottu Colos
	Petrus Gyulay	Decl.	Valachus Nobilis	Rodnensis
1777	Georgius Prodány	Rhet.	Valachus Ignobilis	Füzesiensis
	Ioannes Kozma	"	" "	Buza
	Simeon Papp	"	Valachus Nobilis	Illyésfalv.
	Theodorus Orosz	"	Valachus Ignobilis	Kozarvariensis
	Iosephus Brintsan	Poet.	" "	Alb. Balásfalvensis
	Matheus Papp	"	" "	Némethiensis
	Iosephus Papp	"	" "	Kataniensis Colos
	Gabriel Vajda	Synt.	Valachus Nobilis	Marmatia
	Iacobus Madán	"	" "	Bálványváros
	Paullus Toháti	"	Valachus Ignobilis	Tohatiensis
	Athanasius Pap	Gram.	" "	Bistriciensis
	Ioannes Marinca	"	" "	Mar. Butfalvensis
	Thomas Moldován	"	" "	Bistriciensis
	Ioannes Oltyan	Princ.	Valachus Ignobilis	Bistriciensis
	Ioannes Toháty	"	" "	Mogyorosiensis
	Theodorus Butyán	"	" "	Distr. Bistric.
	Theodorus Madán	"	Valachus Nobilis	Balvan
	Alexander Pap	Maj.	" "	Katona-Kolos.
	Elias Vajda	"	" "	Marm. Butfalvensis
	Isaacus Constantin	"	Valachus Ignobilis	Szamosujvar
	Simon Farkas	"	" "	Galacziensis
	Basilius Pap sen.	Decl.	Valachus Nobilis	Szt. Martoniensis
	Basilius Pap jun.	"	" "	Ketsediensis
	Zacharias Pap	"	" "	" "
	Stephanus Rátz	Leg.	" "	Distr. Bistric.
	Georgius Veres	"	Valachus Ignobilis	Bistriciensis
1778	Iosephus Brintsan	Rhet.	Valachus Nobilis	Balásfalvensis
	Matheus Papp	"	Valachus Ignobilis	Némethiensis
	Iosephus Papp	"	" "	Katonensis Alb.
	Theodorus Orosz	"	Valachus Nobilis	Kozárváriensis
	Gabriel Vajda	Poet.	" "	Butfalv. Marm.
	Iacobus Madány	"	" "	Bálványváros Sol.
	Paullus Toháti	"	Valachus Ignobilis	Tohatiensis

Anul școl.	Numele școlarului	Clasa	Națiunea și Caracterul	Locul nașterii
1778	Thomas Molduvan	Synt.	Valachus Ignobilis	Bistriciensis
"	Ioan. Oltyan	"	" "	"
"	Ioan Tohaty	"	" "	Mogyorosiensis
"	Theodorus Butyán	"	" "	Bistricia
"	Theodorus Madán	"	Valachus Nobilis	Bálványos Katonensis
"	Alexander Papp	Princ.	" "	Kolozsensis
"	Elias Vajda	"	" "	Mar. Butfalv.
"	Simon Farkas	"	Valachus Ignobilis	Galaczensis
"	Alexander Szabó	Maj.	" "	Faragoiensis Kolosiensis
"	Basilius Papp	"	Valachus Nobilis	Ketsediensis Kol.
"	Zacharias Papp	"	" "	Ketsediensis
"	Andreas Papp	Comp.	" "	Kiscegiensis Colos.
"	Basilius Szentmártony	"	" "	Szemma. Doboc.
"	Georgius Veres	"	Valachus Ignobilis	Bistriciensis
"	Cyrillus Papp	"	Valachus Nobilis	Mihésiensis Col.
"	Matheus Papp	"	" "	Balásfalv. (Dob.)
1779	Iacobus Madán	Rhet.	" "	Bálványos Sol.
"	Paullus Toháti	"	Valachus Ignobilis	Tohátiensis
"	Thomas Molduvan	Poet.	" "	Bistriciensis
"	Ioannes Oltyán	Synt.	" "	"
"	Theodorus Butyán	"	" "	Distr. Bistric.
"	Theodorus Madan	"	Valachus Nobilis	Balványos Varaly
"	Alexander Pap	Gram.	" "	Katonensis
"	Simion Farkas	"	Valachus Ignobilis	Galaczensis
"	Alexander Szabo	Princ.	" "	Faragoiensis Col.
"	Basilius Papp	"	Valachus Nobilis	Kétsediensis Col.
"	Stephanus Racz	"	" "	Distr. Bistricien.
"	Zacharias Papp	"	" "	Ketsediensis
"	Andreas Papp	Maj.	" "	Kiscegiensis
"	Basilius Szentmártoni	"	" "	Szent Marton
"	Georgius Veres	"	Valachus Ignobilis	Bistriciensis
"	Aron Szabo	Conj.	" "	Faragoiensis
"	David Papp	"	" "	Katonensis
"	Gregorius Papp	"	" "	Faragoi
"	Georgius Czibak	"	" "	Mihésiensis Dob.
"	Ioannes Blaga	"	" "	Kiscegi Colos.
"	Mattheus Papp	"	Valachus Nobilis	Balásfalv. Dob.
"	Petrus Papp	"	" "	Pintekiensis

Observări: Înainte de toate e de remarcat numărul, după împrejurări, considerabil al Românilor, cari cercetau școalele, mai ales în acel timp vitreg pentru poporul nostru neîndreptățit, când iobagii nici nu-și puteau trimite copiii la școale, fără învoirea domnilor de țeară.

Cum se vede, elevii erau aduși la Bistrița din toate părțile Ardealului, până și din părțile Abrudului și ale Făgărașului.

Numele elevilor în mare parte sunt schimonosite și maghiarisate, după cum pe atunci era us să se facă la școalele catolicilor cu școlarii nemaghiari; apoi numele localităților sunt de multe ori fals induse și scrise, tot așa aflăm modificări arbitrare la rubrica caracterului.

Spre exemplu: pe Lupșai îl scriau Lupesaj; Moldovan=Molduván; Nicoară=Nyikora; Bohoțel=Boczel; Brencian=Brintsán; Butean=Butyan, etc.

Apoi aflăm nume ca: Gorzó, Puskás, Barta, Hajduk, Geyza, Katona, Veres, Nagy, Lábos, Farkas, Orosz, Gyulai, Czibak, Korperdi, Kassay, Borbély, Brassai, Timándi, Szaploczai, Boerfalvi, Petrovai, Kolosvári, Fogarasi, Ujdeák și Ezerghombos, însemnate la rubrica caracterului și a națiunii apriat cu numirea „Valachus“, și aceasta nota bene de profesori maghiari. Astăzi, după cât știu, dintre familiile cari poartă aceste nume, foarte puține trec de familii românesci.

Sunt apoi nume ca: Hatos, Toháti, Fiskuti, Nemes, Molnar, Hoszu, Szabo, Paska, etc., cu cari ne întâlnim și astăzi mai des printre Români.

Au cercetat aceste școale copii din familiile marcante românesci: Bohățel, Raț, Vaida, Pop de Basesci, Kalyani, Hora, Vlad, Șerban, Grama, etc. și la 1773 marele nostru George Șincai.

Privitor la localități e de observat, că acelea la mulți școlari în diferiți ani variază, ceea-ce în multe cazuri dovedește neesactitate și necorectitate din partea profesorilor imatriculatori; așa d. e. Hatos e pus când din Sz.-Benedek, când din Turda; Rácz=Torda, Kozárvár și Szilvás; Boczel=Kereszthelyensis, Szamosujvariensis, Tordensis, Szeretfalva; Vajda=Kokaiensis, Kaczkoienensis, Köfcensis, Orbaicusis; Dobra=Balasnensis, Zalatsnensis, Szaladiensis; Lupesaj=Ketahensis, Klelesiensis, Kliteliensis, Keleliensis; Hatos=Bilakiensis, Felakiensis, etc., de unde se vede și aceea, că o localitate de multe-ori e numită în diferite moduri, d. e. Kaczkiensis, Köczkiensis, Szaktiensis.

La unii școlari nu e pusă localitatea, ci sunt puși termini vagi, ca: Transilvanus, Fogarasiensis, Dobokensis, Szolnoikiensis etc.

Privitor la confesiune ocură terminii: catholicus, unitus, schismaticus, graecus, și graeci ritus.

Mai interesante sunt însă datele privitoare la caracter, între cari aflăm numirile de: praenobilis, nobilis, miles, militaris, libertinus, inquilinus, subditus, plebeus, ignobilis, apoi spectabilis și civis. La unii școlari nici aceste nu sunt exacte, ci variază; așa d. e. Hajduk când e libertinus, când nobilis; Pap = praenobilis și nobilis; Hatos = nobilis, ignobilis, etc.

Apoi se mai face și greșala, că unii școlari din valea Someșului sunt numiți ignobiles, cu toate că locuitorii comunelor din această vale totdeauna au fost liberi.

Datele privitoare la caracter și la locul nașterii sunt de mare interes pentru cei-ce voiesc să caute astăzi după originea familiilor înșirate în acest conspect.

Nășed, Novembre 1900.

Virgil Șotropa.

SCHIȚE ISTORICE DIN ANUL 1860.

În Austria evenimentul istoric a fost senatul imperial înmulțit.

În 5 Martie 1860 a apărut patenta împărătească, prin care s'a conchiămat senatul imperial înmulțit și acesta s'a deschis în 19/31 Maiu 1860. Din regatul Ungariei în înțeles strîns s'au denumit șese maghiari de senatori imperiali; din marele principat al Transilvaniei din trei senatori un român, anume baronul Andreiu de Șaguna, metropolitul; din Voivodina și Banatul timișan doi inși, între aceștia un român Andreiu Mocioni, iară din Bucovina singurul baron Nicolae Apostol de Petrino. Senatul imperial s'a conchiămat deosebi pentru aranjarea finanțelor imperiului, dar senatorii maghiari au tras în desbatere și cauza limbei și a naționalității, anume în ședința din 6 Iunie Barkoczy întona coarda cea mai delicată a limbei; Aponyi vorbea în interes strîns maghiar, în contra egalității popoarelor, și ceilalți i s'au alăturat; iară în ședința din 9/21 Iunie Mailat dechiară, că pe terenul de stat al Ungariei numai limba maghiară e îndreptățită istoricesce, politicesce și legiuit, și acești vorbitori o spuneau, că ei vorbesc pe basa informațiunilor sosite din țară dela poporul maghiar și o spuneau, că în înțelesul informațiunilor trebuie să ceară și să pretindă drepturi. Și toate jurnalele politice din acel timp adevieriau, că chestiunea limbei și a naționalității în senatul imperial produce desbaterile cele mai înfocate, pentru-ce pe metropolitul Șaguna mai în toată ziua l-am auzit apărând interesele naționale ale Românilor și a da valoare limbei și naționalității române.

Dar de după culisele senatului imperial se sciau unele împrejurări, ce Românilor le suflau îngrijiri.

Eu în acel timp eram prefect lângă tinerii Alexandru și Eugenie Mocioni și locuiam în casa familiei la 3 grații în strada Vațului. Antonie Mocioni, carele era în legătură cu senatorii imperiali români și adeseori venia la Pesta, într'o zi intră în chilia mea, îmi spune despre starea cauzei Românilor în senatul imperial și în decursul discursului s'a constatat, că Românii din Ungaria nu sunt reprezentați în senatul imperial, că din arhieriei uniți nici unul nu e chemat, că senatorii români au făcut atent pe Rechberg și și-au dat părerea, că ar fi bine dacă s'ar chema și un român unit, p. e. episcopul Oradiei mari, — dar Rechberg a dis că o nouă conchemare e imposibilă; mai departe s'a constatat, că după împrejurările de aci, limba română în gimnasiul din Beiuș poate fi periclitată, că senatorii maghiari primesc informațiuni dela ai lor, se provoacă la ele și în înțelesul acelora pretind drepturi; că senatorii români imperiali încă au lipsă de informațiuni dela poporul român și deosebi dela Românii din Ungaria, cari nu sunt reprezentanți, pentru-ca să poată vorbi și în numele lor, — ori ca Românii să trimită petițiuni deadreptul la senatul imperial; în fine s'a constatat, că ministrii austriaci serios tractau numai cu Maghiarii, ca factorul mai potinte, ca doară prin concesioni naționale să ajungă cu ei la un pact; că după culise se combinează și se așteaptă o reformă mare în Ungaria, Ardeal și Bănat, — și pentru aceasta ar trebui ca Românii încă să se arete, că există și să ceară drepturi naționale.

S'a hotărît și eu m'am rezolvat, ca să încep o acțiune*).

Anume, ca eu să fac un formulariu de petițiune și să-l trimit în multe părți locuite de Români; că petițiunea să nu cuprindă alta în sine, decât cele doue puncte despre limba română, cari puncte sunt scrise în petițiunea reprezentanților poporului român, dată în 25 Februarie 1849 Maiestății Sale împăratului. În ziua aceea am făcut formulariul de petițiune și Antonie, Mocioni l-a aprobat apoi în câteva zile l-am decopiat de 15 ori și copiele le-am trimis unora din amicii mei, și unora recunoscuți de adeverați români, după cele știute din publicitate. În epistoalele private pe respectivii i-am informat că ori să facă petițiune către senatul imperial, ori să deie — în asemenea înțeles — informațiuni unuia din senatorii imperiali, și că afară de cele doue puncte introducerea și încheierea o pot face după placul lor, și după împrejurări să îndemne și pe alții din vecinătate, ca să facă asemenea.

S'a constatat, că în interesul Românilor din Ungaria și al limbei române din gimnasiul din Beiuș, e necesitate ca și pe Excel. Sa baronul Vasilie de Erdelyi, episcopul greco catolic al Oradiei mari, să-l câștigăm pentru o acțiune, așa cum va vrea să o facă, dar s'a pus întrebarea că

*) Aceste sunt scrise pe baza conceptelor mele, altor epistole și documente din 1860.

oare să-i scriu, sau să me duc la el și să-l informez despre toate. Din punctul de vedere al etichetei s'a hotărît ca în persoană să me duc la numitul episcop. Antonie Mocioni face observarea, că numai așa ai pute merge la dînsul, dacă te cunoaște bine! Oh! — răspund — sunt în relațiunile cele mai bune cu Ex. Sa, și atunci povestesc aceste: „În anul 1855/6 scolarisc, când am fost jurist pe al patrulea an în Viena și au venit arhieriei gr. catolici Sterca Șuluț, Erdélyi, Alexi și Dobra ca să se consulte în cauza concordatului, tenerii români au ales 4 oratori din ei, ca să-i bineventeze în otelul Londra. Eu am bineventat pe Dobra, dar toți episcopii ne-au chiămat adeseori la prânz: când Erdélyi venea la Pesta, adese ori a trimis pe secretarul Vancea la mine acasă (acî în chilia aceasta) de m'a chiămat la prânz și cu o ocasiune mi-a dat 100 fl. ca să-i trimit balade și colinde; că eu eram unul din inițiatorii pentru fundarea catedrei de limba română la universitatea din Pesta, și în cauza aceasta mi-a dat sfat că cum să lucrăm; că atunci, când studenții maghiari dela universitate făceau demonstrațiuni în contra limbei germane și siliau la subscrieri pentru limba maghiară, Erdelyi a fost în Pesta, m'a chiămat și învățat, ca pe studenții români să-i desmînt dela ori-ce demonstrațiune și dela subscriere și eu am făcut atunci după sfatul lui“. „Dacă e așa, apoi bine“ — respunse Antonie Mocioni, „poți merge în persoană la Erdélyi“, și-mi dedu 40 fl. ca să am spese de drum până la Oradia mare și îndărăpt.

Ca jurist am întrodus datina, ca pe teologii români din seminariul catolic din Pesta, Dumineca și în sîrbători la $\frac{1}{2}$ 5 oare după ameați să-i cercetăm, pe unul pe altul să-l mai romanisăm. În acest mod am avut cunoscînță cu bravi tineri români, din cari câți-va în 1860 erau profesori la gimnasiul din Beiuș. Le-am trimis și lor un formulariu de petițiune și i-am informat. Ei erau foarte bucuroși, că se purta interes pentru cauza limbei a gimnasiului din Beiuș — și mai târziu scriindu-le, că merg la Oradia, m'au învitat la Beiuș, iară eu li-am promis, că-i voi cerceta. Mi s'a scris, că vreau să me primească foarte frumos.

În 17 Iunie 1860 am pornit la episcopul Erdélyi.

Pe drumul de fer am ajuns în Oradia și am descălecat în otelul Arborele Verde. Peste puțin timp am căutat pe George Popa, jude la forul apelativ (Oberlandesgerichtsrath), carele după muierea lui, din mama de familia Lazarovicu din Lipova, era în cumnăție cu mama mea, — dar nu l-am aflat acasă. În piața mică am vîdut pe Nicolae Zsiga neguțătorul stînd în ușa boltei, și am intrat la dînsul, fiind cunoscuți și ca pe Român binefăcătoriu stimându-l mult,*) dar despre secretul călătoriei mele nu i-am amintit nimic, — și după o preumblare și cină, am înnoptat în otel.

*) Am făcut o poezie „Cătră Nicolae Zsiga“ și poezia a apărut în 5 Mai Nrul 18, 1860 în „Telegraful Român“.

Mănești în 18 Iunie 1860, după dejun m'am retras în chiliă și mi-am însemnat punctele, despre cari am să vorbesc cu Erdélyi, pela 11 oare am mers în curtea episcopoească, am căutat pe secretariul Ioan Vancea (mai târziu metropolit în Blaj) și l-am rugat, ca să-mi mijlocească audiență la Ex. Sa. Secretariul me primi cu „carissime, dilectissime“, cu bucurie că am venit să-i cercetez, și îndepărtându-se pe 2—3 minute, îmi referă că Ex. Sa me primesce și-mi arătă ușa, pe unde să întru. — Ex. Sa stând în picioare cu o față voioasă me primi — în sensul strâns — cu amiceață sau doară iubire părintească, și-mi arătă locul lângă dînsul pe divan. I-am enarat toate în înțelesul celor mai sus înșirate în scrierea aceasta, și l-am rugat, ca în interesul Românilor din Ungaria și al gimnasiului din Beiuș, ori să facă un memorand către Maiestatea Sa, ori petițiune către senatul imperial, ori informațiune unuia din senatorii imperiali, ori alt ceva, așa cum Ex. Sa va afla de bine și de lipsă, — după împrejurări, să însărcineze pe protopopi, ca aceștia să facă ceva, — și pentru orientare, i-am citit formularul de petițiune, ce era chiar conceptul meu original și i-am spus că printre Români am mai împrăștiat câteva exemplare de formulare.

Erdélyi făcu mișcare cu capul, ca și când toate le-ar fi aprobat și dișe: Bine, bine, dă formulariul acesta secretariului Vancea, ca să facem ceva în consonanță cu formularul. Apoi s'a început un discurs, respective o pertractare a punctelor, a împregiurărilor speciale și Erdélyi s'a dechiarat: „Și eu sunt Român, și voi face, ce pot face pentru Români. Eu voi face întrebare către Ex. Sa domnul metropolit conte de Șuluț, că oare cu dînsul în conțelegere să petiționăm la Majestatea Sa, sau că oare despre lipsele și dorințele Românilor din Ungaria să informăm pe senatorii imperiali?“ Eu atunci mi-am exprimat mulțămita pentru-că așa de tare se interesează de cauza română, și bucuria, că mi-am ajuns scopul călătoriei mele, și sărutându-i mâna, am vrut să plec, dar me prinse de mână și me opri la prânț. Înainte de prânț formulariul de petițiune, precum am mai amintit conceptul original, l-am predat secretarului Vancea.

La prânț, unde era și secretarul și vr'o trei inși, carii se țineau de curte și de cancelariă, am povestit despre călătoria mea din 3 Sept. 1859 la Bucuresci. În Bucuresci erau doue surori ale mamei mele, una Saveta măritată după Silvan Muntean profesor de gimnasiu, alta Sofia, după Vasilie Barbuș băcănariu, și fiindcă Stefan Lazaroviciu, neguțatoriu și cu stare bună în Lipova, ținând pe Juliana, sora mamei de soție avea de lucru în Bucuresci, m'a chiămat și pe mine ca să-l însoțesc, spunând că întru cât nu mi se ajung banii va spesa el pentru mine. Am povestit că în Bucuresci Vasilie Maniu avocatul m'a pus în birjă și m'a dus la ministri și alți români de frunte ca să mă presinte, — că aceștia după finirea doctoratului în drepturi, m'au invitat de profesor din dreptul roman, că am reîntors pela Brașov, numai ca să cunosc în persoană pe George Bariț și Iacob Mureșianu muncitorii naționali, — că în Sibiu

am ramas o ȃi, ca sǎ fac vizitǎ metropolitului Șaguna, cǎ am re'ntors acasǎ la Lipova și de aci iarǎ la Pesta. Firesce, cǎ povestirea era ilustratǎ cu cele ce am vȃduț și auȃit.

Dupǎ prȃnȃ episcopul me duse intr'o chiliǎ, unde numai noi doi eram, la cafǎ neagrǎ, me puse pe divan lȃngǎ dȃnsul și mȃ imbiǎ cu o sugare. — In decursul vorbirii mai reflectǎ la unele puncte, me mai ispitȃ despre cǎlǎtoria mea in Romȃnia și adause, cǎ toate remȃn așă, cum s'a dechiǎrat inainte de ameaȃi, și cȃnd m'am sculat sǎ plec i-am sǎrutat mȃna, și petrecȃndu-mȃ pȃnǎ la ușǎ m'a intrebato: Dar unde cǎlȃtoresci de aci? La Beiuș — am respuns — ca sǎ mȃ intilnesc cu unii profesori de acolo, cari imi sunt amici — și am ieșit fiind incȃntat de atȃta bunǎvoinȃ și de romanismul episcopului.

Esceleȃtia Sa Erdȃlyi, dupǎ prȃnȃ in prima oarǎ mȃ denunȃ comisariului de poliȃia din Oradia mare.

Dupǎ prȃnȃul strȃlucit am plecat la preumblare și ca sǎ mai vȃd orașul. In re'ntoarcerea mea cǎtrǎ otel, fiind vecernia in biserica greco-orientalǎ romȃnǎ, am intrat ca sǎ vȃd inlȃuntru bisericeii și inainte de 5 oare am re'ntors in otel. Ȃncǎ nu intrasem in chiliǎ și celariul (kellnerul) mȃ incunoscinteazǎ, cǎ m'a cȃutat poliȃia, și cǎ doarǎ mȃ cautǎ și prin oraș.

Imi trecȃ inima! Nu puteam sǎ cuprind cauza. De scopul cǎlȃtoriei mele scie numai Antonie Mocioni și Erdȃlyi. Me intreb, cǎ ce am fȃcut? și in fapta mea nu aflu nici o vinǎ, și pentru fapta mea nu simȃiam nici o fricǎ, — dar, dar cine scie ce e? dar poliȃia poate face abus. Aveam totuși un presimȃ, cǎ deacǎ este ceva, poate purcede numai dela Erdȃlyi, și ca nu cumva poliȃia sǎ mȃ prindǎ de pe stradǎ și sǎ fiu dus cu jandarii, — m'am hotȃrit, ca eu sǎ mȃ duc la poliȃia și sǎ mȃ arȃt.

In calea cǎtrǎ poliȃia mȃ abȃtui pela Nicolae Zsiga, i-am descoperit toate și l-am rugat, cǎ deacǎ in o oarǎ sau douǎ dela poliȃia nu re'ntorc pela el, sǎ scia cǎ sunt deȃinut, și sǎ facǎ ce poate ca sǎ scap. Zsiga cu inȃrijire imi ȃise: „Ah! fiule, dar pentru-ce nu mi-ai spus ieri despre aceste, cǎ ȃi-aș fi zis, ca sǎ nu mergi la Erdȃlyi. De bunǎ sama el te-a arȃtat poliȃiei, e lucrul lui, n'are pȃrechiǎ de dușman reu asupra Romȃnilor neuniȃi, — despre cauza Dtale voiu da de scire altor Romȃni de aici, carii doarǎ vor putȃ face ceva pentru Dta“.

Am grȃbit și am cȃutat pe comisariul, șeful poliȃiei, am intrat la el, și aflȃndu-l stȃnd la un pult și scriind, i-am ȃis: „Eu sunt Atanasie Marienescu, celariul din otel mi-a spus, cǎ m'a cȃutat poliȃia și pentru aceasta am venit sǎ mȃ present“.

Comisariul ȃise: Șeȃi! imi arȃtǎ un scaun și scriea mai departe. Trece mai mult de jumȃtate de oarǎ, și nu me intrebǎ nimic. Era o torturǎ sufleteascǎ, ca sǎ mai aștept, — inșǎ in acest timp m'am liniștit și combinam, cum sǎ rȃspund; cercetez fisionomia comisariului și nu-l aflu de om rȃu, — cǎ de bunǎ sama acuma descrie acele ce i-le-ȃ

denunțat Erdélyi, și în fine comisariul pune la o parte ce a scris și pregătesc protocolul, apoi cu o modestă me întrebă:

— Ce ești?

Sunt rigorosant, la începutul lunii lui Maiu am depus rigorosul al doile din drepturi.

— Ai pas?

N'am, mi s'a spus în Pesta, că pentru a călători în Ungaria nu e lipsă de pas.

— Pentru-ce ai venit la Oradia?

Numai ca să fac vizită Exelenției Sale Domnului episcop Erdélyi, cu carele de mulți ani sunt în mare amiceață, sau încât nu aş pute dice așa, îl țin de un mare patron al meu!

Comisariul zimbî, și observ, că se silesc, ca să-și rîșină rîsul. Zimbesc și eu.

-- De bună sama vei avé și altă causă pentru care ai venit la Oradia și la Ex. Sa.

N'am. Am vorbit despre multe cu Ex. Sa și rîșinîndu-mă la prînd am povestit despre multe, dacă e de interes a sci, că ce am vorbit, mă rog, ca să ascuți pe Ex. Sa.

Comisariul mai zimbesce. — Dar cât șeși în Oradia și de aci unde pleci?

Mîne dimineată plec la Beiuș!

— Ce lucru ai acolo?

Eu sunt culegătoriu de poesiă poporală, deosebi de Balade și Colinde; am și tipărit doue broșure și Ex. Sa Domnul episcop încă a cumperat de 100 fl.

— Ai făcut călătorii în țeri străine?

Am făcut în România.

Cînd?

Din întemplant am aci pasul! Il predau, comisariul face nisce notiții, și după altele întrebări și respunsuri neesențiale îmi dice: Poți merge!

Eu m'am închinat și eșind am grăbit la Nicolae Zsiga, i-am spus despre ascultarea mea, și că nu-i nici un periclu.

Fiule! adause Zsiga, să nu te duci la Beiuș, și acolo mai poate fi vr'un român, carele te vinde. Iară eu am respuns, că mă voiu duce la Beiuș, pentru-că în fapta mea nu se cuprinde nici o vină, și ne-am despărțit. —

Seara în grădină și între sălcile de lângă Criș.

Despărțindu-me de Nicolae Zsiga, am plecat prin oraș și m'am întilnit cu juristul Teodor Popa, pe carele îl cunoscusem (mai târziu avocat și repausat în 1900), și mai târziu cu alți trei studenți români. Făcurăm planul, ca la cină să mergem la arenă în grădină și i-am învi-

tat, ca să fie oaspeții mei. Nu le-am spus nici un cuvânt despre cauza mea, și ne-am petrecut în voiă bună. Cătră $\frac{1}{2}$ pe 11 noaptea vine un necunoscut și îmi ȳice: Eu sunt învățătorul (Mercea) neunit de aci, te rog vino cu mine pe câte-va minute. Tinerii îmi dovedesc, că omul acesta e învățătorul, — eu plătesc cina și pornesc cu învățătorul. El me conduce vr'o cinci minute, ajung la un loc cu sălci, bagrini, grămeți de petri, stângini de lemne*), unde me aștepta George Popa judele dela forul apelativ și Dimitrie Ionescu inspector de scoale. George Popa cam cu mânia și cu restită me întrebă: Dar ce ai căutat în Oradia? ce ai căutat la Erdélyi? apoi cu un ton de poruncă: „Mâne să nu mergi la Beiuș, ci să te vȳd că ai re'nturnat la Pesta!“ Cugetam, că e tonul îndreptățit al unui neam al meu.

Dar nu m'am putut capacita așa deodată și am apĳerat pașul meu, ca ceva iertat și legiuit. Am aflat, că Nicolae Zsiga i-a pus pe picioare pe amândoi, — că George Popa a vorbit cu comisariul de polițią și că nu e vorba numai de nevinovatul formulariu de petițiuine, ci și de alte lucruri grave, țintate în contra senatorilor români imperiali, despre cari încă nu-mi poate face amintire, că nici prin minte nu-mi poate căde, că în ce periclu sunt dacă merg la Beiuș.

Se vedea, că ei sciau mai multe, dar nu cutezau să-mi spună. In fine fiind capacitat, li-am dat cuvântul de onoare, că mâneți nu mă duc la Beiuș, ci re'torc la Pesta, — și apoi pela 12 oare noaptea ne-am despărțit, și învățătorul m'a petrecut până în strada, unde era otelul Arborele verde.

Aci în otel era Blaj, un profesor și director al gimnasiului din Beiuș, venind dela atare scaldă și voind a re'turna la Beiuș. In acea ȳi cunoscȳndu-ne, la olaltă am toemit o cociă, ca mâne ȳi să plecăm, dar schimbându-se împrejurările, noaptea după 12 oare am bătut la ușa chiliei lui, l-am trezit și i-am spus că nu pot merge la Beiuș. Spunȳndu-i cele ce i se puteau spune, îmi observă: Erdélyi e un om rău.

Mâne ȳi în 19 Iunie am re'turnat la Pesta, și despre starea cauzei am încunosciițat pe unii, între cari și pre George Bariț.

Ex. Sa episcopul Erdélyi a denunțat guvernatorului Benedek și pe senatorii imperiali români.

Causa devine tot mai interesantă. Români de omeniă îmi vin întru ajutor. In cele din urmă adevĳrul iese la lumină.

Aleksandru Roman (mai târȳiu profesor de limba romană la universitatea din Pesta) în 1860 era translator gubernial în Buda, și avea frate pe Iosif Roman, în 1860 adjunct la pretura din Beiuș (mai târȳiu viceșpan în Bihor și aȳi avocat în Oradia mare), și fiindcă Kovács pre-

*) Ce joc al sortii. In 1 Maiu 1891 am fost strămutat la Oradia mare, ca jude de tablă regească, și am căpătat locuințā tocmai lângă sălcile de lângă Criș, cari erau mai tot în aceea stare ca și în 1860. Și de o sută de ori mi se părea, că mă vȳd cu G. Popa și D. Ionescu în acel loc,

torul era dus în concediu, avea drept să deschidă toate epistoalele presidiale și depeșele. Alecsandru Roman în 22 Iunie vine la mine și-mi arată o epistoală dela fratele său Iosif, carele i-a scris, că dela poliția din Oradia mare, către pretorul Kovács din Beiuș a mers o depeșă în carea a fost: „Marienescu als Emmisär einer Fraction von Reichsräthen geht zu agitiren um Fondirung einer romänischen Provinz (Kronland)“, adică: Marienescu ca emisariu al unei fracțiuni din senatorii imperiali merge de a agita pentru fondarea unei provincii române (Kronland), și în depeșa către Kovács a mai fost, că dacă purtarea lui Marienescu în Beiuș e bătătoare la ochi, pretorul să-l prindă cu jandarmii și să-l trimită la Oradia mare.

Iosif Roman scrisese epistolă către fratele său, ca acesta să-mi spună, ca să nu călătoresc la Beiuș. După vr'o 30 de ani și Iosif Roman în Oradia mi-a povestit aceste împrejurări, — ce le-a știut fiind atunci substitutul pretorului Kovács. — Acum pricepei, că George Popa a audīt aceste dela comisarul de poliția, cu care era în amiceață, — dar pentru cruțarea comisarului nu putea să spună nici un cuvânt. — Nici un cuvânt nu am vorbit cu Erdélyi despre formarea unei provincii române, — așa dară denunțarea lui era de tot falsă.

Dar ce să mai veți și să auzi? Alecsandru Roman în 24 Iunie 1860 pe la $\frac{1}{2}$ 9 dimineața vine la mine a casă, și fiind cam glumeț, cu un glas de umor îmi țise: Bună dimineața boieriu mare! și rișând îmi predă nisce scrisori și țise: „Cetesse boieriule!“ Când desfăcui scrisorile îmi reci inima! O scrisoare era formularul de petițiune, conceptul original al meu, ce l-am fost predat secretarului Ion Vancea! O alta era o copiază a formulariului, scrisă frumos, pentru-că scrisoarea conceptului nu era prea legibilă.

Eram surprins, vădând că cauza se umflă tot mai tare, dar întreb pe Al. Roman „că de unde are conceptul meu original?“ El îmi răspunde: A seară sub covertă mi s'a trimis din partea cancelariei presidiale a guvernatorului Benedek din Buda, ca formulariul de petițiune să-l traduc pe limba maghiară și ați dimineață să-l predau în cancelaria gubernială.

Așadară Erdélyi — observ eu — a trimis conceptul meu original lui Benedek. Ba — nu i l-a trimis, ci Benedek în 19—20 Iunie fiind în Oradia mare Erdélyi atunci în persoană i l-a predat și de bună seamă te-a acusat pe Dta și pe senatorii imperiali români în înțelesul acela, cum a sunat depeșa poliției! —

Pentru Dumneșeu! observ eu, dar cum a putut face așa ceva, când Erdélyi se arăta că me iubesc, ca pe un fiu al său? —

— Nu vrea el — țise Al. Roman — să deie în Dta, ci în Șaguna și Mocioni! dar cunosc scrisoarea aceasta, cu carea sunt scrise gloșe și comentarie în formularul original, ce l-ai dat lui Vancea?

Nu o cunosc!

E a secretarului Vancea. Studiind noi înțelesul glosei și comentariilor am aflat, că acele dedeau înțeles mai agitat și compromiștor textului din formular.

„Dapoi frate Alexandre! am observat, — că eu din gura lui Vancea, când vorbea cu mine tot: carissime! dilectissime, amantissime am auzit și pare-că de atâta iubire, voia să me bage în sinul său!“

Secretarul trebuie să facă, ce ține episcopul; Vancea altcum e bun la inimă.

Scrisoarea aceasta din copia purisată frumos — adause Al. Roman — e a lui Juțu, aplecat în cancelaria episcopescă. În cauza culegerii poeziei populare aveam scrisori dela Juțu, le-am căutat și asemănat și am aflat că e scrisoarea lui Juțu. Astfel aveam dovezi, că Erdélyi s'a făcut denunțator.

Al. Roman grăbi la Buda ca să ducă scrisorile aceste în cancelaria presidială a guvernatorului Benedek, dar precum mi-a spus mai târziu, a ajuns acolo cam târziu, pentru-că Benedek plecase la Viena și a lăsat poruncă, ca scrisorile să i se trimită la Viena.

Eu sunt pus sub ochii detectivilor și curentat prin Ungaria, Ardeal și Bănat.

Am dat de scire celor ce se cuvine și am înțeles, că scrisorile toate au ajuns în mâna lui Mecsery, ministru de poliție, că acesta m'a pus sub ochii poliției și că m'a curentat prin toate țările, ca dacă undeva voi fi prins, să fiu dus la județul cel mai de aproape.

În 17 Iulie vine tatăl meu Ion la Pesta, pentru-că încă n'a văzut-o, și ca pe vacațiune să me ducă acasă la Lipova

În 21 Iulie am plecat pe drumul de fer la Arad, aci ne-am oprit, ca să cercetez pe unchiul meu Dr. Atanasie Șandor. Acesta îmi spuse că episcopul Procopie Ivacicovici vrea ca să me cunoască și l-a însărcinat, ca se me prezinte lui. Eu deși nu eram dispus ca atunci să me duc, totuș m'am dus la episcopul, carele doria, ca să me facă călugăr și precum spera, să fiu episcop. După vizită, cu tata m'am suit în cocia și seara am ajuns în Lipova. La câte-va zile îmi scrie unchiul că abia am plecat și poliția m'a căutat și la el și la episcopul Ivacicovici.

În 22 Iulie sunt internat în Lipova.

Poliția din Lipova asemenea era avisată și în 22 Iulie înștiințează pe Jerusek, pretorul (Bezirksrichter) din Lipova. Pretorul dădu poruncă servitorului de cancelarie ca să me ducă la el. Atunci Constantin Bercian era adjunct de pretură și țise pretorului: Nu se cade, ca servitorul să-l aducă, merg eu și-l chiam. Pretorul se învoi. Pe la 1/2 la 9 vine Bercian la mine, me chiamă în chilia separată și-mi spune: „Ești curentat din partea ministrului de poliție din Viena, și a venit ordinațiunea, că unde te află, să te prindă și ducă la județ; pretorul are un formulariu de petițiune, ce ai împărțit în mai multe părți, dar nu știu, că de unde-l are, — ori că l-a confiscat, ori că atare român, căruia s'a trimis i l-a predat“.

Plecaiu cu Bercian la pretură fără ca să spun părinților, că unde mă duc, și pe drum dorind înformare despre caracterul pretorului, Bercian îmi spune, că pretorul e un boem, om bun și fin, că a vorbit în cauză, dar nu a arătat nici o iritațiune.

Bercian mă presentă pretorului, apoi se retrase. Pretorul mă întâmpină foarte afabil, mă puse pe canapeiu lângă dînsul, apoi îmi dîse: „Îmi pare bine, că am onoare, dar am să-ți împărtășesc o ordinațiune dela guvernatorul din Timișoara, care pentru cazul, dacă ai veni la Lipova, te-a internat în oraș. Eu cred, că Dta pricepi ce înseamnă internarea și te rog ca fără scirea mea, și în cas de necesitate mare, fără pas dela mine să nu ieși din oraș, căci altcum vei fi prins și trimis la Timișoara. Pretorul scrisse un protocol, că mi-a publicat internarea, și eu subscriindu-l, mai dîse: Poți merge acasă, dar când te-oiu chiăma, să vini, pentru-că vei fi ascultat.

Era să plec, dar pretorul mă lua de mână, me puse pe canapeiu și mă întrebă: Ce studiezi, ce esamene ai depus? și după-ce i-am răspuns, îmi spuse, că are un formulariu de petițiune, dar pentru lățirea formularului să nu fiu îngrijit.

Pretorul avea relațiune oficioasă deadreptul cu guvernatoriul, așa încât deja în 24 Iulie am fost chiămat la ascultare. Eu recunosc, că am scris și am împărțit formulariul de petițiune, am dus cu mine „Die Romanen der österreichischen Monarchie“ și am arătat că punctele formulariului sunt identice cu ale petițiunii date Majestății Sale, că aș e iertat a petiona. Altcum despre loialitatea și credința mea cătră Majestatea Sa nu poate fi nici îndoială, aș am în un album am publicat o poesiă „Împăratul și poporul român“ și aceea arată, că am provocat poporul la credință, ba am mai multe scrieri, în cari dovedesc loialitatea mea.

În 28 ori 29 Iulie sunt chiămat de nou și pretorul îmi spune, că guvernatorul cere, ca să aștern toate cărțile scrise de mine și tipărite. În ziua aceea le-am și predat, — dar pretorul ceru dela mine și broșura politică, ce aș fi scris-o în contra Austriei și tipărit în Bucuresci, și alte opuri politice, ce ar fi purces dela mine. Am răspuns, că nici după titlu nu cunosc broșurile politice, și că nici una nu am scris, și protocolul s'a încheiat.

Vedeam, că întrebările puse nu desfășurau cauza întreagă, dar eu m'am ținut numai de întrebări și n'am vrut să deslușesc mai multe. Altcum într'un discurs privat, pretorului, pe carele l-am simțit de binevoitoriul meu, i-am descoperit toate.

Așa se vede că denunțațiunea episcopoească s'a referat și la călătoria mea în România și în Brașov la George Bariț. — Acesta, pe carele l-am informat și despre internarea mea în Lipova, mi-a împărtășit: „că și în Brașov ești curentat, și fiind-că în Septembrie 1859, când ai re'tors dela Bucuresci, m'ai cercetat, în Iulie 1860 numai ce vîd, că pretorul Brașovului vine la mine în Zernesci și în contra datinei lui, cu

mine vorbesc numai românește. Mă întrebă despre visita Dtale din 1859 și despre cauza referitoare cu Erdélyi, și că unde poți fi acuma? Eu i-am dat să priceapă, că poate fi o intrigă din partea lui Erdélyi, și i-am ȳis, că acuma poți fi în Lipova, — pentru-că promisem epistoala Dtale despre internarea în Lipova“.

Apoi eacă, vorbele ce le-am vorbit la masa episcopului Erdélyi, despre visita mea la Bariț, încă fură obiect de denunțare, și cine scie, că ce a mai ȳis Erdélyi, fiind ascultat și despre broșure politice.

Din toate părțile îmi veniau epistoale deadreptul sau pe numele altora adresate, ca să mă facă atent. Dr. Pavel Vasiciu, inspector de școale (pe carele l-am văȳut numai odată în Lipova în casa lui Stefan Lazaroviciu, carele ținea pe Iuliana sora mamei) mi-a împărtășit, că doctorul dela carantina dela Turnu roșu i-a spus, că a venit ordinațiune, că dacă vreau să trec granița, să mă prindă. Ioan Ioviță, cancelist la pretura din Făȳeț, îmi scrise: Romulus! șeȳi pe loc în Lipova, căci ești curentat, ca să te prindă. Danilă Liuba, învățatoriu în Maidan, căruia îi trămisese un formulariu, mă însciință, ca la pretura din Oravița montană s'a făcut investigațiune în contra lui și altora, și altele.

Eu eram curat cu mine și cu totul liniștit pentru causă, — dar părinții mei erau supărați și îngrijiți. — Cât am putut, nu li-am spus nimică, dar Constantin Șandor, fratele mamei din Nădlac, întreabă pe mama „Dar unde-i Nați (eu Atanasie) și ce a făcut Nați, căci pe tabla neagră a orașului Nădlac s'a lipit un circulariu, ca să-l prindă“. Am povestit-o și părinților și mama lăcrēmând îmi ȳise: „Dragul meu: Au nu scii, că pe Moise Nicoară, pentru-că s'a luptat pentru drepturile Romănilor, l-au băȳat în temniță.. lasă-te de aceste, veȳi că Romăni te-au vëndut“. Tata asemenea năcăȳit, mă ocări, că mă mestec în lucrurile altora, — dar deslușindu-le toate li-am ȳis: N'aveți nici o îngrijire, n'am nici o vină de pedepsit, și Șaguna cu Mocionienii nu mă lasă să dau de rău. Ei sciu toate cum stau.

Intră aceste (Telegraful Român 14 Iunie 1860) Wanderer scie, că la Ex. Sa senatoriul imperial baronul de Șaguna sosesc adrese de mulțămire din deosebite părți ale monarhiei locuite de Romăni — și într'un timp eu am înțeles, că numai lui Șaguna i s'au fost trimis 78 de adrese petițiunii, informări etc. Așadară nu 15 — precum am trimis eu — ci foarte multe, și aceasta nu era secret ci lucru iertat.

Întru adevăr, pretorul Jerusek boemul mi-a devenit un amic și apărător mare. La îndemnul lui Bercian, am făcut vizită familiei pretorului, doamna m'a chiămat mai adeseori la prânȳ, iară domnul în grăȳina sa m'a prezentat direȳătorilor cercului, cari după oara de cancelariă se adunau, ca să se joace cu cuglele, și eu adeseori eram cu ei în grăȳină, dar patronisarea din partea pretorului — precum se va vedē — a avut un efect foarte mare,

Eu întetisem în Viena, ca să se revoace curentarea și internarea, dar mi s'a dat de scire, că ministrul așteaptă rapoartele din țară. În 28 Iulie am dat deslușiri ulterioare și am cerut, ca să se mijlocească retragerea curentării și internării. Unul Nicola, cu datul de 8 Aug. 1860 îmi scrie: La epistoala Dtale din 28 Iulie mă grăbesc a te încunosciița, spre mai mare odihuire, că în urma pașurilor făcuți din partea celor sciuiți (senatorii imperiali români) ministrul de poliție în ȕilele aceste de bună sama va revoca curentarea slobozită asupra Dtale. Aceasta au esoperat-o persoanele sciute pe lângă garantarea lor. Acestora li s'a dat dela locul competente promisiune sigură, și credem, că se va împlini. Ce se atinge despre aceea, că amicii Dtale ar voi a afla întreaga decurgere a lucrului acestuia, n'ar fi reu a-l descrie Dta însuși în vre un jurnal român, dară nu în Telegraful Român, căci atunci, cine scie, ce se va mai nasce din cauza confesională, ci mai bine în Gazeta Transilvaniei, sau nevoind redacțiunea acesteia, în Naționalul, etc.

Eu lui George Bariț i-am scris despre cauză, în epistoale private, și el ce a aflat de lipsă a publicat în Gazeta Transilvaniei, — dar eu nu m'am putut rezolva, ca să descriu atunci cauza, pentru-că nu era încheiată, și pentru cruțarea unor persoane nu cutezam să desvelesc toate împrejurările, și cugetam, voiu mai vedé ce o să fac!

Eu și Români din Lipova facem mare ovațiune lui Bigot de Saint Quentin, guvernatorului din Voivodina și Banatul Timișan.

Eu căpătasem informare, că guvernatorul vine la Lipova și că Români vor să se arete loiali. Se combina că doară vine, ca în fața locului să vadă, că este oare atare mișcare între Români?

Ioan Țăran, protopopul Lipovei, era un român foarte brav și aderenț mare al lui Șaguna și al familiei Mocsoni, precum și binevoitoriul meu. El era informat despre toate și cu el și Simon David, cumnatul meu, am făcut atare programă pentru buna primire a guvernatorului. Am stabilit principiul „loiali și naționali“. Programul s'a efectuit în modul următor.

Eu întru onoarea guvernatorului am făcut poesia ce urmează și cu spese comune s'a tipărit în multe esemplare în Arad.

Esceleñției Sale Contelui

Bigot de Saint Quentin,

ces. reg. general locoteninte și guvernator pentru Banatul Timișan și Voivodina, cu ocasiunea cercetării Lipovei, în 14/2 August 1860.

Români din Lipova

Vino bărbate! inimi române
 Iți stau deschise și te primesc!
 Nepoții din colonii traiane
 În astă țară, încă trăiesc!
 Vino să-ți ȕică: Bine-ai venit!
 Să veđi poporul cest părăsit.

Iată poporul, ce din veciă
 Credința dreaptă și-a arătat,
 Pentr'impăratul și 'mpărățiă
 Chiar și vieața el și-a sacrat.
 Munții și câmpii sunt mărtuvii,
 De-a noastre fapte și vitejii!

Iată poporul, ce 'n suferire
De-atâtea veacuri îndrept a rămas,
Și pentru toate, o răsplătire
Avea în lacrimi și în necaz.
Peară amarul ca 'ntr'un abis,
Fiă trecutul, ca și un vis.

Vino și dă-i ați sfintă dreptate
Cel dar preadulce dela 'mpărat,
Să aibă în țară frățietate
Cu soarta crudă să fiă 'mpăcat.
Fă-i tu prezentul mai îndulcit,
Destule veacuri l-au amărit.

Sfânta dreptate cere Românel,
Limba, poporul să fie scutit,
Căci el sacrează pentr'împăratul
Ce are 'n lume mai prețuit!
Vivat 'mpăratul, cu toți strigăm,
Și 'n al lui nume te salutăm.

Orașul rădicase o poartă de triumf la capătul orașului în drumul spre Timișoara, și judele a provocat pe cetățeni, ca să se arete în număr mare. Eu îmbrăcat în vestminte albe naționale în căruță cu Stefan Lazarovicu încă am luat parte la întimpinarea guvernatorului și vedeam, că adeseori își arunca privirea cătră mine. În casa orașului se prezentară diregătoriele, apoi deputațiunile, și cu deputațiunea cetățenilor m'am închinat și eu. Guvernatorul, după-ce răspuse pe scurt la salutarea din partea judeului și judele spune numele celor de față, se opri la mine și me întrebă: „Esci din Lipova? ce e tata Dtale? ce ai studiat? ai de cuget să depuni și rigorosul al treilea și când? iară după răspunsurile mele încheiă cu deputațiunea.

Intre deputațiuni una a fost a clerului nostru, condusă de protopopul Ioan Țeran. Acestuia i-a pus întrebările: Câte sate ai în protopopiat? sunt toți Români? sunt pe pace Români? Protopopul pregătit spre astfel de întrebări, asigură pe guvernator despre pacea și liniștea poporului român și despre credința și loialitatea lui cătră Maiestatea Sa și imperiu, și apoi rugă pe guvernator, ca să cerceteze biserica românească. Guvernatorul răspuse: Grăbesc îndărăpt la Timișoara și pentru aceasta numai după amiazi cătră două oare voiu veni la biserică.

A urmat o deputațiune de 7 Români, cari i-au dat o petițiune cu datul țilei și subscrisă de 24 de inși, în carea s'a arătat majoritatea Românilor în Lipova și s'a cerut limba națională. Tot aceasta deputațiune a dăruit guvernatorului 30 de exemplare din poesia în onoarea lui, 10 tipărite cu litere de aur. Guvernatorul promise, că petițiunea o așterne ministerului, iară pentru poesiă a mulțămit cu vorbe călduroase.

După primirea deputațiunilor guvernatorul a chiămat pe pretorul la sine (precum acesta mâne-ți mi-a spus) și l-a întreat: E liniște între Români din oraș și prejur?

- Am fost în cerc, în tot locul e liniștea cea mai mare.
- Cunosci pe Marienescu mai de aproape, ce natură are?
- Cunosc — e un tiner solid, nu se ține de elementul revoluționar.
- Și tatăl-seu ce e? cum se poartă politicesce?
- Proprietar cu stare de mijloc, un om blând, foarte loial, — și toate neamurile lui, etc.

Înainte bisericeii în piață se face ovațiune tatălui meu.

Pe la $\frac{1}{2}$ pe 2 d. a. gubernatorul în căruță trece preste piață și se scoboară la biserica gr. or. română. Mulțime de Români era adunată și toți strigau: Să trăiască împăratul, să trăiască Francisc-Iosif, să trăiască Sincantin. Gubernatorul se vedea voios aușind aceste strigări, și în biserică întrebă pe Jerusek: „Pe aici e tata lui Marienescu? aș vrea să-l cunosc?”

Pretorul spuse aceasta protopopului, apoi cumnatului meu Simon David, carele curse iute a casă și chiâmă pe tatăl meu ca să se presinte gubernatorului. Tatăl meu nedispus bine pentru cauza mea s'a retras și acum grăbi la gubernatorul. Acesta și eșise din biserică și pleca la căruță, iară protopopul îl presentă.

Dta ești tata lui Marienescu?

— Eu!

Ai datină să călătorești la Timișoara?

— Arareori.

Când vei veni la Timișoara, să vini să me cercetezi!

Tatăl meu veni în perplesitate, nu scia ce să-i răspundă, — și atunci protopopul Ţeran țise: Excelență își va lua îndrăzneală și va merge la Ex. Voastră. Apoi tatăl meu adause: voiu veni.

Gubernatorul făcu cu mâna de vre o trei ori cătră tatăl meu și țise: adieu! apoi se sui în căruță și plecă.

Românii surprinși de așa ceva încungiurară pe tatăl meu și strigară: să trăiască Marienescu! și se îndesau ca să deie mâna cu el, iară un amic al lui, măiestrul Mircu îi țise: Ferica de Dta jupâne Iuoane! că ce omenie ai după fecior! Altul țicea: Veți, dacă părinții își învață copiii cât e de frumos! și altele.

Tata iritat de surprindere și de bucuriă, lăcrămând întoarce a casă și urmat de cumnatul meu, povesteste cele întâmplate. Asupra binevoinei gubernatorului cătră tatăl meu s'au făcut tot felul de comentare din partea acelora, cari nu cunoscseau cauza mea. Firesce că nu am fost așa de naivi, ca tata să meargă în visită la gubernatorul.

Măneți în 15/3 August m'am dus la pretorul, l-am întreat, că făcut-a gubernatorul atare dispozițiune pentru încetarea curentării și înterării? — Gubernatorul s'a interesat mult de cauza D-tale, m'a esaminat (precum s'a înșirat mai sus), dar n'a făcut nici o dispozițiune. S'a dus mulțămit din Lipova, și dacă în câte-va țile nu se rădică internarea, să recurgi cătră Ex. Sa. De bună samă va înceta preste câte-va țile. Atunci eu i-am mulțămit pentru bunăvoiața lui arătată în cauza mea, — și speram încheierea ei.

O poesiă destinată episcopului Erdélyi.

Firesce, că atunci, când Erdélyi mi-a periclitat libertatea mea și a vrut, ca cu denunțiațiune falsă să întineze pe senatorii imperiali români,

nu puteam să am inimă bună cătră dînsul, — și auînd de mult că unii îl numiau țapul, am făcut poesia următoare:

Fabula.

Vulpea și mnelul.

Aci o turmă mândră adese-ori părăsită,
De lupi și de jiganii adese-ori prăpădită
Și vai; de nu e grije, stă gata de perit.
Căci mulți și pân'acuma din ea au rătăcit.
În turmă e o vulpe ca țapul îmbrăcată,
Nici turma nici păstorul scia, că-i dărinată,
Căci toți credeau, că țapul cu clopot forfoiat,
Păzesce blânda turmă de rău și de păcat!

Odată un mnel mândru păscea pe lângă turmă
De atâta lupi, jiganii vedea atâta urmă,
Și mnelul, plin de frică, la țap că se grăbia
Pericul arătându-i, aceste mai grăia:
„Tu Țapule puternic! ce pasci cu gloata noastră
Cea bună și cea blândă și în apărare proastă,
Ean fă tu, ce vei face, dă 'n scire la păstor
Că-i jurăm credință dar cerem ajutor,
Căci iată! suntem astăzi în rea amenințare,
Și tu, purtând grumazu-ți cu clopot așa mare,
Adună turma 'ntreagă pe lângă al nost păstor.
Și roagă-l, ca 'n periclu să deie ajutor!“

Dar țapul, fără durere de turma supărată,
— Când el se scie bine, că-i vulpe blăstemată —
Voia să facă 'ntrige, la un boitariu grăbia
Și turma și pe mnelul așa-i denunția:
„Păstoriului de-ai spune, că cel mnel învrăjbesce,
Cu alți berbeci în frunte și turma s'opintesce
Să facă strungă nouă, să aibe și alt cap“.

Auđirăți ce mai minte, cel blăstemat de țap!
Și vai și amar! atât nedreaptă prigonire
Pe mnelul bun, săracul, chiar pentr'o sfātuire!
Apoi curând păstoriul se va fi și convins,
Că țapul smărd, acuma, cu minciuna e prins!

Moralul fabulei.

Așa sunt și 'ntră oameni, destui făr' d'omeniă
Făcend altora potcă din nevinovățiă,
Cređend, că prin intrige să fiă meritați,
Dar când ies' adevărul, se ved, că's blăstămăți!

Poesia a apărut apoi în „Telegraful Român“, 25 August 1860 Nr. 34, dar firesce, că puțini au cunoscut însemnătatea ei, adecă că se referă la o cauză națională.

Eu sciu ȡisa romană: De mortuis nihil nisi bene. Dar aceasta se referează la viața privată a unui om, și în privința aceasta las pe sfântul Petru, ca el să decidă, că cât să-l țină în purgatoriu; când însă e vorba

de istoria unui popor, tot insul are dreptul — precum vedem în istoriă și asupra regilor — ca să scoată adevărul la lumină, să înalțe virtutea și să sbiciuiască păcatul!

În fine în Septemvrie se retrage curentarea și internarea.

Eu în urma epistolei lui Nicola și a vizitei guvernatorului vădând starea favorabilă a cauzei m'am mirat că dela ministrul de poliție nu sosește nici o dispozițiune, — în 23 August me duc la pretorul Jerusek și me plâng. El me învață, ca să fac o rugare către dînsul pentru o „cartă de legitimațiune până la Pesta“, căci pas regulat încă nu-mi poate da. Am făcut așa, și dând rugarea, pretorul observă, că doară ar fi bine, ca să recurgi pentru un pas pe un an în toată Austria și să recurgi deadreptul la guvernatorul.

Acum am început a fi iritat și înverșunat pentru blăstemăția, ce a făcut-o Erdélyi cu mine, concipiez către guvernatorul un protest în contra curentării și internării, și în mărime de trei coale, în 29 August 1860 îl trimit guvernatorului. Și fiind-că în decursul investigațiunii cauza adevărată n'a fost deslucită, — o descriu cu sinceritate și pe larg dovedesc, că denunțatiunea episcopului Erdélyi în contra mea și a senatorilor imperiali români, a fost falsă; conceptul îl am și ați, unele părți sunt aci reproduse, și ați me mir de curagiul cu care am sbiciuit denunțatiunea.

În 5 Septembrie me chiamă pretorul și cu bucuriă îmi spune, că guvernatorul a ridicat curentarea și internarea și că l-a împuternicit, ca să-mi deie pas pe un an pentru toată Austria. Pasul l-am căpătat.

Un foc nou s'a ațîțat asupra capului meu.

În alți ani, când veniam pe vacațiune la Lipova, eram neîncetat în societate cu studenții maghiari din Lipova, dar în acest an am fost retras de lume, pentru-că eram internat, ca să me păzesc de altă potcă. Afară de aceasta tinerii maghiari nu me vedeau cu ochi buni în societatea pretorului boem și altor diregători străini, pe cari i-ar fi alungat din țară. Poesia către Saint Quentin și binevoînța acestuia către tatăl meu înaintea bisericei în piață i-au ațîțat tare în contra mea și a familiei; — schwarz-gelb era batjocura cea mai mică și ne țineau de dușmanii Maghiarilor. De loc după reîntorcerea guvernatorului începură tot felul de cleвете, dar așa de amenințătoare, încât câte-va nopți nu am cutezat să dorm a casă. Auđînd că și oameni mai bătrâni și cu pozițiune m'au luat la goană, în 23 August 1860 am făcut la pretură o arătare criminală (ce în concept o am și ați), în carea cer ca să me apere de calumniile sau să facă investigație. — Vestea despre arătarea criminală s'a lățit în oraș și a sosit ca un trăznet între clevetitori.

În Lipova era Iulius Rosinsky, jurist, conscolarul meu, cu carele am trăit ca cu un frate bun și cu tatăl său, notarul orașului. Conscolarul vine la mine a casă și me ispitesce despre starea lucrului. Îi spun, că am fost curentat și internat, și numai eri am căpetat pas ca

să pot eși din Lipova. „Unii me țin de revoluționar în contra Austriei și în acest cas, oare nu e datorința mea, ca la pretorul și guvernatorul să caut bunăvoință? iară voi pentru-că tac și me retrag, me țineți de dușmanul vostru“. Îi aret conceptele, îi spun lupta mea, ca să scap de internare și-i dic: „duceți-ve, și întrebați și pe pretorul!“ —

Resultatul discursului a fost, că el va informa pe toți despre ră-tăcirea lor, iară eu să retrag arătarea criminală ca să nu se mai înver-șuneze cetățenii și anume Românii asupra Maghiarilor.

Âncă ađi me duc la pretorul ca să scriu pe arătare, că am retras-o — respunseiu. Tu me cunoști pe mine prea bine! nici o literă n'am schimbat din ideile și principiile mele!

Amicul Iulius Rosinsky în cercurile sale a dat informațiunile de lipsă, și toate clevețele au încetat.

Amicii maghiari îmi dau o satisfacțiune frumoasă.

Societatea lor a dat un bal și mi-a trâmăis și mie bilet de învitare. Eu carele totdeauna bucuros danțam, m'am dus la bal, căci în 3 luni n'am avut ăi de petrecere, și am danțat mai cu toate fetele și damele tinere. La cină am fost încungiurat de amici maghiari, a ajuns discursul și la internare, și în fine îmi ăiseră: „Să fii și pe viitor cu noi și causa noastră!“ — „Cu voi — am răspuns — în toată viața mea pentru libertatea patriei și constituția Ungariei. Nu este nici un popor așa de prost ca acestea să nu le dorească“ etc. Amiceața și frățietatea noastră s'a întărit de nou.

Pela 3 oare noaptea m'am dus acasă, m'am culcat și am adormit. Mi se-mi pare, că aud musica, dar ca în vis, cred că sunt âncă în bal. Me tredesc, simt, că musica era la fereasta mea, răresc jalusiile, vėd un public mare de fete, de doamne, de tineri, de bărbați și fiind zorile ver-sate, recunosc pe câți-va din amici!

Lássuk, lássuk! (să-l vedem) se aud strigări! Eu îmbrac căputul, me arēt la fereastă! și me închin publicului, — iară după ce m'au pro-vocat să vorbesc, am vorbit și mulțămindu-le s'au îndepărtat cu toții. Măneđi am înțeles, că publicul din bal voind a pleca a casă, tinerii ma-ghiari, amicii mei, l-au rugat ca să-i petreacă, și vr'o 40—50 de persoane i-au petrecut.

Lăsând liniștea cea mai bună în casa părintească și între Maghiari și Români, m'am re'ntors la familia Mocioni, carea atunci s'a mutat la Viena.

Lupta popoarelor pentru drepturi naționale a silit pe ministeriul austriac la reforme mari, și în 20 Octombore 1860 a apărut: *Diploma*. Un fėt ce nu purta în sine elemente de viață.

Nu tot de una se petiționează, ca să fii sigur de un rezultat bun, — dar după sfânta scriptură „ne'ncetat bateți la ușa, și odată se va deschide vouă!“ Apa cât e de moale, dar stropii scobesc și piatra. Iată! vr'o câti-va stropi!

Sibiiu, 17 August.

At. Marienescu.

SCIINȚĂ, LITERATURĂ ȘI ARTĂ.

Bibliografie.

Ioan Botesătorul. Tragedie în cinci acte și un preludiv, de *Hermann Sudermann*, traducere de *Il. Chendi* și *C. Sandu*. Orăștie. „Minerva“ institut tipografic, societate pe acții 1901. 144 pag. 8°. Publicată mai întâiu în „Familia“ din 1900, traducerea acestei tragedii a distinsului scriitor dramatic german a apărut acum și în broșură separată.

*

«**Manual de limba maghiară** pentru clasa I. gimn., reală și civilă, întocmit de *Nicolae Bogdan*, profesor, Brașov, 1901“, — este titlul celei mai noue cărți didactice pentru limba maghiară. Și accentuăm, că din punctul de vedere al metodicei — forța unui manual de învățământ — este unul din cele mai accesibile manuale ce avem pentru acest obiect în literatura noastră didactică.

*

Exerciții pentru învățarea limbei maghiare Abecedar. Exerciții limbistice. Carte de cetire. În usul școalelor poporale, de *I. F. Negruțiu* și *P. Ungurean*. Edițiunea a V. îndreptată. Cu aprobarea Preaveneratului Ordinariat metropolitan de Alba-Iulia și Făgăraș, și a Preaveneratelor Ordinariate episcopesci de Lugos și Gherla. Balázsfalva (Blaș) 1900. Tipografia seminariului gr. cat. 104 pag. 8° Prețul 50 fil.

*

Epistola enciclică despre Răscumpărătorul lumii Isus Christos, dată de Sanctitatea Sa Papa Leon XIII la finea secolului XIX; Lugos, 1900. Tipografia Ioan Virányi. Editată după versiunea „Unirei“. 29 pag. 8°.

*

Drepturile și datorințele învățătorilor confesionali români. Sub acest titlu *D. Petru Conda* va scoate de sub presă în editura lui *W. Krafft* din Sibiu o publicațiune, cuprinzând indigitări în toate chestiunile, ce privesc școala și pe învățător. Aceasta carte e menită a fi un călăuz al învățătorilor, care să-i pună în pozițiunea de a-și sci afirma și apăra drepturile asigurate lor prin legile țerii și prin regulamentele autorităților școlare de ambele confesiuni române: Opul va apăre îndată, dacă apariția lui va fi asigurată prin un număr corespunzător de prenumerațiuni întrate până la 15 Martie a. c. Prețul de prenumerațiune e de 3 cor., care este de a se trimite editorului. Colectanții primesc după 10 prenumerațiuni plătite un exemplar gratuit. Atragem atențiunea învățătorilor nostri asupra acestei publicațiuni.

*

Revista Revistelor.

Urmând promisiunii noastre din anii trecuți de a informa pe cetitorii nostri, din an în an, despre cuprinsul revistelor noastre, lăsăm să urmeze și de astădată următoarele notițe asupra publicațiilor anului trecut, cari ne stau la dispoziție.

„Convorbiri literare“. Vechea și valoroasa revistă bucureșteană, cu nrul 12 din 1900 și-a încheiat anul XXXIV al existenței sale; și în anul 1900 a apărut în 12 fasc. format 8° mare în extensiune de 71 coale sub conducerea unei redacțiuni complectate din DD.: Gr. Antipa, T. Antonescu, Dr. V. Babeș, N. I. Basilescu, I. Bogdan, I. A. Bassarabescu, D. Bungetianu, M. Dragomirescu, D. Evolveanu, I. S. Floru, C. Litzica, S. Mehedinți, P. Missir, L. Mrazec, A. Naum, P. P. Negulescu, D. Onciul, St. Orășanu, E. Pangrati, I. Paul, A. Philippide, I. A. Rădulescu, F. Robin, M. Săulescu, D. Voinov, și N. Volenti, introducându-se notabile îmbunătățiri în ce privește hârția și tiparul. Din bogatul material publicat remarcăm: *Poesii*: de D. Anghel, N. I. Basilescu, F. I. Becescu, George Coșbuc (Cicoarea, după tradițiile poporului), P. Dulfu, I. B. Hétrat, E. Hodoș (Mirza, baladă populară) St. O. Iosif (intre cari mai multe traduceri din H. Heine), G. Murnu (cântul I. și II. din Iliada lui Homer), D. Nanu, Iac. Negruzzi, S. Pușcariu, N. Volenti, D. Zamfirescu. *Nuvela, Romane*: de I. A. Bassarabescu (Pe drezină, „Muza română“, Don Bazil, În prejma lui Ionescu), D. Zamfirescu (Lydda, Furfanțo). *Teatru*: de G. Bogdan-Duică (Inelul lui Ghighes, tragedie în 5 acte, trad. din Fr. Hebbel). *Studii*: de I. C. Argetoianu, Dr. V. Babeș (Tuberculoza și combaterea ei în România. Despre pelagră și tratamentul ei), I. Bărbulescu, G. Bogdan-Duică (Despre Grigorie Alexandrescu), C. Giurescu, N. Iorga (Lupta pentru stăpînirea Vidinului în 1365—69 și politica lui Vladislav-Vodă față de Unguri: un episod din cucerirea peninsulei balcanice de Turci), A. Philippide, L. Săineanu (Influența orientală asupra limbii și culturii române), D. N. Voinov. *Critice*: de I. Bogdan (Istoria Bucureștilor de G. I. Ionescu-Gion; Câte-va serieri de economie politică), G. Bogdan-Duică (Poesii populare despre Avram Iancu, adunate și publicate de S. Fl. Marian), N. Iorga (Cum se predă istoria în școalele noastre, cu ocazia unui nou manual al D-lui Gr. Tocilescu), P. Missir (A. C. Cuza: Despre poporație), St. Orășanu (Oct. G. Lecca: Familiile boeresci române; Fr. Damé: Histoire dela Roumanie contemporaine), Sext. Pușcariu. *Cronică și Notițe*, din cari relevăm doue acte privitoare la surghiunul lui Nic. Bălcescu în 1841, de I. Bogdan; C. Litzică: Poesia religioasă bizantină, de D. Evolveanu; mai multe notițe interesante de N. Iorga. „Convorbirile literare“ apar la 15 ale fie-cărei luni în fascicole de câte 5 coale. Prețul abonamentului pe un an este pentru Românii din Austro-Ungaria 15 cor. Abonamentele se fac prin librăria Socec & Comp., București, calea Victoriei Nr. 21 Manuscrisele se trimit d-lui I. Bogdan, profesor universitar, Bulevardul Carol, Nr. 55.

„Literatura și Arta Română“, eleganta revistă bucureșteană de sub direcțiunea distinsului scriitor D. N. Petrașcu, redigiată cu multă pricepere și serioșitate și urmărind un scop cultural curat românesc, cu nrul 12 din anul trecut și-a încheiat anul al IV. al existenței sale, formând un respectabil și atrăgător volum prin cuprinsul și forma sa. Această revistă având de colaboratori pe cei mai autorizați scriitori și artiști români, prin lucrările și ilustrațiile publicate în coloanele sale în cei 4 ani de existență, a isbitut să iee un loc înfruntător printre publicațiunile noastre de valoare. Ca și în anii trecuți ea a căutat și de astădată să îmbrățișeze toată mișcarea intelectuală, permisă de cadrul și titlul ei. Din bogatul și variatul material remarcăm: *Poesii*, de: D. Anghel, Ascanio, I. Bărcianu, Carmen Sylva, H. Coșoiu, G. Coșbuc, St. Cruceanu, I. Dragomirescu, O. St. Iosif, Ana Linta, H. Lecca, A. Naum, Ecaterina Pitiș, R. Rosetti, Th. D. Speranța, G. Tutoveanu, Al. Vlahuță, Al. Zamfirescu. *Studii literare, istorice și artistice* de: A. Costin (Pictura și sculptura română la Paris), A. Demetrescu (Cum s'au format poemele homerice), I. Dragomirescu (Ioan Eliade Rădulescu), N. Iorga (Studii de istorie și de istorie literară), B. Iorgulescu (Cronicarul Filipescu; Omorirea mitropolitului Ivirian), Dr. C. I. Istrati (Primele școli române de fete; Prima școală de fete din București), I. Mincu (Expoziția artiș-

tilor în viață), D. C. Ollănescu (România de 50 ani încoace), N. Petrașcu (Expoziția Grigorescu), Gr. Pișculescu (Iulia Hasdeu), I. Strâmbulescu (Expozițiile din München), Al. Xenopol (Réponse à Mr. Bertha). *Nuvele, descrieri, schițe, teatru*: de V. Cioflea, H. Coșoiu, A. Davilă, I. Dragomirescu. D. C. Ollănescu (Fecior de bani gata), N. Petrașcu (Matei Milo); Asupra reorganizării teatrului; Reorganizarea conservatoarelor. *Musică*: de V. C. Benisache (Aubade) și G. Enescu (Impromptu). *Cronică literară*. Ilustrațiuni găsim 95, reprezentând monumente române vechi de arhitectură și de sculptură, opere de artă ale măestrilor români ca: Th. Aman, I. Andreescu, Carmen Sylva, N. Grigorescu, I. Georghescu, Ch. Loghi, I. Mincu, D. Mirea, F. Storck, C. I. Stănescu, G. Verona.

„Literatura și Arta Română“ apare la 25 ale fiecărei luni. Abonamentul e pe an de 30 lei în țeară și de 40 lei în străinătate. Redacția și administrația: București, str. Fântâni Nr. 46. La expozițiunea universală din Paris din 1900 aceasta revistă a obținut medalia de aur.

„**Noua Revistă Română**“ pentru politică, literatură, știință și artă. Această excelentă revistă enciclopedică, sub direcțiunea d-lui C. Radulescu-Motru, distinsul profesor universitar din București, a ținut să realizeze fidel programul, ce și l-a impus la înființare. În anul 1900 (șnul I.) a apărut regulat de două-ori pe lună, deci în 24 fascicule 4° mare, formând 2 volume respectabile, și publicând: articole asupra mișcării politice, studii literare și științifice, creațiuni literare originale și cercetări istorice, dări de seamă asupra tuturor publicațiilor de valoare în artă, știință și literatură. Fie-care număr al revistei a fost însoțit de două suplimente, dintre cari unul a fost rezervat informațiilor asupra diferitelor evenimente mai principale, petrecute în țeară și străinătate, dând o deosebită atențiune chestiunilor, cari au agitat viața publică a Românilor afară din regat. În al doilea supliment s'a publicat o variată lectură recreativă, nuvele, poezii etc. Din bogatul material cuprins în corpul revistei abstrăgând dela chestiunile politice remarcăm următoarele materii: *literatură, filologie, folklor, artă*, de: Al. Antimireanu: Simțul artei la Români. Z. C. Arbure: Românii întemeietori ai civilizațiunii în Rusia. Ilie Barbulescu: Alfabetul cirilic și ortografia slavă la Români. I. A. Candrea: Caloianul; Elementele române în limbile slavice. C. I. Constantinescu: Mână rea (nuvelă). G. Coșbuc: Pierde vară (poezie); Mania diminutivelor; Babele sfinte în mitologia noastră; Elementele literaturii populare. Crasescu Basarabeanu: Septemăna patimilor (nuvelă). O. Densușianu: Școala latinistă în limba și literatura română; Cincișeci de ani de prietinie; Din viața și scrierile poetului Nicoleanu. P. Dulfu: Din dragoste (comedie într'un act). T. Duțescu-Duțu: Scrisoarea (poezie). A. Gorovei: Fără slujbă (schiță); Asupra literaturii noastre populare; Suflet de mamă (nuvelă). Em. Grigorovița: Românismele în dialectul german al Sașilor din Transilvania; cucoana Raluca (nuvelă) P. H. Haneș: Din operele literare ale lui A. Russo; Fonetica noastră; Al. Russo, cel dintâiu folklorist român. N. Iorga: Aron Densușianu. N. Maneguț: Ceva despre psihologia poporului român. H. G. Lecca: În somn; Furtuna (poezii). S. Fl. Marian: Din datinile și credințele Românilor despre insecte. I. Pop-Reteganul: Mai multe nuvele. Sex. Pușcariu: Arta aplicată; În chestia diminutivelor; Diminuția în limba românească. C. Rădulescu-Motru: Idealurile sociale și arta. R. D. Rosetti: Măestrul (nuvelă). L. Șaineanu: Nastratin Hoge. H. Sanielevici: Literatura de preste munți: „Inviere“ (roman de Tolstoi). Th. Speranță: *De sau Cu*. D. Teleor: Anton Pann. *Istorie*, de G. Ionescu: Spicuri din trecutul tipografiei cu privire mai ales la țările locuite de Români. N. Iorga: Ideile în istoria universală; Doue hotăriri domnesci tipărite din secl. XVIII; Moralitatea și armonia istoriei; Cei dintâi ani din domnia lui Vasilie Lupu. A. Ștefulescu: Contribuțiune la domnia lui Vlad Călugărul. *Drept*, de: I. Nădejde: Origina dreptului consvetudinar român. *Economie, comerț* de: C. Alimă-nesteanu: Rolul Românilor în exploatarea bogățiilor noastre petrolifere. A. D. Dami-anoff: Băncile de emisiune și circulațiunea monetară. D. Gheorgiu: Asupra comerțului extern al României. I. Teodorescu: Crisa economică actuală. *Chestiuni sociologice*, de: C. Al. Ionescu: Incercări de psihologie etnologică. S. Popescu: Conștiința națională. C. Rădulescu-Motru: Filosofia lui Houston Stewart Chamberlain asupra raselor;

Amânarea ori-cărei soluțiuni a chestiunii israelite. *Sciință*, de: Dr. I. Simionescu: *Asupra progresului geologiei în România. Etnografie*, de G. Weigand: *Românii din Sârbia și din Bulgaria apuseană. Chestiuni bisericesci*, de: C. Erbiceanu: *Biserica ortodoxă și constituția ei. Chestiuni de învățământ*, de: Dr. Hurmuzescu: *Universitățile noastre. C. Rădulescu-Motru: Rolul special al universităților. Dr. I. Simionescu: Cum stăm cu studiul științelor naturale în România. N. Vaschide: Introducere la studiul aplicațiilor pedagogice ale cercetărilor psihologiei experimentale. Interesante sunt opiniunile mai multor oameni celebri ai diferitelor națiuni privitor la chestiunea israelită în România, ca: Emile Zola, Drumont, Lombroso, Hansemann. Th. Mommsen, W. T. Stead, G. Clemenceau, H. Fouquier, A. L. Beaulieu, W. Wundt, Dr. Max Nordau, Dr. K. Lueger, H. S. Chamberlain, A. Loria, E. Mach, T. S. Masaryk, A. Esmein, P. Cauwés. Ch. Richet. — Abonamentul la „Noua Revistă Română“ în toate țările uniunii postale e pe un an lei 24. — Redacția și administrația: Bucuresc, Pasagiul Român, 20. Volumul I. și II. din „Noua Revistă Română“ pe anul 1900 se vînd separat cu prețul de 6 lei volumul. Anul 1900 întreg cu prețul de 10 lei.*

„**Familia**“. Foaie beletristică și socială ilustrată, totodată organul publicațiilor „Societății pentru fond de teatru român“. Proprietar, redactor și editor: *Iosif Vulcan*. Cea mai veche foaie beletristică dincoace de Carpați, cu un trecut de 36 ani, în cari mult a contribuit la dezvoltarea gustului de lectură la publicul nostru, conlucrând astfel la răspândirea culturii naționale. Și în anul trecut a apărut în 52 numeri cu un cuprins variat și interesant și cu numeroase ilustrațiuni, între cari multe de interes special românesc. Din cuprinsul anului al XXXVI relevăm: *Poesii*: de Maria Cioban, G. Coșbuc, Maria Cunțan, Elena din Ardeal, St. O. Iosif, H. G. Lecca, V. E. M., V. B. Muntenescu, Octavian, Sân-Petreanu, N. Radulescu-Niger, I. Scurtu, Sorin, Ios. Stanca, Vi—Ni, Ios. Vulcan. *Literatură populară*: de I. Encescu, N. Firu, Avr. Igna, Olga Dorina Poruțiu, V. Sala, Chr. Țapu, Al. Țintariu. *Novele, schițe, piese, călătorii*: de I. Adam, M. Bujor, T. Bulc, V. R. Buticescu, Il. Carp, D. Câmpulungean, Maria Cioban, G. Coșbuc, Elena din Ardeal, Hero, Gr. Mărunțeanu, Margareta Moldovan, Mărioara Murnu, Omega, N. Rădulescu-Niger, Rodica, Smara, Simin, Stelian, Al. Țintariu, Ios. Vulcan. și P. Vulcan. *Traduceri*, dintre cari remarcăm cele făcute de Il. Chendi și C. Sandu (H. Ibsen: *Diua invierii*; M. Maeterlinck: *Sora Beatrice*; H. Sudermann: *Ioan Botezătorul*). *Literatură, critică*: de V. Alexandri (Scrisori către Ios. Vulcan), I. Bianu, Il. Chendi, C. Erbiceanu, V. Goldiș, A. Naum, Drd. C. Nedelcu, D. C. Ollănescu (Teoria dramei, de Dr. Ios. Blaga; Jucătorii de cărți, de H. G. Lecca), N. Petra-Petrescu (Din juneta lui Eminescu), I. P. Reteganul, Ios. Vulcan, Petru Vulcan. *Istorie, științe, educațiune și igienă*: de Al. Ciura (O petiție a lui Avram Iancu), G. Coșbuc (Cum se judecă popoarele), Dr. G. Crăinicean, N. Manegățiu, V. Onițiu, Dr. I. Poenaru. Afară de acestea mai găsim ca și de altădată: *Portrete și biografii*, dintre cari amintim cele de interes special românesc, ca: H. G. Lecca, Diamandi Manole, Avram Iancu, Dr. Victor Mihályi de Apșa, Titu Maiorescu, I. cav. de Pușcariu, Dr. G. Popovici, Nicolae Kretzulescu, Gavriil Musicescu, V. Alexandri, Iulian Grozescu. *Salonul*, rubrica îndatinată de cuprins variat și interesant. *Comunicări despre societățile noastre de cultură*: Academia Română (cele mai complete rapoarte), Asociațiunea pentru lit. rom. și cult. poporului român și Societatea pentru fond de teatru român. Afară de portrete anul din chestiune mai cuprinde 70 de ilustrațiuni diferite. „Familia“ apare și în anul ct. regulat odată pe săptămână, în extensiune de o coală și jumătate. Abonamentul pe an: 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8 cor., pe trei luni 4 cor. Cei-ce răspund înainte costul de abonament pe un an, sau pe jumătate de an, primesc drept premii două frumoase tablouri naționale: „Stefan cel Mare și Aprodul Purice“ și „Stefan cel Mare pe patul de moarte“ cu preț redus la 1 cor. 60 fil.; pe lângă aceea toți abonații pot să-și comande cu prețul redus de 2 cor. mai multe scrieri de Ios. Vulcan. Redacția și administrația: Oradea-mare.

„**Foaia Pedagogică**“ din Sibii, sub redacțiunea D-lui *Dr. D. P. Barciianu*, a încheiat cu anul 1900 anul al IV. și cel din urmă al existenței sale. Iată ce ne spune redacțiunea în ultimul număr: „Am fost de credință, că, lucrând pentru ridicarea nivelului

intelectual și moral al învățătorilor și făcând prin aceasta chemarea lor mai respectată, să facem să ajungă cu vremea și ei la o situațiune mai bună din punct de vedere material. Mulțimea învățătorilor însă nu s'a arătat prietenă acestei idei. Intrând și ea în curentul general, care în asigurarea cât mai grabnică a părții materiale a chemării vede lucrul de căpetenie, și dovedind deci prea puțin interes, și dând de tot puțin sprijin într-o prinderii noastre literare-pedagogice, aflăm de prisos a mai continua⁴. Constatarea aceasta trebuie să ne umple sufletul de durere și să facă să roșesească de rușine corpul învățătoresc din metropolia română ortodoxă, dacă se respectă. Cum adevărat? să fi pierit din inima învățătorilor noștri, cari în prima linie sunt chemați a alimenta idealurile neamului, ori-ce idealism? Dar atunci cum rămâne cu ținta spre care trebuie să nisuiască școala, susținută cu greutate aproape insuportabile de bietul nostru popor? Să fie capabilă oare învățătoarea unei întregi metropolii a-și da un atestat de paupertate atât de rușinător, lăsând să apună o foaie, care și-a pus drept țintă să lucre pentru ridicarea nivelului intelectual și moral al învățătorului?! Și când ne aducem aminte, cât șgomot făcuseră învățătorii din cealaltă metropolie română în anii trecuți pentru înființarea unei foi școlastice, care înființată acum încă se luptă cu moartea. . . . Într'adevăr, indolență păcătoasă ca la noi la nimeni.

Din cuprinsul „Foi Pedagogice“ relevăm: Materii pedagogice și didactice generale de: Iuliu Vuia, Ios. Velceanu, Dr. D. P. Barciannu, Dr. I. Stroia, I. Paicu, Ilie Georgescu, G. Dragoescu. 7 modele de lecțiuni din istoria biblică, fizică, istoria naturală și gramatică de: I. Pavel, Dr. I. Stroia, G. Maican, Cand. Popa, Dr. D. P. Barciannu. Diverse comunicări din literatura școlară și recenzii temeinice. Informațiuni de interes pentru învățători Felurimi. Corespondență.

Regretăm sincer apunerea acestei bine redactate foi de specialitate. Reaparitiia ei este o chestie de onoare pentru cei, pe cari îi privește nemijlocit.

„**Foaia Școlastică**“. Organ al Reuniunii învățătorilor gr-cat. din Archidieceasa gr-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș. Anul II. 1900. Redactor: *Ioan F. Negruțiu*. Editor Reuniunea. A apărut în anul trecut în 1 și 15 a fie-cărei luni în extensiune de 24¹/₂ coale format 4° mare. Din cuprinsul anului trecut relevăm următoarele materii: *Articole ped.-științifice, prelegeri practice și disertațiuni*: de Iuliu Biron, V. Gr. Borgovan, Elie Câmpean, C. Crișan, Prof. Dr. Elefterescu, D. Gafton, E. Mocian, G. Muntean, M. Niculescu, I. F. Negruțiu, Nic. Pop, P. Ungurean, Prof. Dr. I. Rațiu, I. Stoia, T. Vândor. *Chestii școlare*: de G. B. Pascu, Redacțiune, T. Stoia, I. F. Negruțiu. *Recenzii și bibliografii. Circulare, concurse și convocări. Corespondențe, rapoarte*, ș. a. Aflăm cu amărăciune, că și aceasta foaie e de tot slab sprijinită de învățătorii din metropolia noastră gr-cat.; că numai vre-o câți-va o abonează, cei cari o abonează nu o plătesc și rămân în restanță cu abonamentele, și așa numai se mănăcă fondul reuniunii și foaia se luptă cu deficit, în cât mai curând, sau mai târziu va trebui să încete de a mai apăre („Unirea“ nr. 4 a. c.).

În fața acestor stări întristătoare, nu avem cuvinte destul de aspre pentru a înfiera indolența păcătoasă a învățătorilor, cari ar lăsa să cadă și aceasta foaie, acum singură la noi pe terenul curat școlar.

„**Revista Ilustrată**“, foaie enciclopedică-literară. Proprietar, editor și redactor responsabil *Ioan Baciu*, preot în Șoimuș (p. u. Șieu-Mare, Nagy-Sajó, Transilvania). A apărut în anul 1900 (anul III) în 24 numere, publicând: poesii, romane, piese teatrale, studii literare, biografii, schițe topografice, literatură populară, ș. a. și având un adaus „Amatorul pe toate terenurile“. Prețul de abonament dela Cor. 12.— s'a redus pentru anul curent la Cor. 4.—.

„**Revista Economică**“, organ pentru societăți comerciale și financiare, editat din însărcinarea și cu ajutorul băncilor române. Director: *Dr. C. Diaconovich*. Aceasta preafolositoare și indispensabilă revistă pentru toți câți țin să fie bineorientați și informați în afaceri financiare, a apărut și în anul 1900 regulat la 10 a fie-cărei luni, deci în 12 numere în extensiune totală de 32 coale, format 8° mare, tractând chestii de economie politică, afaceri de finanțe, chestii de contabilitate, afaceri de asigurare, chestii de agricultură

tură, comerț, comunicațiune, industrie, afaceri de dare, chestii de jurisdicțiune, învățământ comercial, toate tractate de oameni de specialitate. Pe lângă acestea a ținut publicul interesat în curent cu mersul băncilor noastre, cu diferitele trageri la sorți și amortisări, bursă, etc. Deși aceasta revistă, unică la noi în specialitatea sa, apare numai de 2 ani, a dovedit deja, că înființarea ei a corespuns unei necesități, care impune să fie susținută și pe mai departe de cei-ce i-au dat ființă. Cu începere dela anul nou dintr'o revistă lunară a fost transformată într'o foaie săptămânală; delegațiunea emisă de conferența Directorilor de bancă din 1898, într'unită în 16 Dec. 1900 la o ședință în Sibiu, a decis aceasta schimbare pe motivul, că revista are să servească în primul rând interese practice de toate țiile și chestiuni de actualitate, cari reclamă o lămurire și rezolvire mai grabnică de cum li-se poate da într'o revistă lunară. „Revista economică“ în noua formă apare în extensiune de 1—2 coale de tipar, format 4° mare și costă pe an Cor. 20.—, pe $\frac{1}{3}$ an Cor. 10.—. Toate lucrările publicate se remunerează.

CRONICĂ

Iubileul unei Reuniuni de femei române. După iubileul de 50 ani dela întemeierea gimnasiului român din Brașov, serbat în anul trecut cu festivități înalțătoare, cari au atras asupra lor atențiunea întregului neam românesc, li s'a dat fraților și surorilor Brașovene să serbeze în ziua de „Trei Sfinți“ (30 Ian. v. a. c.) încă un rar și frumos iubileu: iubileul de 50 ani al celei dintâiu și celei mai vechi Reuniuni de femei române, la a cărei înființare deteră impulsul tot acele spirite luminate și dornice de înaintarea culturii naționale, cari au chemat la ființă și falnicul institut pentru creșterea filor poporului nostru.

Începutul serbărilor l-a făcut, conform programului statorit, paras-tasul pentru întemeietorii și binefăcătorii repositai ai Reuniunii, celebrat în biserica Sf. Nicolae din Scheiu, după care a urmat încununarea mormintelor inițiatorilor, presidentelor, ale membrilor repositate din primul comitet, precum și ale secretarilor repositai ai Reuniunii. La 11 oare a. m. s'a ținut ședința festivă în sala cea mare a gimnasiului român, la care, pe lângă numeroasele dame române, au participat și reprezentante de ale Reuniunilor evang. săsesci din Brașov și oaspeți din afară. Cuvântul de deschidere l-a rostit binemeritata presidentă a Reuniunii, d-na *Agnes Dușoiu*, salutând cu căldură pe cei prezenți. A urmat apoi cântarea Psalmului XVI pentru cor mixt de Mandyczewszki sub conducerea dibace a d-lui *George Dima*. Discursul festiv l-a rostit d-na *Elena A. Murășianu*, arătând trecutul Reuniunii, descriind în colori vii momentele mai remarcabile din viața ei și indigitând problemele ei viitoare. O fetiță a declamat apoi o poezie ocațională, „Orfana“, scrisă pentru iubileul Reuniunii de dl. profesor *Andrieu Bârseanu*, după care d-na *Maria Baiulescu* a ținut un frumos și interesant discurs asupra misiunii femeii române. Ședința a încheiat-o „Imnul de mulțămită“, cor mixt cu acompaniare de orchestră de *Jadassohn*. Seara s'a dat balul Reuniunii,

Dorim din toată inima, ca Reuniunea iubilară să păsească în armonie, fără preget tot înainte pe cărarea bătută de o jumătate de secol. Progresele și succesele ei sunt bucuria noastră a tuturor.

*

Nou membru al Ateneului Român. Aflăm că Dl. *Ioan cavalier de Pușcariu*, membru în secția istorică a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, și al Academiei Române, a fost ales în timpul din urmă membru și al Ateneului Român din București.

DIN SINUL ASOCIAȚIUNII.

Din despărțeminte.

Desp. „Abrud-Câmpeni“ a funcționat regulat în cursul an. 1900. Comitetul seu cerc. a ținut trei ședințe, în cari a rezolvit exhibitel primite din partea comitetului central, a pregătit agendele pentru adunarea cercuală și a luat concluse pentru potențarea activității agenturilor și înființarea unei noue agenturi în comuna Bistra. Adunarea cercuală s'a ținut în 19 August 1900 în comuna Secătura cu un rezultat destul de mulțămitor, încassând dela membri noi și vechi suma de 479·90 cor., din cari după reținerea celor 20% pentru trebuințele desp., restul de 423·92 cor. l-a administrat cassei centrale. Adunarea cerc. a aprobat raportul comitetului și al cassarului, a primit rațiociniul și a votat budgetul. Dl protopop onor. Alexandru Ciura din Abrud a ținut în adunare o *disertațiune* foarte instructivă despre „stupăritul rațional“ și aducând cu sine o coșniță de construcție practică, a demonstrat rentabilitatea stupăritului după noul sistem, dăruind pe urmă această coșniță parochului din Secătura cu rugarea, ca și dînsul — cultivând stupăritul după sistemul rațional — să îndemne poporul seu a face asemenea. Disertațiunea a fost ascultată cu mare interes și peste tot a domnit în adunarea cerc. o însuflețire deosebită — poate și din cauză, că în această comună nu s'a mai ținut nici-când o atare adunare.

Biblioteca desp. constă din 68 opuri cu tot atâtea volume în preț de 55·60 cor. Anume se află în bibliotecă: 9 opuri de poesii populare, 28 de povești, snoave etc., 4 de cărți poporane, 13 de literatură frumoasă, 10 de istorie și geografie, 1 de literatură economică, 2 de medicină și igienă, 1 diverse. În acest an biblioteca se va completa prin cumpărarea de cărți din sumele donate anume spre acest scop de membrii desp. Dl Dr. Laurențiu Pop, avocat în Abrud, a donat 10 cor. spre a se procura 5 ex. din foaia „*Bunul Econom*“, care s'a procurat pentru agentura din Sohodol, ce funcționează foarte regulat.

Desp. „Bistrița“. După un timp de 2 ani, în cari acest desp. n'a putut desfășura o activitate rodnică, fostul dir. al desp. dl Dr. Demetriu

Ciuta conchemă o ședință a comitetului cerc. pe 12 Iun. n. 1900 și arătând pedecile și greutatea, pentru cari desp. în anii din urmă n'a putut desvolta o activitate vădită, propune ca acela să se organizeze și să înceapă a funcționa. În urma acesteia s'a convocat adunarea cerc. pe 24 Iun. n. 1900 în Bistrița.

Viul interes, cu care publicul — inteligenți și țărani — a întâmpinat această adunare, nu numai a încurajat pe cei din fruntea desp., ci a servit și de bun augur pentru viitor. Drept dovadă că publicul a înțeles scopul și că e dornic de progres, la acea adunare s'au înscris mulți membri noi, cari și-au achitat taxele, în total cor. 209·40.

În această adunare s'a ales directorul și comitetul desp. și s'a stabilit budgetul an. 1900 și 1901. Mai departe s'a decis ca comitetul, când va permite starea financiară, să escrie premii pentru promovarea pomăritului, care în acest ținut este un izvor însemnat de venit pentru popor. Cu această ocaziune dl Dr. Dem. Ciuta oferă un premiu de 20 cor. în aur pentru acel proprietar român de pe teritoriul desp., care va arăta cel mai frumos rezultat pe terenul pomăritului. Dl Dr. Gavriil Tripon a donat 10 cor. în scopul de a se procura cărți pentru înființarea bibliotecă poporală a desp. Această sumă, adaugându-se la cea reținută (20%) din taxele încassate dela membri, au dat împreună suma de 61·88 cor.

După adunarea cerc. comitetul desp. și-a început îndată activitatea și în al II sem. al an. 1900 a ținut 3 ședințe.

În prima ședință a comitetului dl Dr. Victor Onișor, în numele tinerimii române din Bistrița, puse la dispoziția desp. o sumă de cor. 99·20, venitul unui concert aranjat de tinerime. Această sumă cu cea de cor. 61·88, au dat în total cor. 151·88. Din această sumă s'au procurat cele mai neapărat trebuincioase recvisite pentru administrația desp., iar în urma hotărârilor luate în ședința dela 21 Nov., s'au comandat cărți pentru *biblioteca desp.*, anume: 79 opuri în 88 vol., toate cărți potrivite pentru popor. Din ele: 9 conțin poesii, 12 povești, snoave etc., 13 cărți poporane, 20 literatură frumoasă, 13 istorie și geografie, 7 literatură economică, 5 medicină și igienă în valoare de cor. 121·23. Aceste cărți compactate și așezate într'un dulap făcut anume, vor forma prima bibliotecă portativă și aceea se va trimite pe rând prin comunele mai apropiate de centrul desp.

Biblioteca de present stă la dispoziția poporului din Bistrița și este citită cu drag de inteligenți și popor.

Ca început de *prelegeri* instructive dl Dr. Victor Onișor a citit la adunarea cerc. din 24 Iun. o disertațiune „despre Chinezatele române“, care a fost foarte bine primită de public.

În ședința din 21 Nov. s'au luat măsuri și pentru înființarea *agen-turilor* comunale, adresându-se mai întâiu un apel în acest scop către domnii preoți și alți inteligenți zeloși.

Desp. are: 6 membri fondatori, 7 pe viață, 19 ordinari și 14 ajutători, în total 46.

Frumoasa activitate de $\frac{1}{2}$ de an și îmbucurătoarele rezultate obținute în acest scurt timp sunt o vie dovadă, că unde lucrurile se pornesc cu trageră de inimă și cu plan și cu bună înțelegere, multe lucruri folositoare se pot săvârși.

Desp. „Hațeg“ a ținut în decursul an. 1900 o ședință de comitet și o adunare cerc. În ședința ținută la 15 Iul., între altele, s'au rezolvit afaceri curente și s'au luat măsuri pentru înmulțirea membrilor și potențarea activității desp. Adunarea cerc. s'a ținut la 5 Aug. în Hațeg. A participat un număr respectabil de inteligenți și popor. Dl membru ordinar Ioan Muntean a disertat despre industrie și comerț. S'au înscris 5 membri ordinari. S'a înființat în Hațeg o *bibliotecă populară stabilă*, care consta la finea an. 1900 din 83 opuri în 121 vol., toate cărți alese și potrivite pentru popor, în valoare de 124-38 cor. Numărul membrilor a fost: 3 pe viață, 23 ordinari, la o altă 26.

Desp. „Ludoș“, Comitetul cerc. a ținut o ședință în 18 Ianuarie 1900. Conform unei hotărâri din această ședință, directorul a recercat membrii să-și solvească taxa restantă pe 1899, însă cu puțin rezultat. Tot atunci directorul a scris și comunelor, ce în urma noiei arondări aparțin acestui desp., rugând pe domnii preoți să se intereseze de Asociațiune, sprijinind scopurile ei. Directorul și cassarul, încredințați cu cumpărarea de cărți pentru biblioteca populară înființândă, au aflat de bine să procure foaia „*Bunul Econom*“ pentru 12 comune și anume pentru școalele românesce din: Ludoș, Căpuș, Iclânzul, Lechința, Vêlcher, Duteș, Chimitelnic, Cicudiu, Budin, Vaideiu, Șeușa și Oarba. Adunarea cerc. a fost convocată pe 29 Iulie st. n. 1900 în Murăș-Ludoș. S'au prezentat numai 3 membri și astfel adunarea nu s'a putut ține. În urma acestui indiferentism fără păreche în analele Asociațiunii, directorul desp. D. Vasile Suciuc, este gata să demisioneze, și în astfel de împregiurări, firesce, nu s'au putut înființa nici agenturi, nici biblioteci populare. Numărul membrilor este: 1 fondator și 11 pe viață. Să sperăm, că inteligența noastră din Câmpie se va reculege și luând exemplul dela desp. vecin al „*Mociului*“, va porni pe calea singură mântuitoare a culturii și bunăstării poporului.

Despărț. „Mercurea“. Despărțemintele Asociațiunii s'au înmulțit în timpul din urmă cu un nou despărțemint, al „*Mercurei*“, care se compune din comunele cercurilor pretoriale Mercurea (cottul Sibiiu) și Sângătin (cottul Albei-infer.), afară de comunele Alămor, Armeni, Amnaș și Topârcea, aparținătoare desp. „*Seliște*“, și Cut aparținător desp. „*Sebeș*“. Adunarea de constituire s'a ținut în 21 Ianuarie a. c. în opidul Mercurea sub presiunea delegatului comit. central, Dl. protopresbiter *Ioan Droc*, care a știut să adune în jurul său un număr frumos de vr'o 80 persoane

din clasa cărturarilor de pe teritoriul despărțământului, cum și un număr respectabil de participanți din loc. După deschiderea ședinței, s'a constituit biroul, apoi s'a procedat la alegerea directorului în persoana D-lui protopresb. *Ioan Droc*, și a comitetului cercual în persoanele D. *Ioan Măcellariu*, proprietar în Sângătin și membru fondator al Asociațiunii, Dr. *Victor Mihu*, med. cerc. în Poiana, *Teodor Colbasi*, proprietar în Spring și *Demetriu Munthiu*, notar comunal în Reciu. Cu această ocaziune s'a înscris un număr frumos de membri ordinari și ajutători, și s'au încasat 151 Cor. Sperăm că noul desp. va emula în nobilă și rodnică activitate cu harnicile despărțăminte vecine al „Seliștei“ și „Sebeșului“ și că vom pute să înregistrăm la activul seu progrese temeinice și grabnice pentru cultura poporului.

Desp. „Oșorheiu“. În urma repăsării fostului director al desp., protopop Vasile Hossu, în adunarea cercuală ținută în Nasna la 20 Iulie 1899 a fost ales director D. protopop *Nicolau Manegufiu* din Murăș-Oșorheiu, iar membri în comitetul desp. domnii: Ioan Pantea, paroch în Riciul de Câmpie, Vasile Saltelechi, paroch în Bardoș, Ioan Bârsan paroch în M. Sâncraiu și Petru Suci, paroch în Săbad. Comitetul s'a constituit apoi în ședința sa din 28 Ianuarie 1900 alegând, pe lângă susnumiții membri, notar al desp. pe dl. Stefan Russu paroch în Nasna, cassar pe dl Filip Pop, paroch în Bandul de Câmpie și controlor pe dl Nicolau Vulc, proprietar în Pogăceaua.

În ședința sa din 18 Ianuarie 1900 comitetul desp. a luat măsuri pentru aranjarea arhivei, încredințând cu această lucrare pe notarul seu Stefan Russu. Tot atunci comitetul a înființat trei agenturi și biblioteci, și anume:

1. agentura și biblioteka *Săbad* pentru comunele: Săbad, Sântana, Sângeorgiu, Băla, Bardoș, Cevaș, Bozed, Moişia și Mineș, pusă sub îngrijirea membrului seu Petru Suci;

2. agentura și biblioteka *Nasna* pentru comunele: Nasna, Egerseg, Berghia, Band. Medesfalău, Meristur, Malomfalău, Nirașteu, Erdő-Sângeorgiu, Balintfalău, S. Lörincz, Kebele și S. Iván, pusă sub îngrijirea membrului Stefan Russu;

3. agentura și biblioteka *Riciu* pentru comunele: Riciu, Pogăceaua, Sân-Mărtin, Mădăraș, Samșud, Lechința și Ulieș, pusă sub îngrijirea membrului Ioan Pantea.

Pentru a se pune basă bibliotecelor directorul desp. a donat 11 cărți, iar comitetul central 8 cărți.

Din averea desp. s'au procurat: „Buna chiverniseală“ de T. V. Păcățian în 7 exem. și „Scrisori către eleve“ de M. Cioban în 10 exempl., din cari câte 3 exempl. pentru bibliotecile populare, iar celelalte pentru a fi distribuite între popor cu ocaziunea adunării generale.

Cărțile s'au inventarisat și se constată că biblioteka ambulantă a desp. dispune de 21 opuri în 40 vol.

În ședința din 28 Iunie comitetul a luat măsurile trebuincioase pentru ținerea adunării cercuale, stabilind programa acesteia și făcând cei mai extinși pași pentru publicarea ei.

Desp. are 17 membri cu taxele achitate. La cassa centrală s'au trimis cor. 72.— Sumele întrate la cassa desp. cor. 139.50 iar eșitele cor. 117.72. Budgetul pe 1901: cu cor. 198 la întrate și cor. 190.60 la eșite.

În adunarea cerc. din M. Sântana a disertat dl. Gregoriu Manoilă absolvent de teologie despre „Problema școalei populare în prezent și viitor“, și dl. V. Saltelechi a cetit un „Tratat economic.“ Pentru sporul, în pomologie a fost premiat cu 5 Cor. învățătorul P. Comes din M. Sântana.

Între propunerile primite de adunarea cerc., se numără și următoarele: comitetul cerc. este autorizat să poată cumpăra și împărți între popor cărțile potrivite după măsura mijloacelor de cari dispune, fiind acele de mare folos și totodată un bun mijloc de atracțiune pentru popor; cum și a stabili un premiu de 10 cor. pentru cea mai bună lucrare de îndemnare pentru popor, mai ales pentru femei, ca să-și conserve portul național, tare amenințat în acel ținut. Lucrarea va fi censurată de comitetul despărț. și aflându-se bună, se va distribui în cercuri cât mai largi.

Desp. „Sătmar“. Cu anul 1900 desp. Sătmar a intrat în anul al treilea al existenței sale și în cadrul forțelor de cari a dispus, s'a născut a servi cauzei la care Asociațiunea s'a angajat; cauza că totuși acest desp. nu a putut să desvoalte o activitate mai rodnică este a se ascrie unor împrejurări independente de factorii conducători.

Comitetul cerc. și-a ținut prima ședință la 25 Aprilie în Șișești, locul cel mai potrivit pentru adunări culturale. Secretarul desp. dl. Dr. Vasile Lucaci a slevat ideea înființării unei școale pentru confecționarea utensiliilor de lipsă la economia poporului din jurul Băii-mari. Tot aici s'a luat spre știință înființarea bibliotecelor populare în comunele: Seini, Șișești, Iosip și Săsar.

În decursul anului s'a înființat agentura din Seini, unde s'a ales președinte dl. George Achim, secretar la institutul „Sătmăreana“.

La 25 Iunie comitetul și-a ținut a doua ședință în Careiu, unde s'a statorit programul definitiv pentru adunarea generală din 2 August în comuna Sănișlau. Adunarea desp. a fost proiectată a se ține deodată cu adunarea Reuniunii învățătorilor gr. cat. din Archidiaconatul Sătmarului. Pentru această ocaziune s'a luat în program atât aranjarea unui concert, cât și a unei petreceri; însă aceste porniri frumoase și cu totul inofensive au fost oprite din partea protopretorelui din Careiu. Cu chipul acesta, în loc de ceva câștig material pentru scopurile Asociațiunii și mai ales în locul înălțării morale a spiritului public, desp. s'a ales în

privința materială cu pasive considerabile, și cu o deprimare generală a moralului public.

După multe pertractări cu inteligența din jurul Careiului, s'a pus un alt termin pentru ținerea adunării cercuale, anume în comuna Pișcolt la 21 Novembre st. n.; dar un incident întâmplat în casa parochului din această comună a făcut ca comitetul cerc. să revoace adunarea în ultimul moment. Timpul înaintat în iarnă și postul Crăciunului au împedecat comitetul a mai face încercări pentru ținerea adunării. În contra opreliștei ilegale a adunării cerc. comitetul central a remonstrat la ministru.

Desp. „Seliște“. Părerea optimistă despre o activitate mai intensivă în acest desp., exprimată cu privire la viitor în raportul anului trecut, și dorința realizării nu s'a împlinit întocmai, cu toate că comitetul a luat unele măsuri — după a sa părere — potrivite pentru a ajunge la rezultate mai îmbucurătoare. Deși au trecut 5½ ani dela reorganizarea acestui desp. totuși publicul mare și o parte a stratului mai inteligent n'au ajuns la deplina convingere despre deosebita însemnătate, ce o are instituțiunea aceasta culturală cu deosebire pentru poporul nostru țeran. Nu s'a întrelăsat nici o ocasiune binevenită pentru a accentua ponderositatea și imensul folos ce-l ofere Asociațiunea noastră pentru dezvoltarea și progresul intelectual și moral al poporului nostru, dacă toți și îndeosebi clasa mai inteligentă își va achita cu scumpătate și abnegațiune datorința, ce o are față de interesele mari și vitale ale neamului, din care face parte. E adevărat, că sunt mari și multe greutățile și luptele, ce cu deosebire poporațiunea dela sate are să le poarte; dar această împregiurare nefavorabilă trebuie după puțință paralisată, ca să nu poată zădărnici în mod simțitor mersul și activitatea întreprinderilor mari, ce au de scop binele, progresul și înflorirea neamului nostru. Să sperăm deci — ȋdice dl Dr. Calefariu, dir. desp., — că în butul tuturor greutăților vom reuși în proximal viitor a promova mai cu succes interesele Asociațiunii, făcând atent poporul cu ori-ce ocasiune binevenită la însemnatele avantagii materiale și spirituale ce rezultă din o activitate corespunđătoare a tuturor membrilor sei.

Iată în special fazele mai însemnate din viața acestui desp. în an. 1900, precum și pașii, ce comitetul cerc. i-a întreprins întru promovarea intereselor lui.

În an. 1900 comitetul a ținut 4 ședințe. În ședința din 13 Apr. biroul a propus *ținerea de prelegeri publice* cu deosebire din acele ramuri ale activității omenesci, cari interesează mai mult pe țeranul nostru, s. e. economia câmpului, pomăritul, vieritul, stupăritul, afaceri de drept, istorie, igienă, etc., pe lângă taxe benevole cât de mici, din cari să se procure cu timp cărți pentru bibliotecile populare. Comitetul a primit unanim această propunere, decidând totodată a stărui pe lângă agenturile comunale în scopul executării acestui conelus. După cum se va vedé

mai în jos, rezultatul în această privință n'a fost satisfăcător. Tot în această ședință s'a decis scrierea a lor 3 premii de 20, 12 și 8 cor. pentru cele mai destoinice cultivătoare a grădinilor de legumărit, cu acel adaus ca premiile să se distribue în mod sərbătorec în ședința adunării cerc. pentru trezirea și desvoltarea simțului de emulațiune între țerancele noastre. În ședința din 8 Iun. comitetul a votat suma de 40 cor. pentru procurarea de cărți, ce vor avé să servească de basă la înființarea unei biblioteci populare în comuna Orlat; mai departe s'au delegat 2 membri pentru cercetarea și censurarea grădinilor de legumărit, și s'a fixat ținerea adunării cerc. pe 12 Iul., stabilindu-se și ordinea de ți pentru aceea ședință. Adunarea cerc. s'a ținut în comuna Orlat, unde comitetul desp. a fost primit în mod sərbătorec de pompierii comunei. După sfirșirea serviciului divin, la care a participat — pe lângă un număr foarte frumos de parochieni din Orlat — comitetul desp. și inteligință și țerani în număr considerabil din comunele mai apropiate. Imediat după serviciul divin s'a întrunit comitetul pentru censurarea definitivă a rapoartelor și celorlalte agende stabilite în program. În adunarea ținută în biserică s'au pertractat toate punctele din program, dintre cari se relevează *disertațiile* ținute de domni Ioachim Muntean, paroch în Gurariului și Dumitru Mosora, învățător în Seliște; cel dintăiu vorbind pe larg *despre insoțiri* în genere, iar al doilea *despre unele căi, cari duc la bunăstarea poporului*. Ambele disertațiuni au fost ascultate cu vedit interes de numărosul public asistent, votându-se disertațiilor mulțămită protocolară. Nu de puțină însemnătate a fost și distribuirea premiilor* acelor femei din popor, cari s'au distins prin zelul, diligința și dexteritatea în cultivarea grădinilor de legumi. Pentru mai mare încurajare a femeilor din popor au competat la aceste premii și doamnele M. Dragits din Seliște și A. Decei din Orlat, cari, recomandate fiind pentru premiare, au resignat în favorul celorlalte concurente din popor, din această caasă doamnelor Drăgits și Decei li s'a votat mulțămită din partea comitetului cerc.

În ședința din 24 Sept. comitetul a decis crearea de agenturi noué în comunele: Aciliu, Alămor, Rod, Sibiel și Topârcea. Tot în aceea ședință s'a decis, ca biroul să recerce agenturile comunale, pentru a ține prelegeri publice. La acest apel a răspuns până la 15 Ian. numai 1. *Agentura din Tilișca*, care a ținut 5 prelegeri bine cercetate și ascultate din partea publicului asistent; 2. *Agentura din Orlat*, care a raportat că din anumite cause nu a putut ține prelegeri; dar spune că corul de bărbați de acolo va concerta în favorul bibliotecii populare din loc. Agentura din Seliște și-a amănat prelegerile pe lunile Martie și Aprilie. Alte agenturi n'au raportat despre pașii întreprinși în această privință. Raport despre starea bibliotecelor s'a primit numai dela agenturile: din Gurariului și Orlat. Cea dintăiu constă din 41 opuri aproape din toți ramii literari și din „Transilvania“, organul Asociațiunii, aproape completă

(dela înființare). A doua constă din 69 opuri. Agentura din Apoldul de jos scrie, că cu suma de 40 cor. destinată de adunarea cerc. a desp. pentru bibliotecă a procurat „Documente de limbă și istorie“ în 2 vol. de Dr. Il. Pușcariu, cu prețul de 8 cor., iar restul l-a întrebuințat pentru legarea alor 18 cărți apărținătoare deja de mai înainte bibliotecii amintite. Membri au fost în 1900: fondatori 2, pe viață 11, ordinari 55, ajutători 38, la olaltă 106. Venitele anului 1900: cor. 559-18, din cari cor. 61-18 ca rest de cassă din an. precedent, iar restul formează taxele dela membri. Eșitele au fost cor. 398-40 Din venitele cor. 160-78 menite pentru trebuințele despărț. s'au spesat cor. 93-69, rămânând deci la finea anului 1900 un rest de cor. 67-09.

Comitetul desp. își cunoaște pe deplin chemarea și lucră cu multă însuflețire pentru cultura poporului. De altă parte inteligența și poporul nostru din acest desp. încă nu se dau îndrēt dela jertfe pentru ajungerea scopului urmărit de Asoc. Constatăm cu plăcere acest fapt îmbucurător.

Desp. „Sibiu“. Comitetul acestui desp., cu toate că și-a dat multă silință întru desvoltarea simțului de progres la poporul din acest ținut locuit în preponderanță de Români, nu poate remarca un progres mai îmbucurător. Prejudițiile de o parte și starea materială nu prea favorabilă a poporului din acest ținut va fi contribuit în parte la nesuccese.

Ședințele comitetului s'au ținut în intervale conform trebuințelor reclamate de anumite împregiurări, iar adunarea cercuală s'a ținut la 11 Iunie 1900 în comuna Boița. Între obiectele mai însemnate amintim raportul general al comitetului cercual, în care este schițată întreagă starea activității factorilor chemați a conlucra la promovarea intereselor generale de desvoltare. Cu ocasiunea adunării cercuale dl Romul Simu a disertat liber despre hrana sufletească și înființarea bibliotecelor populare; s'au încassat 270 cor. taxe dela membri vechi și 136 cor. taxe dela membri noi, s'au ales delegații pentru adunarea generală a Asociațiunii, s'a primit raționciniul pe 1900 și budgetul pe 1901. Numărul membrilor este: 7 fondatori, 18 pe viață și 52 ordinari, la olaltă 77. Taxele au fost încassate cu puține excepțiuni regulat. Saldul cassei este de 214.90 cor., destinat pentru tipărirea colecțiunii de proverbe din popor, care se află sub tipar.

Numărul și modul de funcționare a agenturilor și bibliotecelor populare din despărțământ nu numai că nu s'au sporit dar, raportul o spune cu regret, că și cele existente, în Sadu și Bungard, nu mai funcționează. Bibliotece nouă nu s'au mai înființat, punându-se ca motiv, că aproape în toate comunele s'ar afla bibliotece școlare.

Amintim că întreprinderea comitetului central în scopul ideii de a se ridica o Casă națională a fost sprijinită și din partea comitetului cercual și atât membrii acestuia, cât și publicul din Sibiu și jur au cumpărat un număr frumos de bilete de loterie.

Desp. „*Timișoara*“. În decursul anului 1900 comitetul despărțământului a înființat 4 biblioteci populare și le-a dat spre folosire poporului din comunele Ghiroda, Medves, Săn.-Mihaiul român și Ferenteaz; în total desp. are de prezent 6 biblioteci, dintre cari 2 s'au înființat în 1899 și sunt puse la dispoziția locuitorilor din comunele Șag și Becicherecul-mic.

Starea acestor biblioteci la finea anului 1900 este următoarea:

În Șag	se află 57 opere în 59 volume
„ <i>Becicherecul-mic</i>	„ „ 52 „ „ 54 „
„ <i>Ghiroda</i>	„ „ 49 „ „ 49 „
„ <i>Medves</i>	„ „ 52 „ „ 54 „
„ <i>Săn-Mihaiul rom.</i>	„ „ 52 „ „ 54 „
„ <i>Ferenteaz</i>	„ „ 47 „ „ 49 „

Cărțile sunt: poesii populare, povești și snoave, cărți populare, literatură frumoasă, istorie, geografie, științe naturale, literatură economică, medicină și igienă. Valoarea tuturor operelor este de Cor. 371.97.

Comitetul desp. a avut prenumerate 20 exem. din numărul de Duminica al „*Gazetei Transilvaniei*“, cari au fost trimise gratuit în 20 comune la persoane de încredere, cari le-au dat spre citire țăranilor noștri; a procurat 100 exempl. din „*Cartea plugarilor*“ de Ioan Georgescu, cari au fost trimise, câte 10 exempl., oficiilor parohiale din 10 comune pentru premiarea copiilor cari au cercetat regulat școala și știu bine ceti.

La 4 dintre cele mai sărace comune bisericesti din desp. comitetul a dat 100 coroane ajutor pentru susținerea școalelor noastre confesionale.

A colectat pentru scopurile culturale ale desp. Cor. 1778.34, din care sumă a întemeiat un fond pentru înființarea de biblioteci populare și școlare și un fond pentru ajutorarea școalelor sărace; afară de aceste 2 fonduri despărț. mai are un fond general cultural de Cor. 2038.—

Comitetul a adus hotărîrea să provoace în tot anul pe membrii desp. ca în loc de felicitări de anul nou să contribuie la fondul pentru biblioteci populare și școlare ale despărțământului și comitetul a și executat această hotărîre și va repeta-o în fie-care an.

De prezent desp. are 2 membri fondatori, 10 pe viață și 46 ordinar, la o altă 58. Taxele au fost încasate toate fără nici o excepțiune până la finea anului 1900 din partea direcțiunii desp. și trimise casei centrale.

Activitatea Dlui director *Emanuil Ungureanu* și a comitetului cercual, cum și rezultatele obținute în timp abia de 3 ani merită cea mai mare laudă și recunoștință.

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 39—1901.

Proces verbal

din 10 Ianuarie 1901. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii.

Președinte: Dr. *Ilarion Pușcariu*. — Notar: Dr. *Ilie Beu*. — Membrii prezenți: *Zaharia Boiu*, *Parteniu Cosma*, *Ioan Crețu*, *Dr. Corn. Diacovich*, *Nicolau Ivan*, *I. Papiu*, *I. Popovici*, *Dr. Eus. R. Roșca*, *On. Tilea* și *Nicolau Togan*.

1. Cu *verificarea procesului verbal* al ședinței de ași

Se încredințează domnii: *Parteniu Cosma*, *Ioan Crețu* și *Nicolau Ivan*.

2. (37—1901). Secretarul I, în calitate de delegat exmis prin conlusul Nr. 206 din 27 August 1900 pentru *reorganizarea despărțământului „Cluj“*, raportează, că în urma înțelegerii luate cu mai mulți fruntași din părțile Clujului, a convocat adunarea cercuală extraordinară a despărțământului „Cluj“ pe ziua de 12 Decembre 1900, anunțându-o la autoritățile politice și obținând dela Casina română din Cluj o localitate corespunzătoare trebuințelor adunării.

La adunare au participat câte un membru fondator și pe viață și 12 din cei 17 membri ordinari. Primindu-se demisiunea comitetului vechiu, s'a ales un comitet cercual nou în persoanele dlor: Dr. *George Ilea*, director cercual, și Dr. *Casiu Maniu*, *Emeric Pop*, Dr. *Stefan Morariu* și Dr. *Alexandru Vajda-Voevod*, membri.

Cu ocasiunea aceasta au plătit taxa pe anul 1900 membrii ordinari: Dr. *G. Ilea*, Dr. *St. Morariu*, *Em. Pop* și *Stef. Roșian*, apoi taxa de membru ajutător per 2 Cor. dl *Aurel Oprea*. Suma de 42 Cor. se administrează deodată cu procesul verbal al adunării cercuale. Spesele efective de călătorie au fost Cor. 66.—

Se ia act.

Alegerea noului comitet cercual al despărțământului Cluj se aproabă. Taxele încassate în suma de Cor. 42.— se transpun la cassă.

Spesele de călătorie în suma de Cor, 66.— se asemează spre plată.

Aprobarea alegerii comitetului cercual se va comunica cu directorul ales, Dr. *G. Ilea*, trimițându-i-se și o copie a procesului verbal.

3. (825—1900). Secretarul I raportează, că în urma unui *ofert de cărți*, adresat Asociațiunii din partea *Administrațiunii domeniilor coroanei din România*, care de asemenea editează o bibliotecă populară, a intrat în pertractări cu numita administrațiune, și a primit dela aceasta, în urma propunerii ce i-a făcut, un ofert de *schimb a câte 60 exemplare ale edițiilor populare ale Administrațiunii domeniilor coroanei* cu tot atâtea exemplare din edițiunile populare ale Asociațiunii.

Se ia act.

Schimbul propus se încuviințează și bibliotecarul se autorizează a trimite Administrațiunii domeniilor coroanei câte 60 exemplare din publicațiunile populare disponibile.

4. (33—1901). Dl *V. A. Urechia* prin scrisoarea sa ddto 25 Decembrie st. v. 1900 ofere gratuit pentru bibliotecă Asociațiunii scrierile sale: Cum era odinioară și *Istoria Românilor*, apărută în 12 volume.

Ofertul dlui *V. A. Urechia* se primesce cu mulțămită.

5. (836—1900). *Direcțiunea despărțământului „Bocșa“* înaintează cu data 5 Decembre 1900 *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 24 Novembre 1900. În această ședință s'au pertractat afaceri curente și s'a decis continuarea conferințelor publice în comunele rurale.

Spre scire.

6. (847—1900). *Direcțiunea despărțământului „Sătmar“* înaintează o *scrisoare a agenturei din Seini*, prin care presidiul acesteia se roagă, ca comitetul cercual să ceară dela Asociațiune un ajutor de 34 Cor. pentru procurarea unui dulap de cărți și compactarea cărților din biblioteca agenturei și cărți bune pentru popor. În această scrisoare se amintesc, că agentura a reținut 20%, după taxele încassate.

Cererea agenturei din Seini nu se poate încuviința, fiind budgetul Asociațiunii prea angajat; astfel de trebuințe să se caute a se sătisface în cadrul budgetului despărțământului.

Pentru biblioteca agenturei se donează câte un exemplar din: *Povești din popor* și *Povestiri din viața țăranilor* de I. Pop-Reteganul; *Istoria agriculturii* de I. Löser; *Higiena copilului* de Sim. Stoica; *Principii din pedagogia generală* de Dr. Il. Pușcariu; „*Foișoara Telegrafului Român*“ din 1876 și 1877.

Asupra reținerii celor 20% comitetul central nu se pronunță; ele compet despărțământului, care — la rândul său — poate renunța în favorul agenturei.

7. (857—1900). *Direcțiunea despărțământului „Vérșet“* înaintează *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 14 Decembre 1900. În această ședință s'a luat act de declarația dlui *Vladimir Spătariu*, că Dsa — nefind membru al Asociațiunii — nu poate ocupa postul de director cercual; apoi s'a ales vice-president Dr. P. Zepeniag, secretar-controlor dl *Avram Corcea* și cassar dl *Victor Fincu*.

Procesul verbal se ia spre scire și constituirea comitetului cercual se aproabă, având noul director cercual a se alege în proxima adunare cercuală.

8. (874—1900 și 30—1901). *Direcțiunea despărțământului „Brașov“* înaintează:

I. Procesul verbal al ședinței comitetului cercual din 14 Novembre 1900. În această ședință s'a luat act de organizarea de agenturi în Țințari și Vlădeni și s'au pertractat afaceri curente.

II. Procesul verbal al ședinței comitetului cercual din 13 Decembre 1900. În această ședință s'au pertractat afaceri curente.

În despărțământul „Brașov“ s'au înscris membri ordinari noi dnii Ioan Gavrilescu și Ioan Schiopu, ambii preoți.

ad I și II. Spre scire.

Domnii I. Gavrilescu și I. Schiopu se declară membri ordinari ai Asociațiunii.

9. (12—1901). *Direcțiunea despărțământului „Agnita“* înaintează cu data 1 Ianuarie a. c. *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 15 Decembre 1900. În această ședință s'a constituit comitetul cercual alegându-se vicepresident dl N. Gavrea, cassariu dl Ioachim Părău, controlor dl Mih. Păcală și notar dl I. Raicu.

Procesul verbal se ia spre scire și constituirea comitetului cercual se aproabă.

10. (858—1900 și 22—1901). *Funcționarii din Sibiu ai institutului „Albina“* donează în loc de cunună pe cosciugul reposatului lor coleg Romul Petric suma de Cor. 54·24 pentru „*Fondul G. Barițiu*“.

Dl *G. M. Corchesiu*, primar în Câmpeni, donează 4 piese (monete) vechi de argint pe sama înființându-l muzeu istoric.

Ambele donațiuni se primesc cu mulțămită.

11. (870—1900). *Direcțiunea societății pe acții „Oraviciana“* transpune cu data 22 Decembre 1900 suma de Cor. 500— drept a treia rată din taxa de membru fondator al Casei naționale.

Se ia act.

12. (8—1901). *Direcțiunea despărțământului „Timișoara“* înaintează cu data 1 Ianuarie a. c. *raportul anual pe 1900 și raportul despre bibliotecile populare*.

Spre scire.

13. (850 și 879—1900 și 1—1901). În *despărțământul „Timișoara“* și-a achitat întreagă taxa de membru pe viață dl *Costa Mihailoviciu*, iar dl *Dr. Enea Nicola*, medic, s'a înscris membru pe viață.

În *despărțământul „Orade“* s'a înscris membru fondator dl *Artemiu Sarkady*, canonic, transpunând în contul taxei două acții „*Sătmăreana*“ à Cor. 200— împreună cu cupoanele corespunzătoare.

În *despărțământul „Oravița”* și-a solvit întreagă taxa de membru pe viață dl *Petru Mioc*.

Se provăd cu diploma de membri pe viața dnii *Costa Mihailoviciu* și *Petru Mioc*.

De înscrierea dlui *Dr. Enea Nicola* de membru pe viață se ia act, având să fie provădut cu diplomă după achitarea întregii taxe. Dl *Artemiu Sarkady* se declară membru fondator al Asociațiunii și se prevede cu diploma prescriasă.

14. (872—1900 și 3—1901). Se anunță *decedarea* membrilor pe viață *Dr. George Vuia*, fost medic în Arad, și *Stefan Millea*, fost notar în Tilișca.

Comitetul central dă expresiune condolenței sale prin ridicare, având a se exprima și familiilor condolența comitetului.

15. (831—1900). Se anunță, că *obiectele donate de dl George Görög*, primlocotenent î. p. în Orșova, au fost luate în primire de către dl *Mihail Popoviciu*, plenipotențiatul comitetului central, și apoi transportate la biroul Asociațiunii.

Se ia act, având a se confirma primirea obiectelor.

D. u. s.

Dr. Il. Pușcariu m. p., vice-președ. *Dr. Beu* m. p., secr. II. S'a verificat Sibiu în 14 Ianuarie 1901. *P. Cosma* m. p. *Nicolau Ivan* m. p. *I. Crețu* m. p.

Nr. 113—1901.

Proces verbal

din 7 Februarie 1901. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii.

Președinte: *Dr. Ilarion Pușcariu*. — Notar: *Dr. Ilie Beu*. — Membrii prezenți: *Zah. Boiu*, *Part. Cosma*, *I. Crețu*, *Dr. Corn. Diaconovich*, *N. Ivan*, *Ioan Papiu*, *I. Popovici*, *Dr. Eus. R. Roșca*, *Leontin Simonescu*, *Ios. St. Șuluțu* și *N. Togan*.

16. Cu *verificarea procesului verbal* al ședinței de ași

Se încredințează domnii: *Zaharia Boiu*, *Dr. Cornel Diaconovich* și *Leontin Simonescu*.

17. (111—1901). Se prezintă actul ddto 7 Februarie a. c. despre *scontrarea cassei și a efectelor Asociațiunii*, săvârșită de vice-presidentul *Dr. Ilarion Pușcariu* și membrul comitetului *Onoriu Tilea*. Se constată că starea cassei e în consonanță cu cărțile de contabilitate și efectele consună cu scontrul lor.

Spre scire.

18. (104—1901). Secretarul I. raportează despre starea afacerii *lăsământului Ioan Petran* din Cluj.

Se ia act. — Comitetul central decide, că primesce moștenirea și autorizează pe secretarul I a face asemenea declara-

țiune în numele Asociațiunii la pertractarea lăsământului stabilită de notarul public din Cluj pe ziua de 16 Februarie a. c. Comitetul central enunță totodată, că nu este aplecat la nici o împăciuire cu erezii, cari au declarat, că vor ataca testamentul.

19. (840—1900). Secretarul I raportează, că în urma apelului publicat pe baza concludului Nr. 264 din 6 Decembre a. c. pentru *rescumpărarea felicitărilor de anul nou* în favorul fondului Casei naționale, au intrat la cassa Asociațiunii în total 165 rescumpărări în suma de C. 658.—

Se ia act

Biroul se însărcinează a continua la timpul său acțiunea începută pentru rescumpărarea felicitărilor de anul nou.

20. (73 și 75—1901). Direcțiunea scoalei civile de fete înaintează:

I. *Procesul verbal al conferenței corpului didactic* din 2 Ianuarie a. c. În această conferență s'au statorit: 1.) feriile de crăciun din 6 până în 20 Ianuarie a. c. și 2.) clasificățiile elevelor pe trimestrul prim al anului scolar 1900—1901; se remarcă, că calculi neîndestulitori au obținut 6 eleve, absenții nescuzate au fost 6 și scuzate 284.

II. Scrisoarea inspectorului de scoale Nr. 146 — 1901 ddto 22 Ianuarie a. c., prin care se aduce la cunoștință că ministrul instrucțiunii a aprobat *planul de învățământ*, votat de comitetul central pentru scoala civilă de fete în ședința dela 5 Aprilie, respective 27 August 1900. Clausula de aprobare e dată sub Nr. 66078—1900 și sub data 9 Ianuarie 1901.

ad I. Spre scire.

ad II. Se ia act. Planul aprobat se transpune direcțiunii scolare cu autorisațiunea, să-l publice în programa scolară de pe 1900—1901, retipărind 300 ex. pentru usul de toate dîilele, și să transpună 1 ex. inspectorului de scoale. După ce a fost tipărit planul original, este a se restitui arhivei Asociațiunii.

21. (85—1901). *Direcțiunea scoalei civile de fete* înaintează cu data 29 Ianuarie a. c. *testimoniul de cualificațiune al dșoarei Laura Vlad*, angajată în mod provisor ca instructoară de desemn și caligrafie la scoala civilă; în sensul aceluia numita dșoară e cualificată pentru un post de învățătoare la scoala poporală elementară.

Se ia act. Testimoniul original se restituie.

22. (45—1901) *Direcțiunea despărțemântului „Beiuș“* înaintează *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 31 Decembre 1900. În această ședință s'au pertractat afaceri curente și s'a decis a se ruga comitetul central, ca taxele restante din despărțemântul „Beiuș“ să nu se încasseze prin mandat postal înainte de 1 Martie a. c. și taxele achitate să se confirme și prin „Transilvania“.

Procesul verbal se ia spre scire. Cererea comitetului cercual referitoare la încassarea taxelor se încuviințează, nu însă și cea referitoare la confirmarea taxelor; dar în legătură

se decide a se publica în fie-care an de-odată cu raportul general lista tuturor membrilor Asociațiunii, după despărțeminte.

23. (59—1901). *Direcțiunea despărțământului „Timișoara“* transpune C. 1000.—, prin ceea-ce *augmentează „Fondul cultural al despărțământului Timișoarei“* la C. 2000.—; se roagă totodată, ca și suma aceasta să fie elocată în o foncieră de a institutului „Albina“.

Spre scire. Oficiul de cassă se îndrumă a cumpăra de suma amintită o foncieră de ale institutului „Albina“.

24. (80—1901). *Direcțiunea despărțământului „Abrud-Câmpeni“* înaintează *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 21 Ianuarie a. c. În această ședință s'au pertractat afaceri curente și s'a luat act de două donațiuni, anume a donat dl Victor Nemeș 20 cărți pentru bibliotecile populare din despărțământ și dl Dr. Laurențiu Pop 10 cor. cu dorința, ca să se aboneze „Bunul Econom“ pe 1/2 an pentru 5 locuitori din Sohodol.

Spre scire.

25. (100—1901). Dl *Ioan Droc*, protopop și delegat al comitetului central, cu data 2 Februarie a. c. raportează despre *organizarea despărțământului „Mercurea“*, trimițând totodată procesul verbal al adunării de organizare. Din acesta se constată următoarele:

1. După cuvântul de deschidere al dlui delegat s'a constatat, cari domni dintre cei prezenți sunt membri vechi ai Asociațiunii; apoi s'a procedat la înscrierea membrilor noi, cari sunt: Cassa de păstrare în Mercurea, Romul Pop, Ioan Oprean, Ioan Petrașcu, Ioan Lazar, Pompiliu Predoviciu, Ioan Mărginean și Ioan Șerbu, toți preoți.

2. S'a încasat dela membrii ordinari și ajutători suma de 151 cor.

3. S'a ales comitetul cercual, anume director cercual dl Ioan Droc, iar membri în comitet dnii Ioan Măcelariu, Constantin Colbazi, Dr. Victor Mișu și Demetriu Munthiu.

De organizarea despărțământului „Mercurea“ se ia act. Domnii amintiți sub 1. se declară membri ordinari ai Asociațiunii. Alegerea comitetului cercual se aproabă. Dlui delegat se exprimă mulțăminta comitetului central pentru interesul arătat față de Asociațiune.

Despre organizarea despărțământului „Mercurea“ este a se încunoscința și direcțiunea despărțământului „Seliște“.

26. (77—1901). Se aduce la cunoscință, că în 18 Ianuarie a. c. s'a ținut în biserica gr.-cat. din Cluj *parastas pentru fericitul Ioan Petran*. La acest parastas comitetul central a fost reprezentat prin dl Dr. Georgiu Ilea, directorul despărțământului „Cluj“, pentru scurtțimea timpului dl Dr. G. Ilea a fost rugat din presidiu, ca să represinte comitetul central.

Se ia act și se aproabă dispoziția presidială.

27. (18—1901). Dl *Nicolau Racoța*, medic în Șeica-mare, a donat 10 cor. la „Fondul George Barițiu“, în loc de cunună pe mormântul regretatului Stefan Millea, fost notar în Tilișca.

Se primește cu mulțămintă.

28. (78, 79, 95, 96, 98 și 106—1901). S'au înaintat *rapoartele anuale pe 1900* dela direcțiunile despărțimintelor „Sătmar“, „Bistrița“, „Sibiiu“, „Abrud-Câmpeni“, „Seliște“ și „Hațeg“, iar *raport despre bibliotecile populare* dela direcțiunile despărțimintelor „Sătmar“, „Bistrița“, „Sibiiu“, „Abrud-Câmpeni“, „Seliște“ și „Hațeg“.

Spre sciire.

29. (76 și 88—1901). Se anunță *decedarea* membrilor pe viață *Octavian Barițiu*, fost profesor gimnasial în Năsăud, și *Ioan Pop*, fost proprietar în Domnin.

Comitetul central dă expresiune condolenței sale prin ridicare, având a se exprima condolență și familiilor membrilor răposați.

30. (94—1901). Dl *Ilie Kuresku*, presid. com. de avere în Caransebeș trimițând 170 cor. și-a achitat întreagă taxa de membru pe viață.

Dl *Ilie Kuresku* se prevede cu diploma prescrisă.

31. (2, 25 și 102—1901). S'au înscris *membri ordinari noi*: 1. în despărțământul „Făgăraș“ dnii *George Boeriu*, *George Codrea*, *Ioan Coçișiu*, *Iuliu Dombradi*, *Victor Macaveiu*, *Octavian Pop*, *Ioan Fētu* și *Valer Sassebesi* și Biserica gr.-cat. din *Ohaba*; — 2. în despărțământul „Beiuș“ dsoarele *Viora Ignat* și *Elena Butean* și dnii *Alexiu Ardelean* și *Atanasiu Popa*; — 3. în despărțământul „Sibiiu“ dl *Dr. At. M. Marienescu*.

Dnii amintiți se declară membri ordinari ai Asociațiunii.

D. u. s.

Dr. Il. Pușcariu, m. p. vice-președ., *Dr. Beu* m. p. secretar II. S'a verificat. *Sibiiu*, în 10 Februarie 1901. *Z. Boiu* m. p., *L. Simonescu* m. p.

Dr. C. Diaconovich m. p.

Consemnarea

sumelor intrate la fondul Casei Naționale ca răscumpărări ale felicitărilor de Anul nou 1901.

	Cor.		Cor.
Dr. Cornel Diaconovich, secret., Sibiiu	5—	Florian Rusan, Alba-Iulia	3—
Dr. Ilie Beu, medic, Sibiiu	5—	Dr. Ioan Mihu, adv, Orăștie	10—
Nicolau Togan, preot, Sibiiu	2—	Dr. G. Suci, adv., Hațeg	10—
Dr. Liviu Lemčnyi, avocat, Sibiiu	5—	Virgil Șotropa, prof., Năsăud	2—
Ioan Mețianu, Metropolit, Sibiiu	10—	Patriciu Barbu, adv., Reghinul-săscse	10—
Ioan V. Russu, protopop, Sibiiu	5—	Ioan Droc, protopop, Mercurea	5—
Rubin Pațăra, avocat, Alba-Iulia	5—	Dr. Vas. Bologa, dir. școlai civ., Sibiiu	2—
Dr. Il. Pușcariu, archimandrit, Sibiiu	5—	Dr. Pompiliu Isacu, adv., Sibiiu	10—
Eugenia și Dr. N. Vecerdea, adv., Sibiiu	20—	D-șoara Victoria Joandrea, învăț., Sibiiu	2—
Basiliu Pop de Harșianu, adv., Sibiiu	5—	Dr. Isidor Pop, adv., Lugos	5—
Dr. Demetriu Ciuta, adv., Bistrița	5—	Ioana și Nic. Racota, med., Șeica-mare	5—
Dr. Dionisiu Login, cand. de adv., Bistrița	4—	Nicolau Moldovan, adm. prot., Noerich	2—
Pantaleon Lucața, căpit. în pens., Sibiiu	3—	Ioachim Muntean, paroch, Gurariului	2—
Mihai Cirlea, notar publ. reg., Abrud	5—	G. Maxim de Hôchstenberg, m. i. p., Sibiiu	4—
Dr. Petru Țigle, avocat, Timișoara	10—	Georgiu M. Corcheșiu, primar, Câmpeni	2—
D-șoara Elena Petrașcu, dir. intern. Sibiiu	4—	Elia Pop, inv. pens., Șomeuta-mare	2—
Victor Tordășianu, exact. cons., Sibiiu	1—	Dr. Iosif Gáll, Lucareț	20—
Ilie Moga, diacon și inv., Sibiiu	2—	Dr. Zosim Chirtop, adv., Câmpeni	10—
Constantin Stezar, căp. în pens., Sibiiu	2—	Sever de Barbu, compt., Reghinul-săs.	5—
Dr. Ioan Rațiu, adv., Sibiiu	5—	George Dănilă, primar, Hunedoara	2—

	Cor.		Cor.
Nicolau Macrea, comptabil, Hunedoara	2—	Augustin Antal, protopop, Beiuș . . .	5—
Dr. Octavian Russu, adv., Sibiiu . . .	5—	Dr. Gavriil Cosma, adv., Beiuș . . .	4—
Ioan cav. de Pușcariu, sept. i. pens., Bran	10—	Antoniu Palladi, preot, Feneș . . .	3—
Ilariu Mușu Urecha, amplot, Sibiiu	5—	Corneliu Palladi, neguțetor, Beiuș . . .	1—
Dr. Leo Parasca, medic, Hațeg . . .	5—	Demetriu Câmpean, archiv. cons., Sibiiu	2—
Constantin Cothișel, preot, Certeg . . .	5—	Petru Broștean, Sibiiu . . .	4—
Dumitru Banciu, farmacist, Săuște . . .	3—	Nicolau Andreu, preot, Castău . . .	1—
Eliseu I. Dan, paroch, Borgo-Suseni . . .	2—	Ios. Popescu, cassar de bancă, Sz.-Reghin	5—
Moise Brumboiu, par., Tohanul-vechiiu	2—	Ioan Macelariu, Sângătîn . . .	5—
Dr. Teodor Mihali, adv., dir. exec., Dej	10—	Dr. George Macelariu, Sângătîn . . .	3—
Mateu Popu, Ocna-Dejului . . .	2—	Alexandru Macelariu, Sângătîn . . .	2—
Dr. Liviu Mikșa, avocat, Dej . . .	5—	Dr. I. Bucur, med. mil. asistent, Sibiiu	2—
Augustin Puntea, comptabil, Dej . . .	2—	I. Preda, dir. la librăria archid., Sibiiu	2—
Teodor Herman, protopop, Dej . . .	4—	Petru Pîpoș, jude de tablă in pens. Sibiiu	5—
Dr. Clemente Barbul, adv., Dej . . .	5—	Petru Săcoșan, invetător, Satul-nou . . .	1—
Dr. Ioan Cherecheș, adv., Dej . . .	5—	Dr. Iulu Grecu, medic, Király-Kegyè	5—
Gregoriu Pușcariu, protopop, Beclean . . .	2—	Vasiu Almazan, adv., Cluj . . .	10—
Dr. Alex. Vaida, (de present in Cluj)	5—	Dr. Iancu Mețianu, Zernești . . .	5—
Georgiu Gradoviciu, adv., Dej . . .	4—	Dimitrie Coltofean, protopop, Brețe . . .	4—
Dr. Ioan Vajda, Olpret . . .	5—	Simeon Ciuca, preot, Mocu . . .	2—
Alexandru Oprîș, Dej . . .	1—	Dr. Aurel Muntean, avocat, Orăștie . . .	20—
Iulu Pop, Dej . . .	1—	Iosif de Orbonaș, Orăștie . . .	4—
Cornel Bercean, Dej . . .	2—	Dr. Enea Draia, Orăștie . . .	5—
Dr. Ioan Șliam, adv., Dej . . .	5—	Dr. Silviu Moldovan, Orăștie . . .	5—
Ioan Popu, Dej . . .	2—	Dr. de reg. Iustin Colbasi, Orăștie . . .	3—
Dr. Eusebiu K. Roșca, dir. sem., Sibiiu	3—	Virgil Olariu, Orăștie . . .	3—
Famiha Petru I. Comșa, Seliște . . .	5—	George Balosu, Orăștie . . .	2—
Dionisie Florian, cap. ces. și reg., Lăceșe	2—	I. Dologa, preot, B-Tiha . . .	2—
Ion Brotea, preot, Mătefalva . . .	1—	Laurian Bercean, Orăștie . . .	2—
D. R. Cordescu, Fofeldea . . .	3—	Petru Rimbaș, diacon, contabil, Brad	2—
Silvia Cordescu, Fofeldea . . .	1—	Const. Căcună, ofic. de bancă, B.-Huedin	2—
Alexandru Mocsonyi, Birehiș . . .	20—	Teofil Dragomir, propriet., Farkasmező	2—
Dr. Eha Dăianu, prof., Blaj . . .	2—	George Boldea, cap. c. și r. i. p., Turda	3—
Dr. Eugen Bran, adv., Teaca . . .	4—	Ioan Tîpeiu, protopop, Sebeșul-săsesc . . .	2—
Ioan Todescu, paroch, Bucium-Cerbu . . .	2—	Sergiu Medean, protopop, Sebeșul-săs.	2—
Petru Belei, Orăștie . . .	2—	Almupiu Oprea, preot, Săcărâmb . . .	2—
Romul Nicoră, Orăștie . . .	2—	Pompliu Pîso, proprietar, Săcărâmb . . .	2—
Simion Vlad, Orăștie . . .	2—	Famiha Ioan Popescu, Toplița . . .	4—
George Cușuta, Orăștie . . .	2—	Axente Moșoiu, notar cerc., Bran . . .	4—
Ioan Papu, protopop, Sibiiu . . .	5—	Dr. Emil Gerasim, adv., Aiud . . .	5—
Ioan Branga, mv., Orăștie . . .	2—	Dr. Andreu Pop, adv., B.-Huedin . . .	6—
Ioan I. Vuicu, Orăștie . . .	5—	Lazar Iernea, protopop, Csomaköz . . .	1—
Ioan Muntean, Hațeg . . .	4—	Dr. Nicolau Comșa, medic, Seliște . . .	2—
G. Neagoviciu Negoescu, preot, Int.-Buz.	2—	I. Răchitan cu D-șoara P. Comșa (în	10—
Ioan Cîntea, Făgăraș . . .	2—	loc de anuț de logodnă) . . .	10—
Trifon Miclea, protopop, Satul nou . . .	2—	Dr. Aurel Isacu, adv., Cluj . . .	10—
Nic. Popoviciu, paroch, Aibunar . . .	2—	Vasile Domșa, protopop, Orăștie . . .	3—
George Roșculeț, supraloc. i. p., Satul-n.	1—	Petru Calcunariu, adv., Orșova . . .	5—
Petru Stoica, mv. in p., Satul-nou . . .	1—	Simeon Popoviciu, prot. milit., Orăștie	1—
I. Traian Marcu, contabil, Satul-nou . . .	1—	George Bogdanescu, Orăștie . . .	1—
Silviu Pațița, supraloc., A.-Iulia . . .	2—	Valeriu Pop, notar cercual, Săcel . . .	2—
Ioan Iepure, prof., Beiuș . . .	2—	Romul Furdui, protopop, Cămpeni . . .	5—
Demetriu Lascu, cand. de adv., Beiuș	2—	Ioanichie Neagoe, paroch, Roman-Petre	3—
Vasiu Stefanica, prof., Beiuș . . .	2—	D-șoara Iconia Borca, Roman-Petre . . .	2—
Dr. Const. Popovici, adv., Beiuș . . .	5—	Michail Iitu, silvicultor, Seliște . . .	3—
Demetriu Fekete, cant. doc., Beiuș . . .	2—	Michail Jourca, notar, Rășinari . . .	2—
Demetriu Negrean, proprietar, Beiuș . . .	2—	Ioan Gheție, dir. gimn., Năsăud . . .	5—
Victor Borlan, prof., Beiuș . . .	1—	Eug. I. Paraschivu n. Mihali, Sebeș-săs.	10—
Nicolau Kadu, forest. domin., Beiuș	2—	Greg. Pletosu, protoiereu, prof., Năsăud	5—
Ilarie Crișan, Beiuș . . .	1—	Locot. Stupariu, Eisenstadt . . .	2—
Cornelia Nicola, profesoară, Beiuș . . .	1—	Achim Maniu, ofic. mil. c. și r., Sarajevo	2—
Octavia Stolujan, directoară, Beiuș . . .	1—	Georgiu Vlassa, prot. capel. mil., Mișcolț	4—
Valeria Pavel, crescătoare, Beiuș . . .	1—		
Vasiu Erdélyi, apotecar, Beiuș . . .	1—		
Dr. Georgiu Mureșan, medic, Beiuș . . .	4—		

Nr. 187—1901.

Proces verbal

din 7 Martie 1901. Ședința ordinară a comitetului central al Asociațiunii.

Președinte: Dr. *Iarion Pușcariu*. — Notar: Dr. *Ilie Beu*. — Membrii prezenți: *Zach. Boiu*, *Part. Cosma*, Dr. *Corn. Diaconovich*, *Leontin Simonescu* și *Nicolau Togan*.

32. Cu verificarea procesului verbal al ședinței de ași

Se încredințează domnii: *Parteniu Cosma*, Dr. *Cornel Diaconovich* și *Nicolau Togan*.

33. (183—1901). Secretarul I, însărcinat prin concludul Nr. 18 din 7 Februarie a. c. cu reprezentarea Asociațiunii la *pertractarea lăsămîntului lui Ioan Petran*, înaintează procesul verbal al pertractării și raportează, că deși nici citațiunea la a doua pertractare nu a fost intimată Asociațiunii, aflând pe cale privată termenul acesteia, s'a prezentat la 16 Februarie a. c. înaintea notarului public *Albert Dorgó* în Cluj, și declarând în numele Asociațiunii, că primește moștenirea, a cerut împreună cu văduva defunctului observarea și executarea testamentului, atacat din partea fratelui și nepoților lui *Ioan Petran* pentru pretinse defecte formale.

Totodată s'a învoit, ca un mic intravilan, vîndut de *Ioan Petran*, dar încă netransscris pe cumpărător, să se separeze de lăsămînt.

Cu privire la spelele pertractării a convenit cu doamna vîd. *Petran*, ca dînsa să avanseze $\frac{1}{4}$, iar Asociațiunea $\frac{3}{4}$ ale speselor.

Spelele efective de călătorie ale secretarului I fac. K 66.—.

Se ia act.

Declarațiunile secretarului I, cuprinse în procesul verbal al pertractării, se aprobă.

Spelele notarului public specificate după cuota convenită în suma de K 194.72 și ale secretarului I per K 66.— se asemează spre plată ca avans în contul fondului I. *Petran*.

Biroul se autorisează a întreprinde la locurile competente, ca actele oficiale ce privesc Asociațiunea să se întimeze acesteia în biroul ei.

34. (184—1901). Secretarul I prezintă propunerea, ca biroul să se autoriseze a adresa ministrului ung. de culte o cerere, ca acesta să doneze pentru biblioteca Asociațiunii câte un exemplar din toate *cărțile tipărite în limba română în tipografia universității* din Budapesta, între cari se află multe opere de valoare deosebită, cari nu se mai află în comerț și nu ar trebui să lipsească din unica bibliotecă publică a Românilor din țară.

Propunerea se primește.

35. (185—1901). Secretarul I raportează, că în sensul dispozițiilor regulamentului pentru *secțiunile științifice-literare* a adresat încă la începutul lui Novembre a. tr. câte o scrisoare la toți referenții secțiilor, și comunicându-le conclusele ședinței de constituire a secțiilor, precum și agendele proxime ale acestora, i-a recercat să îngrijească ca secțiunile să se poată întruni conform regulamentului (§. 25, a) la ședințele lor de iarnă.

În urma acestei recercări, secțiunea literară s'a și întrunit în ședință la 30 Ianuarie a. c. și a înaintat procesul verbal împreună cu propunerea ce i s'a cerut cu privire la editarea viitoare a „Transilvaniei“.

Președintele secțiunii științifice raportează, că din cauza îmbolnăvirii unui membru, secțiunea nu s'a putut întruni și întreabă, dacă ea se va pute convoca pe timpul Paștilor. Totodată cere asignarea spre plată a speselor de călătorie la ședința de constituire din Octobree a. tr.

Dela celelalte secțiuni nu a intrat nici un raport.

În vederea împrejurării, că la Rusalii va avé să se întrunească ședința plenară a secțiilor și că pân' atunci acestea vor avé să pregătească materialul debaterilor în sinul lor, și între altele să înainteze o propunere pentru distribuirea sumei votate pentru ajutorarea scoalelor confesionale, secretarul I cere dispozițiile comitetului central.

Se ia act.

Procesul verbal al secțiunii literare se va publica în foaia Asociațiunii.

Celelalte secțiuni se vor invita a se întruni în ședință pe timpul Paștilor, spre a delibera afacerile lor ordinare, precum și propunerile secțiunii literare.

Secțiunea științifică va fi provocată să candideze suplinitor în locul devenit vacant prin moartea dlui Dr. G. Vuia.

Secțiunea scolară va fi recercată a înainta propunerea sa referitoare la distribuirea sumei votate pentru ajutorarea scoalelor confesionale, cel mult până la începutul lui Iunie a. c.

Spesele de călătorie ale membrului corespondent Flor. Porcius, specificate în sumă de K 126.—, se asignează spre plată în contul dotațiunii secțiilor științifice-literare pro 1901.

36. (110—1901). Bibliotecarul „Asociațiunii“ prezintă raportul său dto 6 Februarie a. c. despre *publicațiunile intrate la bibliotecă în semestrul II al anului 1900.*

Spre scire, fiind a se publica în „Transilvania“.

37. (136—1901). Dl *Emilian Micu* pe lângă scrisoarea sa ddo 16 Februarie a. c. și cu provocare la conlusul comitetului central din 5 Iulie 1900, trimite periodicul „Századok“ din 1871, 1872 și 1895 à K 10.—; totodată ofere pe sama bibliotecii „Asociațiunii“ mai multe cărți și diare, parte în schimb pentru unele dublete din biblioteca „Asociațiunii“, parte pe bani gata.

Prețul de câte K 10.—, în total K 30.—, pentru „Századok“ din 1871, 1872 și 1895 se asemnează la cassă spre achitare.

Dintre publicațiunile oferite se primesc:

- a) Cronicele României sau letopiseșele Moldaviei și Valahiei de Mih. Kogălniceanu. Ed. II, vol. II și III, cu K 15.—;
- b) „Gazeta Transilvaniei“ din 1853 cu K 25.—;
- c) „Viitorul“, an. I 1884, cu K 10.— plus exemplarul ne-complet din colecțiunea Asociațiunii;
- d) „Ungaria“, revista științifică, red. de Moldován Gergely Cluj, an. II-VII, à K 5.—, la olaltă K 30.—.

Din prețul publicațiunilor de sub a)—d) în sumă totală de K 80.—, se solvesc oferentului în bani K 12.—, iar pentru restul de K 68.— i-se acoardă în schimb din biblioteca Asociațiunii: 1) „Foaia pentru minte etc.“ din 1838 (compl., cu K 6.—), 1839 (lipsind Nr. 37, cu K 5.—), 1840—1842 (compl., à K 5.—), 1843 (lips. Nrii 1, 42 și 51, cu K 4.—), 1844 (compl., cu K 5.—), 1845 (lips. Nr. 27, cu K 4.—), 1846 (lips. Nr. 32, cu K 4.—), 1850 (compl., cu K 5.—), 1851 (lips. Nr. 32 cu K 4.—), 1862 (compl., cu K 5.—) și 1864 (lips. Nrii 1—5, cu K 3.—) — 2) „Albina“ din 1866 (necompl., cu K 8.—).

38. (139—1901). Bibliotecarul Asociațiunii raportează, că a procurat pe sama bibliotecii opul: „*Rumänien im Jahre 1900*“ de G. Benger cu prețul de K 12.—.

Se asemnează la cassă spre achitare.

39. (178—1901). *Oficiul de cassă* prezintă cu data 20 Februarie a. c. *rațiociniile fondurilor, fundațiunilor și depositelor și inventarul* Asociațiunii pentru anul 1900.

Se predau unei comisiuni compuse din domnii Parteniu Cosma, Nicolau Ivan și Iosif St. Șuluțu.

40. (118, 120 și 170—1901). Dl *Dr. Zosim Chirtop*, avocat în Câm-peni, a transpus în anul curent până la această dată: suma de K 113·60 încassată dela Ioan Iancu, suma de K 178.— încassată dela Avram Iancu al lui Alexandru și suma de K 819.— încassată dela Iosif Iancu al Popii, toți trei cumpărători de realități din *rēmasul lui Avram Iancu*. Primirea banilor s'a confirmat pe cale presidială.

Spre plăcută scire.

41. (144—1901). Secretarul II raportează, că — fiind *lumina electrică* în odaia, unde se țin ședințele comitetului central, nepractic instalată și pentru ochi jignitoare, din presidiu s'a dispus a se face îndreptările necesare. Această schimbare a instalațiunii a costat K 19·24.

Lucrarea efectuită se aprobă; suma de K 19·24 se asemnează în contul speselor extraordinare.

42. (156—1901). *Direcțiunea scoalei civile de fete*, la provocarea președintelui Asociațiunii, raportează cu data 28 Februarie a. c., că preotul *Clemente Nicula nu a solvit didactrul restant* pentru fiica sa Silvia în suma de K 128.—.

Direcțiunea scoalei se îndrumă a încasa suma de sub întrebare pe cale judecătorească.

43. (166 și 167—1901). *Direcțiunea scoalei civile de fete* înaintează:
I. *Procesul verbal al conferenței corpului didactic* din 28 Februarie a. c. În această conferință s'au pertractat numai afaceri curente.

II *Raportul* directorului ddto 5 Martie a. c. *despre revisiile de clasă* efectuate în Decembrie, Ianuarie și Februarie a. scol. c., în care se constată că învățământul decurge în ordine.

ad I și II. Spre scire.

44. (116—1901). Dl *Dr. A. Micu*, avocat în Făgăraș, transpune cu data 9 Februarie a. c. decusul de predare al judecătoriei cercuale din Făgăraș în cauza *lăsământului lui Basiliu Stanciu*.

Spre scire.

45. (150—1901). *Preotul Marian Groza* din Zgribesci, cottul Caraș-Severin, cere cu data 9 Februarie a. c. a se dona cărți potrivite pentru biblioteca poporală înființată de D-Sa în comuna amintită.

De oare-ce publicațiunile Asociațiunii sunt în primul rând pentru instituțiunile sale, cererea se va pute considera numai în cazul, când în comuna Zgribesci s'ar înființa o agentură de-a Asociațiunii și biblioteca esistentă s'ar declara a acesteia.

46. (114—1901). *Direcțiunea despărțământului „Bocșa“* înaintează cu data 8 Februarie a. c. *raportul anual pe 1900* și despre starea bibliotecii despărțământului.

Spre scire.

47. (125—1901). *Direcțiunea despărțământului „Făgăraș“* înaintează cu data 10 Februarie a. c.:

I. *Procesul verbal al adunării cercuale*, ce s'a ținut în comuna Vad la 2 Septembrie 1900. Din acesta se constată următoarele:

1. S'au prezentat și luat spre scire raportul general al comitetului cercual și rațiociniul cassei pe timpul dela 22 Decembrie 1899 până la 2 Septembrie 1900.

2. Dl Ioan Pop, învățător în Șinca-veche, a cetit disertația sa: „Economia rațională“, care s'a alăturat la protocol.

3. S'a votat propunerea comitetului cercual de a se ruga comitetul central, ca să acoarde despărțământului „Făgăraș“ pentru crearea de bibliotecii populare ambulante un ajutor extraordinar de K. 100.—, anunit din încassările făcute de comitetul cercual în 1900. (Se observă, că nu s'au reținut cele 20% statutare după taxele încassate înaintea acestei adunări cercuale.)

4. S'a votat un proiect de organizare, conform căruia în despărțământul „Făgăraș“ se vor organiza 37 agenturi comunale.

5. S'a încassat dela diferiți membri suma de K 332.—

6. Din venitele, ce compet despărțământului, s'au preliminarat: K 15.— spese de birou, K 40.— pentru promovarea industriei de casă, K 60.— pentru sporirea bibliotecii despărțământului și K 10.— pentru premiarea unei disertații.

II. *Procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 29 Decembre 1900. In această ședință s'au luat spre sciință conclusele adunării cercuale; s'a decis, ca din suma de K 332.—, încassată la adunarea cercuală, să se detragă 20%, și K 100.—, ajutorul cerut, iar restul de K 162.— să se trimită la cassa Asociațiunii; în fine s'au mai pertractat afaceri curente.

ad I. Procesul verbal al adunării cercuale se ia spre scire și conclusele aduse se aproabă. Ajutorul de K. 100.— se încuviințează, anumit drept achitarea celor 20% după taxele încassate înainte de adunarea cercuală din 1900.

ad II. Spre scire.

48. (128—1901). *Direcțiunea despărțământului „Ludoș“* înaintează cu data 13 Februarie a. c. *raportul anual pe 1900*. In acest despărțământ s'au înscris membri noi domnii: Teodor Harșian, preot în Chimitelnic și Virgil Boeriu, silvicultor în Füzine (Croatia).

Raportul anual se ia spre scire. Domnii amintiți se declară membri ordinari ai Asociațiunii.

49. (152—1901). *Direcțiunea despărțământului „Cluj“* înaintează cu data 15 Februarie a. c. *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 3 Februarie a. c. In această ședință s'a constituit comitetul cercual alegându-se: vicepresident dl Leontin Pop, cassar dl Emeric Pop și notar-controlor dl Dr. Stefan Morariu și s'a luat act de unele afaceri curente.

Procesul verbal se ia spre scire și constituirea comitetului cercual se aproabă.

50. (154—1901). *Direcțiunea despărțământului „Brașov“* înaintează cu data 25 Februarie a. c.: *Procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 17 Ianuarie a. c. In această ședință s'au pertractat afaceri curente.

II. *Raportul anual pe 1900* împreună cu *conspectele celor 12 biblioteci* populare ale despărțământului.

ad I. și II. Spre scire.

51. (161—1901). *Direcțiunea despărțământului „Bistrița“* înaintează cu data 22 Februarie a. c. *procesul verbal al ședinței comitetului cercual* din 12 Februarie a. c. In această ședință:

1. S'au designat 33 delegați, cari vor fi încredințați cu constituirea de agenturi în comunele despărțământului,

2. S'a decis a se publica concurs pentru premiul de K 20.—, oferit de dl Dr. D. Ciuta, ce se va conferi celui proprietar român de pe teritoriul despărțământului, care va dovedi cel mai frumos progres în pomărit în cei din urmă trei ani.

3. S'a decis a se propune comitetului central, ca să alătore la despărțământul „Bistrița“ și comunele Arcălia, Măgeruș și Chintelnic din cercul pretorial al Beteleanului, cari comune gravitează spre Bistrița.

Procesul verbal, precum și hotăririle de sub 1. și 2. se iau spre scire. Propunerea de sub 3. deocamdată nu se poate lua în considerare, dar se va ține în evidență pentru cazul, că se va reveni asupra arondării despărțământelor.

52. (132—1901). Se anunță *decedarea dlui Gregoriu Maior*, fost membru în comitetul cercual al despărțământului „Brașov“ și binemeritat pentru introducerea bibliotecelor ambulante în acest despărțământ.

Comitetul central dă expresiune condolenței sale prin ridicare.

53. (134—1901). În despărțământul „Cohalm“ s'a înscris membru ordinar nou dl *Patrichie Pinte*a, preot în Paloș.

Dl Patrichie Pinte a se declară membru ordinar al Asociațiunii.

54. (175—1901). Secretarul II prezintă hârtia Nr. 905—1901 a tribunalului din Alba-Iulia, prin care se comunică *sentința curiei adusă în procesul intentat contra lui Tit. L. Albin*i pentru colecta întreprinsă în scopul de a ridica un monument lui Avram Iancu. Curia aprobă sentința tablei regesci din Cluj (conf. concl. 89 din 10 Maiu 1900).

Se ia act.

D. u. s.

Dr. *Il. Pușcariu* m. p., vice-președ. Dr. *Beu* m. p., secretar II. — S'a verificat. Sibiiu în 11 Martie 1901. Dr. *C. Diaconovich* m. p., *Nicolau Togan* m. p., *P. Cosma* m. p.

Nr. 149—1901.

PROCES VERBAL

luat în ședința *secțiunii literare* a Asociațiunii pentru cultura și literatura poporului român, ținută în 17/30 Ianuarie 1901, fiind prezenți: *Andrei*u Bârseanu, *Virgil Onițiu* și *Dr. Iosif Blaga*.

Se cetesce hârtia dlui Dr. Diaconovich, secretarul I al Asociațiunii, dto 6 Novembre 1900 Nr. 763, în care ni se pun în vedere problemele, ce incumbă pentru acum secțiunii literare, pe basa concluserilor ședinței

plenare din 1/14 Octombrie 1900 și pe baza Regulamentului pentru secțiunile științifice-literare ale Asociațiunii.

Se discută punct de punct cele cuprinse în această hârtie, formulându-și comisiunea părerile sale la fie-care punct. Anume:

I. În sensul concludului Nr. 4 din 14 Octombrie 1900 secțiunea literară a fost însărcinată a prezenta la proxima ședință plenară un proiect pentru stabilirea modalităților editării viitoare a *Transilvaniei* și a *Analelor Asociațiunii*.

Cu privire la această chestiune secțiunea propune:

Foaia Asociațiunii să continue a apăre și de aici înainte în formatul și arangiamenul actual, având să consteie din 2 părți și anume:

a) din partea de natura unei reviste literare științifice sub numirea: *Transilvania*.

și b) din un supliment, adaos la fie-care număr al *Transilvaniei*, sub numirea „Analele Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român“.

ad a) *Transilvania* să cuprindă: lucrările științifice și literare ale membrilor secțiunilor Asociațiunii, disertațiunile cete la adunările generale, precum și alte lucrări de natură științifică și literară, de ori-ce proveniență, pe cari le va afla admisibile redactorul, ori în casuri, când ar fi de lipsă părerea unor specialiști, pe cari le vor recomanda secțiunile.

Foaia să apară în 12 numere pe an, având numărul circa două coale de tipar, sub redacțiunea secretarului prim al Asociațiunii.

ad b) *Analele* să conțină: procesele verbale ale ședințelor adunărilor generale și ale comitetului Asociațiunii, rapoartele oficiale, discursurile oficioase, rațiociniile și alte publicațiuni de natură strîns oficioasă.

Analele să fie redigiate de secretariul al doilea al Asociațiunii, care și altcum are a purta procesele verbale ale ședințelor. Estensiunea *analelor* să fie după trebuință.

Lucrările literare și științifice de estensiune mai mare se vor publica, la recomandarea secțiunilor, din cas în cas, în edițiuni separate cu indicațiunea: „Edițiunea Asociațiunii“.

Îngrijirea părții materiale rămâne peste tot în sarcina comitetului Asociațiunii.

Întru spriginirea acestei păreri secțiunea aduce următoarele motive și considerațiuni:

Foaia *Transilvania* este o revistă vechiă la Români din Ungaria, având deja 32 ani de viață.

În urma vechimii ei *Transilvania* și-a stabilit reputațiunea și are o valoare deosebită și și-a asigurat și un fel de drept

și putere de existență și pentru viitor. De o revistă literară științifică bună, noi Românii din această patrie avem indispensabilă trebuință, dacă e să ținem pas cu progresul literar și științific, și dacă e să ținem a deștepta tendința de a munci pe teren literar și științific și să cultivăm interesul și dorul publicului cetitor românesc din patriă către știința și literatura românească. Asociațiunea e cea dintâiu chemată a susține o revistă literară științifică bună. Redigiarea revistei Transilvania și pe lângă ea și editarea analelor, ca edițiuni literare separate, cum se contemplant de comitetul Asociațiunii, nu se va pute efectui, de oare-ce noi nu dispunem, între împrejurările de acum, de așa număr de scriitori, cari ar pute provede atât revista, cât și Analele literare științifice, cu lucrări de valoare.

Iară numai editarea Analelor literare-științifice nu ar fi de recomandat nici din cauza, că acest mod de publicare, prin care autorii își ved tipărite lucrările lor numai din an în an, ar laca numai tendința de a scrie a literațiilor noștri. Pe de altă parte membrii Asociațiunii așteaptă cu tot dreptul să fie puși în curent cu lucrările organelor Asociațiunii în intervale regulate; și astfel și din acest punct de vedere editarea Analelor numai ca supliment lunar la foaia literară Transilvania i se pare secțiunii mai practică, decât tipărirea din cas în cas a Analelor.

În fine analogia, cum s'a urmat și se urmează în dezvoltarea culturală a altor popoare, încă ne poate îndemna la susținerea revistei Transilvania.

II. Punându-se la discusiune problema amintită în hârtia dlui prim secretar la pt. 2 și în Regulamentul pentru secțiunile științifice-literare în § 28, la pt. 12, referitoare la 1, pregătirea unui *Regulament intern special pentru secțiunea literară* și 2, la stabilirea unui *program de acțiune* pentru secțiunea literară, secțiunea are următoarea părere:

ad 1. În ce privește cerința a se face un Regulament intern, secțiunea e de părere, că această chestiune n'are să ne preocupe de pe acum, nefind ea încă a tempore. Natura lucrului cere, să așteptăm un rând de vreme de vre-o câțiva ani, spre a pute cunoaște, pe basa esperienței, direcțiunea, în care ar fi a se lucra, precum și modalitățile cele mai potrivite spre acest scop.

ad 2. În ce privește însă chestiunea stabilirii unui program de acțiune, pentru timpul procsim, pe seama secțiunii literare, ea ni se impune în mod imperativ, vrând a urni activitatea secțiunii,

Secțiunea luând ca basă § 11 al Regulamentului pentru secțiunile științifice-literare, în care sunt arătate agendele speciale ale secțiunii literare, stabilește următorul program, ce va avea să servească de îndreptariu pentru începutul activității secțiunii:

ad pt. a) din Regulamentul, în care se dice: „Secțiunea literară se va ocupa cu *studii lingvistice* încât privește adunarea monumentelor limbii populare și culegerea și publicarea eventual în dicționare speciale a formelor dialectale și a provincialismelor limbii române din patrie“.

— Comitetul central al Asociațiunii este rugat a executa propunerea făcută de Dl Iosif Vulcan în ședința plenară din 1/14 Octobrie 1900 de a se mai câștiga literați ca colaboratori în special în ale filologiei.

În ceea-ce privește persoanele, cari ar fi de cooptat în secțiunea literară, secțiunea își va lua voe a face la timpul său apoi propunerile necesare.

În colaborare cu aceștia secțiunea va compune un chestionar, care va fi comunicat preoților și învățătorilor români din patriă. Pe calea aceasta se vor aduna diferitele forme dialectale ale limbii române, provincialisme, materialul lexicăl după sferele lor de activitate etc.

Ad pt. b) unde se dice: „Secțiunea va culege monumentele și *isuoarele literaturii* române indigene, va reedita opurile scriitorilor noștrii vechi și va publica biografiile, scrisorile și notițele acestora“:

— În privința cerințelor cuprinse în acest punct numai ulterior se pot lua hotărâri, când adevă se vor face studii speciale și se va găsi și constata materialul necesar.

Ad pt. c) în care se dice: „Secțiunea se va ocupa cu alegerea și coordonarea *materialelor folclorice* române din patrie“:

— Se vor invita preoții, învățătorii și profesorii de limba română dela gimnasiile românești, ca să se adune cu ajutorul acelora materialul de lipsă. Profesorii de limba română pot lucra cu succes în privința aceasta, angagiând pentru adunarea materialului pe școlarii lor.

Ad pt. d) în care se dice: „Secțiunea va da o deosebită atențiune *bibliografie* române, vechi și moderne îngrijind, ca în fie-care an să se publice un complet repertoriu bibliografic și statistic al întregii producțiuni literare române din patriă“:

— Chestiunea aceasta, în ceea-ce privește bibliografia contimporană, secțiunea e de părere, ca aceea să rămână de o camdată tot în sarcina secretarului I, căci dînsul este inițiat în ea, are la dispoziția biblioteca Asociațiunii și are apoi și

legăturile de lipsă cu editorii și autorii, precum și o rutină oare-care.

Lucrări asupra bibliografiei vechi se vor face succesive de membrii secțiunilor, fiecare în specialitatea sa.

Realizarea problemei acesteia recere, se n'ștelege, petrecerea membrilor, însărcinați cu facerea studiilor, în centre culturale, unde pot avé bibliotecile de lipsă.

Ad pt. e) și f) în care se ȃice: „va conlucra la publicarea de *cărți pentru trebuințele poporului*, la prevederea acestuia cu lectură bună, efină și eventual gratuită, și în deosebi va conduce editarea „Bibliotecii populare a Asociațiunii“ și va înainta propunerii pentru arangiarea și înavușirea bibliotecilor Asociațiunii“:

— Secțiunea literară se angajiază a da mână de ajutor Asociațiunii la realizarea acestor probleme.

Ad pt. g) în care se ȃice: „va controla mișcarea literară în materie de literatură frumoasă, va iniția editarea de scrieri literare, va propune publicarea de premii pentru asemenea lucrări și va censura toate lucrările de literatură frumoasă și belearte, ce vor intra la concursurile Asociațiunii“:

— În ce privește cerința: „va controla mișcarea literară în materie de literatură frumoasă“ secțiunea opinează, ca ea să rămână de-ocamdată tot în sarcina secretarului I al Asociațiunii; numai în casuri, când ar cere trebuința de a se da deslușiri de competența unui bărbat de specialitate, să fie consultată secțiunea.

Motivele, din cari a purces secțiunea sunt: mai întâiu, că nu poate avé la îndemână toate publicațiunile, cari apar în această ramură la noi, și al doilea, că nu-și poate însuși rolul unui tribunal, care să-și deie verdictul seu asupra valorii diferitelor scrieri literare. Recensiuni asupra lucrărilor literare se pot face din cas în cas de diferiții membrii ai secțiunii, rămânând toată răspunderea în sarcina autorilor.

De executarea celorlalte cerințe espuse în acel punct, se va îngriji secțiunea.

III. Cu privire la pt. 3, din hârtia susnumită, despre stabilirea *budgetului*, secțiunea decide:

Deocamdată ne reclamând trebuința de vre-un budget separat, nu se face nici un proiect detaliat.

Comitetul Asociațiunii va rebonifica membrilor secțiunii spesele de drum, trenul cl. II-a plus 3 fl. la ȃi, pentru timpul, cât vor petrece în Sibiu la ședințele plenare.

Pentru referent deocamdată nu se propune nimic, până nu se va vedé măsura, în care se vor desvolta lucrările. Spe-

sele efective însă se vor rebonifica de cătră Comitetul Asociațiunii.

IV. Comunicările cuprinse în punctul 4) al hârtiei despre starea *bibliotecii populare*, se iau spre știință, cu aceea, ca corectura tipăriturilor să se facă în Sibiiu.

Pentru alegerea unor sugete potrivite pentru a fi prelucrate în cadrul bibliotecii populare se însărcinează membrul V. Onițiu.

V. Pentru convocarea și conducerea ședințelor viitoare ale secțiunii, în absența Dlor președinte și vicepreședinte, se însărcinează membrul V. Onițiu.

D. u. s.

Dr. *Iosif Blaga* m. p., not. *Andrei Bârscan* m. p. *Virgil Onițiu* m. p.

Nr. 110—1901.

CONSEMNAREA

publicațiilor intrate la biblioteca „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ în semestrul II 1900.

1. A nagyszebeni kir. kath. Terézárva ház XIV. értesítője az 1899/900 tanévről. N.-Szeben, 1900.

2. „Albina“, a 26 și 27 adunare generală. Sibiiu, 1899—1900.

3. Raportul XXXVII. al gimnasiului super. fundațional din Năsăud pe anul școlar 1899/900. Bistrița, 1900.

4. Cioban M., Scrisori cătră eleve. Sibiiu, 1900.

5. XVI. Programa institutului ped.-teol. al archidiecesei ort. rom. transilvane din Sibiiu pe anul școlar 1899/900. Sibiiu, 1900.

6. XIV. Programa școalei civile de fete a „Asociațiunii“ pe anul școlar 1899/900. Sibiiu, 1900.

7. Blaga, Dr. Ios., Din estetica tragicului. Sibiiu, 1900.

8. Joandrea G., Treptele culturale-istorice în școala Herbart-Zilleriană. Lugoș, 1900.

9. Anuarul XXXVI al gimnasiului mare public rom. gr.-or. din Brașov pe anul școlar 1899/900. Brașov, 1900. (2 ex.).

10. Anuarul școalei comerciale super. gr. or. rom. din Brașov pe anul școlar 1899/900. Brașov, 1900 (2 ex.).

11. Programa gimnasiului sup. gr.-cat. din Beinși pe anul școlar, 1899/900. Gherla, 1900.

12. Müller, Dr. H., Die Repser Burg. Hermannstadt, 1900.

13. Raportul comitetului Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina, 1896—1899. Cernăuț, 1900.

14. Onițiu, V., Conferențele pedag. ale corpului profesoral ținute în anii școlari 1897/8—1899/900. Brașov, 1900.

15. Onițiu, V., a doua dare de seamă despre contribuiri intrate pentru masa studenților rom. din Brașov, 1900.
16. Dariu, I., Carte de cântece pentru tinerimea școlară. Sibiu, 1900.
17. Raportul III. al scoalelor cap. ort. or. din Lugoj pe anul școlar 1899/900. Lugoj, 1900.
18. Ioan dela Buceci, Dintre imitațiunile lui. Partea I. Brașov, 1900.
19. Urechă, V. A., Istoria Românilor. Tom. X. și XI. Bucuresci, 1900.
20. „Luminătorul“ din 1883, 1884 și 1893, Timișoara.
21. „Telegraful Român“ din 1858, 1860 și 1861. Sibiu.
22. Bunea, Dr. Aug., Episcopul Ioan Inocențiu Klein, (1728—1751). Blaș, 1900.
23. Raportul camerei de comerț și industrie din Brașov pe 1899. Brașov, 1900.
24. Darabant, C., Viața preacuratei vergure Maria, Născătoarea de Dumnezeu Gherla, 1900.
25. Boca Velchereanul, A., Împărăția țiganilor pe vârful unui plop. Gherla, 1899.
26. „ „ „ Țiganul la mănăstire. Gherla, 1899.
27. „ „ „ Țiganul în raiu. Gherla 1899.
28. Gruia Viteazul și tatăl seu Novac. Gherla, 1899.
29. Simu, G., Codrean, craiul codrului. Gherla, 1899.
30. Biblioteca teatrală a „Aurorei“, Nr. 3 și 4. Gherla, 1899.
31. Dietzsch, C. F., Predigt-Skizzen I. Bd. 1—6 Lfrg. II. Auf. Leipzig, 1843.
32. Der Kampf der siebb. Sachsen für die Ueberreste des Feudalwesens. Budapest, 1874.
33. Löher, Fr. v., Das Erwürgen der deutschen Nationalität in Ungarn. II. Auf. München, 1874.
34. Ciocanilli, Th. E., Compendiu de istoria statelor actuali. Bucuresci, 1869.
35. Gusti, D., Ritorica română pentru tinerime. Iași, 1852.
36. Schematismus der orth.-orient. Bukowinaer Dioecese für das Jahr 1863. Czernowitz.
37. Independința constituțională a Transilvaniei, de A. P. I. Partea I. și II. Iași, 1861.
38. Dabczanski, A., Die ruthenische Frage in Galizien, beleuchtet von einem Russinen. Lemberg, 1850.
39. Roth, St. L., Der Sprachenkampf in Siebenbürgen. Kronstadt, 1842.
40. Eliade, I., Din operele lui Lord Byron. Bucuresci, 1839.
41. Körnbach, P., Studien über franz. und daco-rom. Sprache und Literatur. Wien, 1850.
42. Sammlung der in Geltung stehenden Statute der Stadt Hermannstadt, 1887.

43. Barițiu, G., Criticile „istorice“ ale lui Iosef Șterca Șuluțiu de Kerpenyes scărmanate. Sibiiu, 1892.
44. Lagueronnière, A. d., Frankreich, Rom und Italien. Leipzig, 1861.
45. Révész, I., Adalékok a magy. protestáns iskolák autonomiájának történetéhez. Sárospatak, 1870.
46. Schaguna, A. Freiherr v., Denkschrift um die Herstellung der Metropole. Hermannstadt, 1860.
47. Szabó, B., De arthritide. Vindobonae, 1843.
48. Simor, I., Adserta ex universa Theologia. Viennae, 1841.
49. Kantemir, Ign., Hygiene. Vindobonae, 1842.
50. Bolintineanu, D., Călătorii la Români din Macedonia și muntele Atos. Bucuresci, 1863.
51. Die Petition der Romanen Siebenbürgens. Wien, 1860.
52. Roman V., „Progresul“. Scriere pop. pentru Români țerani. An. I. fasc. 1. Sibiiu, 1866.
53. Baessler, Ferd., Die sechs Hauptstücke des kleinen Katechismus. Magdeburg, 1866.
54. Papiu Ilarian, Al., L'indipendenza costituzionale della Transilvania. Torino, 1862.
55. Cencereanu, I., Dissertatio de pneumonia. Viennae, 1852.
56. Schaguna, A., Promemoria über das hist. Recht der national. Kirchen-Authonomie. Wien, 1849.
57. Decret organic pentru afacerile religiei române. Bucuresci, 1865.
58. Az erdélyi oláh nemzetről szolló orsz. törvényczikkek az unioval szemben. Brassó, 1861.
59. Die Idee der Gleichberechtigung. Agram, 1861.
60. Jaques, Dr. H., Oesterreichs äussere Politik in und nach dem Kriege. Wien, 1870.
61. Vertheidigungs-Schrift der Bevölkerung des bestandenen II. Romanen-17. Grenz-Regimentes. Wien, 1865.
62. Verhandlungen u. Mittheilungen des siebb. Vereins für Naturwissenschaften. 17, 19, 20, 22, 36 u. 42 Jahrg. Hermannstadt. 1866—92.
63. „Transilvania“ din 1895, 1897 și 1898. Sibiiu.
64. Păcățian, T. V., Istoria politiceii, după Sir Fr. Pollack. Sibiiu, 1900.
65. Joandrea G., Concentrațiunea învățământului în școala Herbart-Zilleriană. Caransebes, 1900.
66. Popea, I., Caractere morale. Brașov, 1899.
67. Verhandlungs - Protokolle der sächs. Universität. Hermannstadt, 1900.
68. Du Cange, Glossarium mediae et infimae latinitatis. Tom. I.—VII. Paris, 1840—50.
69. Academia Română, Anale. Memoriile secțiunii istorice. Ser. II. Tom. XXI. Bucuresci, 1900.

70. Academia Română, Anale. Partea administrativă și desbaterile. Ser. II. Tom. XXII. București, 1900.
71. Neagoe, Dr. I., Studii asupra pelagrei. București, 1900.
72. Jorga, N., Studii istorice asupra Chilieii și Cetății Albe. București, 1900.
73. Erbiceanu, C., Viața și activitatea lit. a protosinghelului Naum Rîmnicianu. Discurs de recepțiune. București, 1900.
74. Popea, N., arhiepiscopul și mitropolitul Andreiu baron de Șaguna. Discurs de recepțiune. București, 1900.
75. Academia Română. Indice alfabetic la vol. XI. — XX din ser. II. a Analelor. București, 1900.
76. Dumbravă, V., și Borlan, Vict., Istoria naturală în usul claselor infer. ale școalelor medii, după Dr. Sztérényi Hugó. Budapesta, 1900.
77. „Gazeta Transilvaniei“ din 1862. Brașov.
78. „ „ „ din 1860 nr.ii: 15, 16, 17, 18, 19, 21, 23 și 24, din 1884 nr. 238.
79. „Albina“ din 1872 nr. 102.
80. Călindarul Poporului pe 1901. Sibiu.
81. Pușcariu, Dr. Il., Metropolia Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania. Studiu istoric. Sibiu, 1900.
82. Trăilă, I., Simplificarea graficii și ortografii. Caransebeș, 1899
83. Marienescu, Dr. Ath., A „jobbágy“ szónak eredete és értelme. N.-Várad, 1892.
84. „ „ Steaua maghilor. Biserica-Albă, 1875.
85. „ „ Poesia Poporală. Balade. Pesta, 1859.
86. „ „ Învățătorul și poporul. Sibiu, 1858.
87. „ „ Doi feți cotofeți. Poveste. Pesta, 1871.
88. „ „ Epistolă deschisă pentru adunarea datinelor. Pesta, 1870.
89. Schuller, Ioh. K., Kolinda. Hermannstadt, 1860.
90. A magyar honfoglalás kútfői. Budapest, 1900.
91. Gaidoz, H., Les Roumains de Hongrie, cu trad. de G. Moroianu. Paris, București, 1894.
92. Moroianu, G., La loi agraire de 1864 et l'état du paysan en Roumanie. Stuttgart, 1898.
93. „ „ Dumnezeu nu bate cu bățul. București, 1899.
94. Epistola pastorală pentru iubileul s. Uniri. Blaș 1900.
95. Chelariu, G., Curs elementar de botanică și zoologie. Partea I. Brașov, 1900.
96. Drăgănescu, G. C., Istoricul seminariului din Curtea de Argeș. Pitești, 1900.
97. Erklärung der Stadtvertretung der königl. freien Stadt Hermannstadt betreffend weitere Beibehaltung des bisherigen amtlichen Namens der Stadt Hermannstadt. 1900.

98. Indreptar pentru ortografia română. Gherla, 1899.
99. Hurmuzaki, E. bar. de, Fragmente din istoria Românilor. Tom. III. Trad. de I. Slavici. Bucuresci, 1900.
100. Anuarul I al Reuniunii sodalilor români din Sibiiu. Sibiiu 1900.
101. Dariu, I., Recompensele și pedepsele în școala poporală. Brașov, 1900.
102. „ „ Cuvânt funebru rostit la înmormântarea lui G. Bellissimus. Brașov, 1900.
103. Rațiu, I., Viața și operele lui Andreiu Murășan. Blaș, 1900.
104. Păcățian, T. V., Sâmbăta morților. Dramă. Sibiiu, 1900.
105. Verhandlungen und Mittheilungen des siebb. Vereins für Naturwissenschaften. 49. Bd. Hermannstadt, 1900.
106. Maiorescu, T., Discursuri parlamentare. Vol. II. și III. Bucuresci, 1897—99.
107. Negruzzi, Iac., Scrieri complete. Vol. III—V. Bucuresci 1895—96.
108. Idieru N., Studii de economie politică și finanțe. Vol. I. și II. Bucuresci, 1895—97.
109. Maior, Dr. G., Manual de agricultura rațională. Vol. III. și IV. Bucuresci, 1899—1900.
110. Sbiera, Dr. I. G., Aron Pumnul. Voci asupra vieții și însemnătății lui. Cernăuț, 1889.
111. Urechia V. A., Români la Roma în 12 Oct. 1899. Bucuresci, 1899.
112. Brânzeu, N., Școalele din Blaj. Sibiiu, 1898.
113. Ionescu-Gion, G. I., Din istoria fanarioților. Bucuresci, 1891.
114. Coșbuc, G., Fire de tort. Ed. II. Bucuresci, 1898.
115. Hodoș E., Căntece bănățene. Caransebeș, 1898.
116. „Luminătoriul“ din 1880 și 1882. Timișoara.
117. „Albina“ din 1876. Budapesta.
118. Magy. tud. Akadémia, Almanach 1901-re. Budapest.
119. Magy. tud. Akadémia, Értekezések a nyelv- és széptud. köréből. XVII. 4—6. Budapest, 1900.
120. „ „ „ Értekezések a tört. tud. köréből. XVIII. 8—10, XIX. 1—3. Budapest, 1900.
121. „ „ „ Elhunyt tagok fölött tartott emlékszédek. X. 4—7. Budapest, 1900.
122. „ „ „ Nyelvtud. közlemények. XXX. 1—4. Budapest, 1900.
123. „ „ „ Mathem. és természettud. értesítő. XVIII. 1—4. Budapest, 1900.
124. „ „ „ Akad. értesítő. 122—132 füz. Budapest, 1900.

125. Magy. tud. Akadémia Értekezések a böleseleti tud. köréből. III. 4. Budapest, 1900.
126. Történelmi tár. 1900. 1—3. füzet. Budapest, 1900.
127. „Századok“. XXXIV. Budapest, 1900.
128. „Erdélyi Muzeum“. XVII. Kolozsvár, 1900.
129. „Etnographia“. XI. Budapest, 1900.
130. „Erdély“. IX. Kolozsvár, 1900.
131. A hunyadmegyei tört. és régész. társulat XI. évkönyve. Déva, 1900.
132. Erdélyi Muzeum-Egylet: Értesítő. Természettud. szak. XX. 1—3., XXI. 1. Orvosi szak. XX. 1—3. Kolozsvár. 1898—99.
133. „Enciclopedia Română“. Fasc. 19—22. Sibiu, 1900.
134. „Matija Srpska“. Letopis. Nr. 201—204. Neoplanta, 1900.
135. „Biserica și Școala“. An. XXIV. Arad, 1900.
136. „Bunul Econom“. An. I. Orăștie, 1900.
137. „Controla“. An. VI. Timișoara, 1900.
138. „Convorbiri literare“. An. XXXIV. București, 1900.
139. „Familia“. An. XXXVI. Oradea-Mare, 1900.
140. „Foaia diecesană“. An. XV. Caransebeș, 1900.
141. „Foaia pedagogică“. An. IV. Sibiu, 1900.
142. „Foaia Poporului“. An. VIII. Sibiu, 1900.
143. „Foaia scolastică“. An. II. Blaj, 1900.
144. „Gazeta Transilvaniei“. An. LXIII. Brașov, 1900.
145. „Lumina“. An. I. București, 1900.
146. „Noua Revistă Română“. Vol. I. și II. București, 1900.
147. „Patria“. An. IV. Cernăuț, 1900.
148. „Poporul“. An. VII. Budapesta, 1900.
149. „Revista economică“. An. II. Sibiu, 1900.
150. „Revista ilustrată“. An. III. Șoimuș, 1900.
151. „Revista politica e letteraria. An. IV. Vol X—XIII. Roma 1900.
152. Revista „Tinerimea Română“. Vol. III. fasc. 3, vol. IV. fasc. 3. și vol. V. București, 1900.
153. „Tageblatt“. An. XXVII. Hermannstadt, 1900.
154. „Telegraful Român“. An XLVIII. Sibiu, 1900.
155. „Tribuna“. An. XVII. Sibiu, 1900.
156. „Tribuna Poporului“. An. IV. Arad, 1900.
157. „Unirea“. An. X Blaj, 1900.

Sibiu, în 6 Faur 1901.

Nicolau Togan,
bibliotecar.